

ZVEZA KULTURNIH DRUŠTEV LENDAVA
KULTÚREGYESÜLETEK KÖZSÉGI SZÖVETSÉGE LENDVA

Zbornik

Antológia

Pobiralci rose Harmatfogók

Literarni večeri 2019
Irodalmi esték 2019

Zbornik
Antológia

Pobiralci rose Harmatfogók

Literarni večeri 2019
Irodalmi esték 2019

ZVEZA KULTURNIH DRUŠTEV LENDAVA
KULTÚREGYESÜLETEK KÖZSÉGI SZÖVETSÉGE LENDVA

Lendava, 2019 ∞ Lendva, 2019

LITERARNI VEČERI 2019 ∞ IRODALMI ESTÉK 2019

Avtorji ∞ Szerzők:

LIDIJA ALT, RADE BAKRAČEVIĆ, BENCE LAJOS, JOŽEF BENKO,
TATJANA BOGDAN, DANIJELA HOZJAN, IVANKA KLOPČIČ CASAR,
FRANC KOREN, MARJANA KMET, OLGA MAJCEN, JANJA MAGDIČ,
OLGA PAUŠIČ, ALEKSANDER RUŽIČ, MILENA SALAJ, IVANKA TOMPA,
PAVLA VIDA, ANITA SZUNYOG, ZÁGOREC-CSUKA JUDIT, SLAVICA ZVER IN
LUDVIK ŽIŽEK

Lektoriranje in prevajanje slovenski jezik ∞ Lektorálás és fordítás szlovén nyelven:
Olga Paušič

Lektoriranje in prevajanje madžarski jezik ∞ Lektorálás és fordítás magyar nyelven:
Bea Feher

*Lektoriranje in prevajanje hrvaški in srbski jezik ∞ Lektorálás és fordítás horvát és
szerb nyelven: Rade Bakračević*

Oblikovanje ∞ Grafikai tervezés: Andrea Schneider

Založila ∞ Kiadó: Zveza kulturnih društev Lendava, 2019 ;

Kultúregyesületek Községi Szövetsége Lendva, 2019

*Uredniški odbor ∞ Szerkesztők: Danijela Hozjan, Olga Paušič, Judit Zágorec-Csuka in
Franc Koren.*

Tisk ∞ Nyomada: Tiskarna ARMA Lendava

Naklada ∞ Példányszám: 200 izvodov; 200 példány

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

821.163.6-82(082)

POBIRALCI rose = Hermafrodíták : literarni večeri 2019 = irodalmi esték 2019 : zbornik :
antológia / [avtorji Lidija Alt ... [et al.] ; uredniški odbor Danijela Hozjan ... et al.]. - Lendava
= Lendva : Zveza kulturnih društev = Kultúregyesületek községi szövetsége, 2019

ISBN 978-961-94507-3-4

1. Vzp. stv. nasl. 2. Alt, Lidija

COBISS.SI-ID 97510145

Recitatorji/interpretatorji besedil ∞ A szövegek előadói:

Jasna Bači, Kristina Szőke, Anica Varga, Jerica Trojak, Maruša Kocet, Zlatka Frajzman in Lilijana Jeza.

Likovniki ∞ Képzőművészek in drugi ustvarjalci:

Likovniki iz Likovne kolonije Dobrovnik nekoč in danes, Likovno društvo iz Raven na Koroškem, Marjana Kmet, Zavod Zarum Lendava.

Zahvaljujemo se sponzorjem, lektorjem, prevajalcem, recitatorjem in vsem ustvarjalcem. Köszönetet mondunk a szponzoroknak, a lektoroknak, az előadóknak és az alkotóknak.

Izdajo zbornika so nam omogočili: Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti in Občina Lendava.

Az antológia nyomtatását lehetővé tették: Szlovén Köztársaság Kulturális Közalapítvány és Lendva Község.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

821.163.6-82(082)(0.034.2)

POBIRALCI rose [Elektronski vir] = Harmatfogók : literarni večeri 2019 = irodalmi esték 2019 : zbornik : antológia / [avtorji Lidija Alt ... [et al.] ; uredniški odbor Danijela Hozjan ... et al.]. - El. zbornik. - Lendava = Lendva : Zveza kulturnih društev = Kultúregyesületek községi szövetsége, 2019

Način dostopa (URL): <http://www.zkd-lendava.si-pobiralci-rose-zbornik-zkd>

ISBN 978-961-94507-4-1

1. Vzp. stv. nasl. 2. Alt, Lidija

COBISS.SI-ID 97511937

Zbornik Pobiralci rose je izdan tudi v elektronski obliki.

Vsebina je dosegljiva na spletni povezavi: <http://www.zkd-lendava.si-pobiralci-rose-zbornik-zkd>.

A Harmatfogók c. könyv tartalma az alábbi linken található: <http://www.zkd-lendava.si-pobiralci-rose-zbornik-zkd>

A Harmatfogók c. könyv tartalma az alábbi linken található:
<http://www.zkd-lendava.si-pobiralci-rose-zbornik-zkd>

BESEDA UREDNICE

BILO MI JE V VESELJE

Spoštovani ljubitelji literature, cenjeni ustvarjalci!

Bile so želje, misli, načrti, ideje ter nove preizkušnje. V sedmih letih smo vse to izlili na papir in letos je nastal že 7. zbornik Pobiralci rose 2019. V teh letih je bila na literarnem področju v okviru ljubiteljskega ustvarjanja pod budnim očesom Zveze kulturnih društev Lendava in uredniškega odbora Pobiralcev rose prehojena pot, po kateri smo vztrajno šli naprej, jo vsako leto utrjevali, jo nadgrajevali, tako da je nastala zbirka, ki je polna entuziazma, dogodkov, čustev, želja, optimizma, tudi kritike in osebnih doživetij. Pozitivna energija, ki je izžarevala ob naših srečanjih iz vsakega posameznika, nas je združevala in nam dajala novih moči za naprej.

Pesmi, proza, dramska besedila, pravljice v jezikih narodov in narodnosti, ki živijo na območju Občine Lendava in širše, govorijo o življenju in delu, o veselju, žalosti, ljubezni, željah in sanjah ljudi, ki neutrudno hodijo po prekmurski zemlji, in seveda o čustvih posameznega literarnega ustvarjalca, ki je v zbornik prispeval svoje občutke in doživetja in razmišljanja.

Na petih literarnih večerih, od januarja do oktobra 2019, je izpod peresa literatov nastalo 86 literarnih prispevkov, od tega 66 pesmi in 18 proznih besedil ter dve dramski besedili, torej kar lep šopek besedil v slovenskem, madžarskem, hrvaškem in srbskem jeziku.

Spomini so nekaj lepega, neuničljivega in nepozabnega, pa naj tako tudi ostane in naj nas duh ustvarjalnosti vodi po novih poteh še naprej.

Želim si, da bi se naše delo nadaljevalo, da bi se še napej ustvarjala sinergija vsega kreativnega na ljubiteljskem literarnem področju.

Zahvaljujem se vsem, ki vztrajate, nas podpirate in nam vlivate novih moči za zanimive, sveže ideje, načrte in doživetja, ki so ali mogoče še bodo zapisani v zborniku Pobiralci rose.

V Lendavi, oktobra 2019

*Danijela HOZJAN,
predsednica ZKD Lendava*

ELŐSZÓ

ÖRÖMÖMRE SZOLGÁLT

Tisztelt irodalomkedvelők, kedves alkotók!

Voltak vágyak, gondolatok, tervek, ötletek, új próbatételek! Az elmúlt hét évben mindezt papírra vetettük, s íme, idén megjelent a hetedik antológia, a Harmatfogók 2019. Az évek során, a Kultúregyesületek Községi Szövetsége Lendva és a Harmatfogók szerkesztőbizottsága éberrel figyelő szemekkel, hosszú utat tettünk meg az irodalom területén. Amatőr alkotókként kitartóan mentünk előre, az antológiát évről évre erősítettük, fejlesztettük, s így jött létre egy lelkesedéssel, eseményekkel, érzelmekkel, vágyakkal, optimizmussal, továbbá kritikákkal és egyéni tapasztalatokkal teli gyűjtemény. A találkozók végig kísérő pozitív energia összekötött bennünket és új erőt adott mindnyájunknak.

A verseket, prózákat, drámai szövegeket és meséket a Lendva Község területén és azon kívül élő emberek nemzetisége, nyelvismerete jellemezi. A művek azon személyek életéről, munkájáról, örömeiről és bánatáról, szerelméről, vágyairól, valamint álmairól szólnak, akik a muravidéki földön járnak-kelnek, akik érzelmeiket, megérzéseiket és gondolataikat papírra vetve járultak hozzá az antológia létrejöttéhez.

Az idei öt irodalmi esten, januártól októberig, a szerzők tollából 86 alkotás született – 66 vers, 18 prózai szöveg, 2 drámai szöveg. Így jött létre egy szép szlovén, magyar, horvát és szerb nyelvű szövegcsokor.

Az emlékek gyönyörűek, elpusztíthatatlanok és felejthetetlenek, s ez maradjon is így. Az alkotás szelleme pedig továbbra is kíséren bennünket az új utakon.

Azt kívánom, hogy munkánk folytatódjon, hogy továbbra is éljen a kreativitás szinergiája az irodalom területén.

Köszönöm mindenkinek a kitartást, a támogatást, a buzdítást az új és érdekes ötletek megvalósításához, a tervezéshez és a tapasztalatszerzéshez, s hogy ezek részesei lettek, illetve a jövőben részesei lesznek a Harmatfogók című antológiának.

Lendván 2019 októberberében

*HOZJAN Danijela
a Lendvai KKSz elnöke*

ZAKAJ USTVARJAMO?

Si predstavljate, kakšen bi bil svet brez umetnosti? Brez glasbe, likovnih podob, čudovitih zgradb, brez zgodb, ki te priklenejo h knjigi, brez poezije, ki razgrinja najgloblja čustva posameznika, brez plesa, gledališča? Ne, mislim, da ga ni človeka, ki bi zmozel preživljati vsakdanjike brez te ali one zvrsti umetnosti. Vsi smo potrošniki, mnogo manj pa je seveda ustvarjalcev – čeprav mnogi cinično poudarjajo, da je v naši majhni deželici vse preveč umetnikov, da pravzaprav naletimo na kakšnega za vsakim grmom, da se ima za umetnika že kar vsak, ki ima pet minut prostega časa in nakraca na list papirja verz ali dva! Razumljivo, za Slovence je itak splošno znano, da je v naših srcih veliko zavisti, in kdor nima v sebi ustvarjalne žilice, se jako rad ponorčuje iz vseh, ki jo imajo.

Sreča, da je človek ustvarjalno bitje, že od nekdaj željan biti drugačen od povprečnežev, ki jim je bolj mar za materialne koristi, duhovno plat pa odrivajo od sebe kot življenjski balast. Sreča, da je bila v tem našem okolju že od nekdaj kopica ustvarjalcev, ki so jih navdihovali lepota okolja, v katerem živimo, burna preteklost, ki nas zaznamuje, živopisnost prebivalstva in mešanica jezikov, ki se prepletajo na tem, v bistvu res zelo majhnem prostoru. Sreča je tudi, da se je predsednica ZKD Lendava nekako pred osmimi leti odločila za poskus organizirati literarni krožek, ki smo ga čez čas poimenovali Pobiralci rose – po zborniku, ki ga objavimo vsako leto decembra. Tako se je začelo. Bili smo zelo pestra družina: eni, ki smo že veliko objavili, drugi, ki so bili čisti začetniki, tretji, ki so imeli po predalih veliko gradiva, a jih nihče ni spodbujal, da bi svoje bogastvo dali v presojo širšemu občinstvu. Pisali smo slovensko, madžarsko, srbsko, romsko in celo v esperantu. Sestajali smo se enkrat mesečno, prinašali na večere besedila, ki so nastala v minulem mesecu, prisluhnili drug drugemu, se družili in po literarnem branju vsak zase premlevali o slišanjem. Če bi imeli možnost postreči še skodelico toplega čaja, bi lahko naša srečanja označili za literarne čajanke, kakršne so meščani Lendave dobro poznali že v minulih stoletjih. Sreča je bila tudi, da smo imeli med nami kar nekaj navdušenih bralk, ljubiteljic recitiranja in deklamiranja, ki so marsikateremu, na prvi pogled zelo povprečnemu besedilu, vdihnile posebno žlahtnost. Nastajala so zelo raznolika besedila, odvisno od tem, ki smo si jih zadali. Prednjačila je lirika, precej je bilo kratke proze, najmanj pa seveda odrskih besedil, saj pisanje le-teh zahteva nekaj specifičnega znanja. Pogosto smo se na naših večerih družili z likovniki, pevskimi skupinami, glasbeniki ter gledališčniki. Mnogo vsega je bilo v teh osmih letih! No, seveda tudi naših sedem zbornikov, ki ostajajo dokument časa in našega dela.

Literati smo ljubiteljski kulturniki. Težko bi v naši deželici kdo dostojno živel z zaslužkom od pisanja literature. Ustvarjamo, ker nas notranji potisk sili položiti na papir zgodbe, pesmi, odrska besedila, ki so odraz bodisi intimnega trenutka posameznika bodisi kritika družbe, v kateri živimo, ali splet razmišljanj o življenju in bivanju. Literatura je glede motivike neskončna, kot je neskončno veselje. A ko pišeš, mora biti v tebi NEKAJ. Kot pravi nobelovec Paulo Coelho, »... je LJUBEZEN edina stvar, ki spodbuja moč misli in ustvarjalnosti, tisto nekaj, kar nas očiščuje in osvobaja.«

Vsemogočna ljubezen, ki je lahko tako raznolika, kot smo različni ljudje. Kako boš naslikal šopek rdečih makovih cvetov, če ti cvetovi niso pri srcu, če te ne navdihujejo, če nisi osupnil ob njihovi lepoti? Kako boš napisal dobro ljubezensko pesem, če ne ljubiš osebe, kateri si pesem namenil? Kako boš ustvaril dobro družbenokritično dramo, če ne ljubiš ljudi okoli sebe, če ti ni do tega, da bi živeli v miru, spoštovanju in z resnico na dlani? Brez ljubezni, ki motivira, sili k razmišljanju, sili vzeti pero v roke, se pač nič ne zgodi. Ne moreš reči: danes bom napisal pet pesmi, eno novelo in še pet strani skeča ... če ni ljubezni, iz načrta ne bo nič. Ustvarjanje literature ni obrtništvo, je precej več – je iskanje lastnega izraza, lastne forme umetnosti, lastne, svojstvene oblike izražanja ...

Nekdo je zapisal: »Sleherni posameznik gleda na življenje in družbo znotraj lastnega niza okoliščin, zato lahko ponudi svetu enkrat en izraz.« Vsako literarno delo odraža svojega stvaritelja, zato seveda ni vseeno, kaj zapišemo, kako zapišemo in s kakšnim namenom. Lahko je le terapevtsko pisanje, ki olajša dušo in jo popelje iz stiske, torej je bolj namenjeno ustvarjalcu samemu kot širšemu občinstvu. Lahko je res umetnina – a le-ta zahteva čas, tehten premislek, literarno predznanje in seveda piljenje, dokler besedilo ni brezhibno. Potrebna je seveda tudi precejšnja mera samokritičnosti, brez tega ni dobre literature. Vsak, ki kaj ustvari, se izpostavi javnemu mnenju, presoji tudi tistih zavistnežev, ki razen šolskih spisov nikoli niso ničesar položili na papir. In takšni uporabniki literature so običajno najbolj zagreti kritiki!

Torej – naj še pišemo? Seveda da! Tudi če ne bo Pobiralcev rose, pišimo, pišimo, ustvarjajmo! Morda se med kapljicami rose komu prej ali slej zasvetlikajo biseri, ki jih bo čas označil za čudovite sledi neke generacije ustvarjalcev.

Olga Paušič

MIÉRT ALKOTUNK?

Képzelve el, milyen lenne egy művészet nélküli világ! Zene, képzőművészet, gyönyörű épületek és olyan történetek nélküli, amelyek elvezetnének a könyvekig, költészet nélküli, amely feltárná az egyének érzelmeit, tánc és színház nélküli. Nem, úgy gondolom, hogy nincs olyan ember, aki képes lenne ilyen vagy olyan művészeti műfajok nélkül élni. Mindannyian fogyasztók vagyunk, azonban már sokkal kevesebben mondhatják magukat alkotónak – habár ehhez többen cinikusan hozzátennék, hogy kis országunkban túl sok a művész, hogy lépten-nyomon találkozunk eggyel, hogy már mindenki, akinek van öt perce, hogy papírra vessen egy-két versszakot, művésznek vallja magát. Közismert, hogy nemzetünk szívében ott lappang az irigység. Tehát az, aki nem rendelkezik egy cseppnyi kreativitással, szívesen tréfát űz abból, aki igen.

Szerencse, hogy az ember kreatív lény, hiszen már a kezdetektől fogva szeretne jobb lenni az átlagosaktól – azoktól, akiket jobban érdekel az anyagi haszon, mint a szellemi érték. Szerencse, hogy élnek itt olyan alkotók, akiket inspirál a környezet, az, amelyben él a bennünket meghatározó viharos múlt, a különféle nemzetiségek és nyelvek keveredése, amelyek harmóniában léteznek itt, ezen a kis területen. Szerencse az is, hogy a KKSz Lendva elnökszönyegyolc évvel ezelőtt egy irodalmi kör létrehozása mellett döntött, amely azóta is a Harmatforgók nevet viseli – így nevezzük azt az antológiát is, amely minden év decemberében jelenik meg. Így kezdődött. Nagyon sokszínű társaság voltunk: néhányan már több alkotásunkat megjelentettük, mások még kezdők voltak, de akadtak olyanok is, akiknél az asztalok fiókjában rengeteg anyag várt a megjelentetésre, de nem volt senki, aki arra bízta volna őket, hogy gazdagságukat a szélesebb közönségnek is bemutassák. Szlovén, magyar, szerb, roma, sőt eszperantó nyelven is írtunk. Havonta egyszer találkoztunk. Olyankor mindig magunkkal hoztuk az előző hónapban létrejött alkotásokat. Meghallgattuk egymást, társalogtunk, a felolvasások után elméltünk. Ha lehetőségünk lett volna felszolgálni egy csésze meleg teát, akkor találkozóinkat irodalmi teadélutánoknak is nevezhettük volna. Ezek az úgynevezett teadélutánok igen ismertek voltak a lendvai polgárok körében már az előző századokban is. Szerencse volt az is, hogy volt köztünk több lelkes olvasó, szavaló, akik az első látásra talán átlagosnak tűnő szöveget életre keltették. Különböző témákban születtek igen sokszínű alkotások. Elsősorban lírai szövegek és rövidprózák jöttek létre, kevesebb volt a színpadi szöveg, hiszen megírásukhoz valamennyi szakmai tudás is szükséges. Az irodalmi estéken gyakran festőművészekkel, énekes csoportokkal, zenészekkel és színjátszókkal töltöttük az időt. Sok minden történt ebben a nyolc évben. Nos, itt a hét antológia – időnk és munkánk dokumentuma.

Mi, a szerzők, amatőr kulturális alkotók vagyunk. Köztudott, hogy nálunk igen nehezen lehetne tisztességesen megélni az írásból. Azért alkotunk, mert egy belső erő arra késztet bennünket, hogy papírra vessünk a különféle történeteket, verseket, színpadi szövegeket, amelyek tükrözik az egyén intim pillanatát, akár azon társadalom kritikáját, amelyben él, esetleg az élethez, a létezéshez kötődő reflexiót. Az irodalom a motívumok szempontjából végtelen – mint a világegyetem. Amikor írsz, kell hogy legyen benned VALAMI. Ahogy azt a Nobel-díjas Paulo Coelho mondta: „... a szeretet az egyetlen dolog, amely serkenti a gondolat erejét, az alkotói vágyat, azt, ami megtisztít és felszabadít bennünket.”

A mindenható szeretet, amely olyan változatos lehet, mint amennyire mi különbözünk egymástól. Hogyan fogsz megfesteni egy csokor piros pipacsot, ha az nem áll közel szívedhez, ha nem inspirál, ha szépségétől nem állt el a lélegzeted? Hogyan fogsz megírni egy elragadó szerelmes verset, ha nem szereted azt a személyt, akinek a verset szánod? Hogyan fogsz megírni egy jó társadalomkritikus drámát, ha nem szereted a téged körülvevő embereket, ha nem szeretnél nyugalomban, tisztességben, igazságosan élni? Szeretet nélkül, amely motivál, elgondolkodtat, arra buzdít, hogy tollat ragadj, semmi sem történik. Nem mondhatod, hogy ma öt verset, egy novellát és még öt oldal rövid bohózatot fogsz írni, hiszen ha nincs ott a szeretet, terved nem fog megvalósulni. Az alkotás nem egy iparág, ennél sokkal több – önkifejezés, alkotási forma, sajátos kifejezőmód...

Egyszer valaki ezt írta: „Minden egyén az őt körülvevő környezet alapján néz az életre, a társadalomra, ezért tud a világnak egyedi kifejezést adni.” Minden irodalmi mű az alkotóját tükrözi, ezért nem mindegy, mit és hogyan írunk, milyen céllal. Az írásnak gyógyító hatása lehet, hiszen megkönnyíti a lelket, ezért mondhatnánk, hogy inkább az alkotónak szól, mintsem a széleskörű közönségnek. A szerzemény akár egy igazi remekmű is lehet, azonban időt követel, továbbá megfontoltságot, irodalmi előismereteket, precizitást. Természetesen nem maradhat el az önkritika sem, hiszen anélkül nem születhetnek minőséges irodalmi művek. Mindenki, aki megalkot valamit, kiteszi magát a közvéleménynek, az irigykedőknek, akik az iskolai fogalmazásokon kívül még semmit sem vetettek papírra. Ezek az irodalmi felhasználók gyakran a legnagyobb kritikusok!

Tehát – írjunk még? Természetesen! Ha nem is lesz több Harmatfogók, írjunk, írjunk, írjunk, alkossunk! Talán a harmatcseppek között valakinek előbb vagy utóbb gyöngyszemek fognak ragyogni, amelyeket az idő „valamelyik alkotónemzedék csodálatos nyomaiként” fogja meghatározni.

Paušič Olga

PODATKI O AVTORJIH - LITERARNI VEČERI ZKD LENDAVA 2019 ∞
A LENDVAI KKSZ IRODALMI ESTJEI 2019 - A SZERZŐKRŐL

Lidija Alt

Že od nekdanj rada spletam misli, ki so povezane z naravo, medčloveškimi odnosi, s trenutnim razpoloženjem, z mojim življenjem in življenjem drugih ljudi ... Rada se vračam v preteklost, listam spomine, ki mi izkovejo različne občutke in razmišljanja. Pesmi objavljam v zborniku Pobiralci rose, v reviji Lindua in v Šolskih razgledih.

Gondolataim gyakran a természethez, az emberi kapcsolatokhoz, a hangulatomhoz, az életemhez, valamit az engem körülvevő emberek életéhez kötődnek ... Szeretek visszagondolni a múltra, emlékeim között barangolva különböző érzések, érzelmek jönnek a felszínre. Alkotásaim a következő folyóiratokban olvashatók: Harmatszedők, Lindua, Šolskirazgledi.

Rade Bakračević

Rojen sem bil 24. 6. 1939 v Raški. Po poklicu sem univ. dipl. inž. Študij sem končal v Ljubljani, sedaj pa živim v Radencih. Z novinarstvom in pisanjem se ukvarjam že od gimnazijskih let. Sem član mednarodnega in slovenskega društva novinarjev. Svoje pesmi in prozna dela sem objavil v več knjigah in časopisih.

1939. 6. 24-én születtem Raškában. Mérnök vagyok. Az egyetemi tanulmányaimat Ljubljanában fejeztem be, jelenleg Radencin élek. Újságírással és írással a gimnáziumi éveim óta foglalkozom. Az újságírók nemzetközi és szlovéniai egyesületének is tagja vagyok. Verseim és prózáim több könyvben és újságban láttak napvilágot.

Jožef Benko

Sem upokojenec in z ljubiteljskim pisanjem poezije se ukvarjam že od gimnazijskih let. Moje pesmi so različne tematike: ljubezenske, razpoložensjske, družbeno kritične, domoljubne in izpovedne. Priložnostno jih objavljam ob različnih priložnostih.

Nyugdíjas vagyok. Még gimnazistaként kezdtem a versírással foglalkozni. Alkotásaim különféle témaköröket ölelnek fel. Gyakran írok a szerelemről, a különféle hangulatokról, vallomásokról, de repertoáromban akadnak társadalomkritikus, hazaszerető versek is. Alkalomadtán műveimet meg is jelentetem.

Bence Lajos

Hogy miért írok? Miért ne. Tulajdonképpen csak a hagyományt folytatom, amit Lendván – kisebb nagyobb kihagyásokkal – Kultsár György prédikátor (1570-körül) kezdett. A 20. században Vljaj Lajos, Szúnyogh Sándor és íróbarátai (Szomi P., Varga J.) folytattak. Egyet megtanultunk: csak folyamatos írással, kísérletezéssel lehet fenntartani a kondíciót. Az újságírás a felszín kutatja, a z írói munka a mélyt. Ezért nem mindig jó, ha a kettőt párhuzamosan űzzük. De valamiből meg is kell élni!

Zakaj pišem? Zakaj ne bi? Pravzaprav samo nadaljujem tradicijo, ki jo je v Lendavi začel ok. leta 1570 pridigar György Kultsár in se je s krajšimi ali daljšimi prekinitevami nadaljevala skozi stoletja. In ki so jo v 20. stoletju nadaljevali Lajos Vljaj, Sándor Szúnyogh in njegovi pisateljski prijatelji (P. Szomi, J. Varga). Naučili smo se: samo z nenehnim pisanjem, eksperimentiranjem lahko obdržiš kondicijo. Novinarstvo je samo površinsko raziskovanje, pisatelj pa koplje po globinah. Zato ni vedno najbolj posrečeno, če delaš oboje hkrati. Ampak treba je preživeti!

Tatjana Bogdan

Tatjana Bogdan iz Gaberja se z ljubiteljsko kulturo ukvarja že več kot 20 let. Poučuje prekmurske ljudske ples, občasno napiše kakšno besedilo za gledališke skupine, predvsem pa rada potuje in po vrnitvi domov z veseljem pripravi kakšno potopisno predavanje. Še posebej pa uživa v fotografiranju.

Že vrsto let pripravlja samostojne fotografske razstave in sodeluje na različnih natečajih za fotografijo, kjer je dobila že številna priznanja in nagrade. Je predsednica kulturnega društva Lendava, tajnica kulturnega društva "Zarja" Gaberja ter članica nadzornega odbora ZKD Lendava.

A Gyertyánosi Bogdan Tatjana már több mint 20 éve tevékenykedik a műkedvelő kultúra területén. Többek között néptáncoktatással is foglalkozik, olykor szövegeket ír a különböző színházi csoportoknak. Emellett nagyon szeret utazni, a barangolásain szerzett tapasztalatairól pedig élménybeszámolók keretében mesél. Tatjana a fényképezés szerelmese. Már több éve önálló fotókiállításokat szervez, valamint különféle pályázatokra is szívesen bejelentkezik, ahol már nem egyszer elismerésben is részesült. A Lendvai Kultúregyesület elnöke, a Gyertyánosi Hajnal Művelődési Egyesület titkára, valamint a Lendvai Kultúregyesületek Községi Szövetségének Felügyelő Bizottságának tagja.

Danijela Hozjan

Rojena sem v Gaberju, kjer tudi živim. Že kot otrok sem rada pisala pesmice in jih prebiralala svojim prijateljicam. V osnovni šoli sem napisala nekaj verzov ob dnevu varčevanja ter za različne praznike. Moje pesmi govorijo o domačem kraju, o mojih doživetjih, o letnih časih in o praznikih. Na naših srečanjih sem se opogumila in svoja razmišljanja in doživetja izlila tudi na literarnih večerih, ki jih pripravlja ZKD Lendava, ter se tako s svojimi literarnimi deli večkrat predstavila širši javnosti.

Gyertyánosban születtem és ma is itt élek. Már gyermekként szerettem verseket írni és rendszeresen felolvastam őket a barátnőimnek. Általános iskolában néhány verset írtam a Takarékoság napja és különböző ünnepek alkalmából. Verseim a hazai vidékről, az élményeimről, az évszakokról és az ünnepekről szólnak. Én is szedtem a bátorságot és gondolataimat és élményeimet különböző témakörökben papírra öntöttem az irodalmi esteken, amelyeket a Lendvai KKSZ szervez és így először mutattam be műveimet a nyilvánosságnak.

Ivanka Klopčič Casar

Ivanka Klopčič Casar iz Murske Sobote, rojena v Strehovcih, pove zase, da je bila od malega privržena literaturi, naravi in novim izzivom. Kot sociologinja je poklicno delovala na kadrovskem in socialnem področju, najdlje v tovarni oblačil Mura Murska Sobota. Prosti čas je namenjala branju knjig, planinarjenju in potovanjem. Šele po upokojitvi se je lotila pisanja proznih tekstov in je doslej izdala štiri knjige. Prve tri so zbirke kratkih zgodb (Tretji polčas– 2008, Popotni okruški– 2010, Krhkost dvojine– 2012), četrta knjižna izdaja je roman z naslovom Naključni trk– 2014. Leta 2017 je bil uvrščen na seznam del za domoznansko bralno značko Zakladnice pri Pokrajinski in študijski knjižnici v Murski Soboti. Svoje pripovedi objavlja tudi v zbornikih upokojenskih in drugih društev. Dogajalni prostor, z izjemo popotnih zgodb, je domače okolje. Največ pozornosti namenja avtorica ženskam. Bolj kot situacije in odnosi, v katerih se literarni liki znajdejo ali jih izzevejo, jo zanima intimno doživljanje zunanjih vzgibov. Navdih za pisanje išče torej v izpraševanju o ponotranjenih odmevih vsakovrstnih impulzov.

Casar Klopčič Ivanka Strehovcin született, jelenleg Muraszombatban él. Magáról azt mondja, hogy már gyermekkorától az irodalom, a természet, valamint az új kihívások híve. Szakmai pályafutásán szociológusként, a személyzeti és a szociális területen működött, legtovább a muraszombati Mura vállalatnál. Szabadidejében szívesen olvas, túrázik, utazik. Nyugdíjba vonulása után kezdett a prózai szövegek írásával foglalkozni, azóta négy könyvet is kiadott. Az első három rövid elbeszélések gyűjteménye (Tretji polčas – 2008, Popotni okruški – 2010, Krhkost dvojine – 2012), a negyedik pedig regény formájában született meg (Naključni trk – 2014). Műveita nyugdíjas és egyéb egyesületek kiadványaiban jelenteti meg. Történetei leggyakrabban a hazai környezetben játszódnak. Nagy hangsúlyt fektet a női karakterekre. Érdeklődését a külső impulzusok bensőséges megélése kelti fel.

Marjana Kmet

Rojena sem leta 1949 v Ljubljani, kjer sem tudi maturirala in kasneje diplomirala na BTF – smer biologija. Po upokojitvi sva se z mozem preselila v Veliko Polano v Prekmurje. Pesmi sem začela pisati že v gimnazijskih letih ter v času študija. Sedaj sem se posvetila likovnemu izražanju, predvsem slikarstvu. Občasno pa zapišem svoja občutja tudi v verzih.

1949-ben születtem Ljubljánában. Az érettségi vizsgát is ott tettem le, majd később biológia szakon szereztem oklevelet. Nyugdíjba vonulásom után férjemmel a Muravidékre, Velika Polanára költöztünk. Már a gimnáziumi és egyetemi éveim alatt is írtam verseket. Mostanában a képzőművészetben, azon belül is leginkább a festészetben fejezem ki magam. Időközönként pedig vers formájában is papírra vetem az érzéseimet.

Franc Koren

Del mene se je zmeraj odražal v pisni obliki. Zmeraj mi je bila pomembna sporočilnost, ki sem jo prepuščal verzom, gnetel v besede, sledil mislim, pretopil v stavke in jih največkrat puščal na klopih v parku, pod pepelniki v gostilnah, podarjal potencialnim ljubicam in ljubimcem in sedaj se jih je nekaj napaberkovalo za objavo v tej zbirki. Kot pleme spermijev, ki se odpravlja na bojni pohod.

Személyiségem egy részének mindig az írás volt a kifejezőeszköze. Az üzenetközvetítés a részem, így szavakba, versbe szedtem a gondolataimat, melyeket legtöbbször a parkban a padokon, a vendéglőkben a hamutartók alatt hagytam, alkalmi szeretőknek ajándékoztam. Most néhány e kiadványban jelenik meg. Mint egy spermatorzs, amely hadjáratra indul.

Olga Majcen

Sem Olga Majcen, roj. 26.10.1957 na Sp. Krapju, prihajam iz Mote 29 c pri Ljutomeru in sem dolgoletna ustvarjalka na področju ljubiteljske kulture ter članica KD Cven. Sicer se rada družim z vsemi, ki imajo radi tovrstne dejavnosti. Svoje izkušnje uspešno prenašam na podmladek. Sem dobitnica mnogih priznanj, med drugimi tudi občinskega Občine Ljutomer v letu 2008 in Miklošičevega v letu 2017. Spoznali me boste lahko tudi kot avtorico moje knjižice, pod naslovom Moje srčne domislice.

Majcen Olga vagyok, 1957. október 26-án születtem SpodnjeKrapjeben. A Ljutomerhez közeli Motaban élek. Már több éve aktíván működök a kultúra területén, továbbá a Cven Kultúregyesület tagja vagyok. Időmet szeretem azokkal az emberekkel tölteni, akik hozzám hasonlóan lelkesednek az adott terület iránt. Fontosnak tartom, hogy tapasztalataimat átadjam a fiatalabb generációknak. Különböző elismerésekben részesültem, többek között 2017-ben átvettem a Miklošič-elismerést, 2018-ban pedig megkaptam Ljutomer Község községi elismerését. Emellett a „Mojesrčnedomislice” című könyv szerzője vagyok.

Janja Magdič

Po rodu sem iz Prlekije, zdaj pa živim z družino v Veliki Polani. Delam na JSKD OI Lendava kot vodja izpostave. Moje življenje se od mladih let prepleta z ljubiteljsko kulturo – pa naj bo to folklor ali literarno ustvarjanje. Pišem že od osnovnošolskih let. Pesmi sem predstavila na različnih prireditvah doma in na Hrvaškem, sodelovala na literarnih srečanjih in tekmovanjih ter objavljala v različnih osnovnošolskih in gimnazijskih glasilih, Vestniku, Lindui ... V minulih letih se je nabralo veliko besedil iz vseh življenjskih obdobj. V pesmih izražam različne občutke ljudi in njihovih usod, rada pa pišem tudi o vsem lepem, kar nas obdaja. Papir vse prenese – zato me pisanje veseli in notranje bogati.

Prlekijai születésű vagyok, most viszont a családommal Velika Polanán élek. A SzKKK Lendvai Területi Kirendeltségén irodavezetőként dolgozom. Gyermekkorom óta kapcsolatban vagyok a műkedvelő csoportokkal, legyen az tánc, zene vagy irodalom. Versírással már általános iskolás korom óta foglalkozom. Verseimet itthon és Horvátországban is bemutatták, részt vettem irodalmi találkozókön és versenyeken, írásaim különböző iskolai és gimnáziumi újságokban, a Vestnik hetilapban vagy a Lindua folyóiratban jelentek meg. Az elmúlt években sok írásom született. A verseim az emberek érzéseit, a sorsukat tükrözik, de szeretek írni mindenről, ami szép, ami körülvesz bennünket. A papír mindent elbír – számomra ezért az írás öröm, és egyben gazdagít is.

Olga Paušič

Sem rojena Lendavčanka in živim v rojstnem kraju; pogosto me zanese v svet, saj sem strastna popotnica in zapisovalka zanimivih doživetij. Kot slovenistka sem 38 let službovala na Dvojezični OŠ I v Lendavi, kar je močno zaznamovalo moja literarna dela za mlade. Doslej sem objavila 15 knjig, sodelujem pa tudi v lendavski literarnoumetnostni reviji LINDUA, v literarnem zborniku ZKD Lendava Pobiralci rose, v reviji JSKD Mentor in objavljam potopise v različnih slovenskih medijih. Rada pišem tudi odrska besedila tako za mlade kot za gledališke skupine odraslih. Zanimajo me aktualna družbena vprašanja, saj verjamem, da je literatura zrcalo človeka in družbe. Moja pretežno realistična proza je pogosto odsev vsakdanjika sodobne ženske, v poeziji pa se s kritično ostjo dotaknem medčloveških odnosov v današnji razčlovečeni družbi.

Született lendvai vagyok, már gyermekkorom óta szerelmese e vidéknek. Nyugdíjba vonulásom óta még nagyobb buzgalommal alkotok. A lendvai Kofetarji színjátszó csoportnak írok színdarabokat, de az iskolai színjátszó csoportokról sem feledkezem el. Vannak felnőtteknek szóló verseim, kisprózám, fiataloknak szóló ifjúsági regényeim, és a legkisebbeknek szóló rövid történeteim. Rengeteg útirajzot jelentetek meg különböző folyóiratokban, hetilapokban vagy napilapokban. A Locutio online magazin és MojaLeta.si internetes portál állandó munkatársa vagyok, valamint a Lindua folyóirat szerkesztőségének tagja.

Aleksander Ružič

Doma sem v Gornjih Petrovcih. Star sem 64 let in sem upokojeni profesor geografije in zgodovine. Za mano je 42 let neposrednega pedagoškega dela v stroki. Raziskujem lokalno zgodovino in geografski prostor severovzhodnega Goričkega. Na spletni strani OŠ Gornji Petrovci je objavljenih mojih 23 avtorskih prispevkov s tega področja. Pri založbi Franc-Franc je izšel moj prvi roman z naslovom Ko se niti čas ne premakne, v Evangeličanskem listu pa v nadaljevanjih drugi z naslovom Zaklad. Zdaj objavljajo tretjega z naslovom Zgubljeni čas. Napisal in izdal sem tudi zelo obsežno Kroniko osnovnih šol v Občini Gornji Petrovci. Za KUD Goričko pišem in režiram skeče, ki jih naši amaterski igralci zelo uspešno predstavljajo po vsem Prekmurju in širše. Naštudiranih imajo že več kot 25. V tedniku Porabje in v Porabskem koledarju, ki izhajata v Monoštru, sem do sedaj objavil številne daljše in krajše literarne prispevke, vse v goričkem dialektu. Pesmi pišem že kar nekaj časa, ampak prvih osem sem poslal kar ZKD Lendava.

Gornji Petrovcin élek. 64 éves vagyok, nyugalmazott földrajz- és történelemtanár. 42 évig tanítással foglalkoztam. Jelenleg Goricskó északkeleti részének helyi történelmével és földrajzával foglalkozom. A Gornji Petrovci Általános Iskola honlapján 23 ilyen jellegű írásom jelent meg. A Franc-Franc Kiadónál jelent meg első regényem Ko se niti čas ne premakne címmel, az Evangeličanski listben pedig folytatásokban a második regényem Zaklad címmel. Most folytatásokban ugyanott jelenik meg a harmadik, Zgubljeni čas című regényem. A Gornji Petrovci Község általános iskoláinak krónikáját is feldolgoztam. A Goricskó Művelődési Egyesületnek rövid boházatokot írok és rendezek, melyeket amatőr színjátszóink Muravidék-szerte nagy sikerrel adnak elő. Már több mint 25 színre vitt boházatunk van. A Szentgotthárdon megjelenő rábavidéki Porabje hetilapban és Porabje naptárban számos hosszabb és rövidebb irodalmi alkotásom jelent meg, mindegyik goricskói tájszólásban. Versírással is már régóta foglalkozom, de az első nyolc versemet a lendvai KKSZ-nek küldtem el.

Milena Salaj

Igre, pogovori-skeči v prekmurskem narečju. Odločila sem se, da prispevam majhen kamenček v mozaik vedenja o prekmurskem narečju. Zavedam se namreč, da je bil moj prvi živi stik z jezikom, tako je še danes, stik s krajevnim, tj. črenšovskim govorom. V narečnih besedilih – skečih, poskušam odpreti svoj jezikovni otenček (knj. predal), v katerem že precej dolgo hranim marsikatero že pozabljeno rejč.

Játékos, beszélgetős bohózatok a muravidéki nyelvjárásban. Úgy döntöttem, hogy egy kis darabbal én is hozzájárulok a muravidéki nyelvjáráshoz kötődő magatartás mozaikjához. Az első érintkezésem az élő nyelvvel mind a mai napig a helyi, a Črenšovci nevű faluban beszélt nyelvjárás volt. A dialektusban íródó szövegeimhez, bohózataimhoz kinyitom a kis nyelvi fiókaimat, amelyekben a különféle, talán már elfelejtett kifejezéseket rejtegetem.

Anita Szunyog

Sem Anita Szunyog, rojena 5. 5. 1967 v Murski Soboti. Živim v Lendavi in se rada ukvarjam z različnimi dejavnostmi: šivam s strojem in ročno, berem knjige, zanimata me lokalna kultura in narava. Ker mi je všeč literatura, občasno tudi kaj napišem, predvsem pesmi.

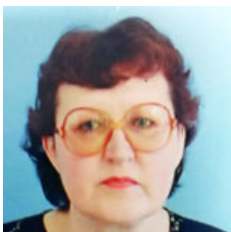
Szunyog Anita vagyok, Muraszombatban születtem 1967. május 5-én. Lendván lakom. Szabadidőmben szeretek varrni, kézzel és varrógéppel is, könyveket olvasni, egyebek között érdeklődöm a helyi kultúra és a természet iránt. Mivel irodalomkedvelő vagyok, néha magam is papírra vetem gondolataimat.

Ivanka Tompa

Sem Ivanka Tompa, rojena v Odrancih, kjer tudi živim. Moje pedagoško delo mi je dalo veliko impulzov za literarno ustvarjanje. Nabralo se je nekaj pesmi, krajših sestavkov in daljši tekst (Usodni koraki). Mogoče si bom kdaj vzela čas in vse zapisano strnila v celoto.

Tompa Ivanka vagyok, Odrancin születtem, ott is élek. Pedagógiai munkám rengeteg ösztönzést adott airodalmi alkotáshoz, így születtek meg különböző verseim, rövidebb írásaim, hosszabb szövegeim („Usodnikoraki”, azaz Sorsdöntő lépések). Alkotásaimat talán egyszer összevonom egy egészbe.

Pavla Vida

Pisati sem začela v letu 2018, na pobudo moje mlade družinice. Imam vnukinjo Izabelo, kateri želim v življenju pustiti nekaj, na kar bo ponosna. To so pravljice. So izmišljene, a poučne. Lahko jih berejo tudi odrasli, da se v trenutku branja popeljejo v svojo mladost. Veliko užitkov vsem.

Családom buzdítására 2018-ban elkezdtem az írással foglalkozni. Izabela unokámnak szeretnék valami maradandót hátrahagyni, olyasmit, amire büszke lehet. Ezek a mesék. Kitaláltak, mégis tanulságosak. Kezükbe vehetik őket a felnőttek is, akik az olvasás folyamán visszatérhetnek gyermekkorukba. Jó szórakozást kívánok mindenkinek!

Zágorec-Csuka Judit

Dr. Zágorec-Csuka Judit 1967-ben Muraszombatban (Murska Sobota) született, 1986-ban fejezte be Lendván Kétnyelvű Középiskola Pedagógiai Szakirányú Gimnáziumát. 1991-ben szerzett középiskolai magyartanári és könyvtáros diplomát Budapesten az Eötvös Loránd Bölcsészettudományi Egyetemen, ahol 2006-ban doktori (PhD) fokozatot is szerzett könyvtártudományokból. Doktori disszertációjának a címe: A szlovénia magyar kiadás-, sajtó-és könyvtártörténet 1945-től 2004-ig. Témavezetője dr. Sebestyén György (Széchenyi Ferenc-díjas, professzor emeritus), egyetemi tanár volt. 1991-1994 közt Lendván a Népszerűség a szlovéniai magyarok hetilapjának az újságírója, 1996-tól 2000-ig magyarszakos tanár a Kétnyelvű Középiskolában Lendván. Jelenleg könyvtáros, költő, műfordító és magyartanár, a Lendvai 1. Számú Lendvai Kétnyelvű Általános Iskolában. 2006-tól tagja a Magyar Tudományos Akadémia külső köztestületének is, 2010-től tagja a Muravidéki Akadémiai TudósokUniójának (Pomurska Akademsko Znanstvena Unija, PAZU). 2011-től a Maribori Egyetem Fordítástudományi Tanszékén habilitált magyar lektor, 2013 óta óradó tanár. A szépirodalmi (magyar-szlovén) szövegek műfordítását tantárgyként is oktatta az említett Fordítói Tanszék mesterszakán Mariborban. Mint költő a múlt század 80-es éveitől publikál, eddig hét önálló verseskötete jelent meg és két prózai műve magyar nyelven. Két verseskötete és egy gyűjteményes műve szlovén fordításban is megjelent. 2007-2009 között a Lindua multikulturális folyóirat felelős szerkesztője volt. 2011-ben Jókai-díjban részesült. 2015 júniusától a Magyar Írószövetség tagja. 2017-től hivatalosan kutató státussal is rendelkezik, ezért szépirodalmi, tudományos művei és műfordításai hivatalosan fel vannak dolgozva a szlovéniai kutatók adatbázisában a SICRIS-ben és a COBISS online katalógusban, amely nemzetközi szinten, online is elérhető. 2018-ban jelent meg az első hangoskönyve A csodafiúszarvas nyomában címmel. Kápcán él családjával.

Odraščala je v Genterovcih, kjer je obiskovala osnovno šolo. Po končanem srednješolskem izobraževanju družboslovno-jezikovne smeri v Lendavi je na Filozofski fakulteti Loránd Eötvösa v Budimpešti študirala madžarski jezik s književnostjo in bibliotekarstvo. Po uspešno končanem študiju je delala kot novinarka pri tedniku Népszerűség v Lendavi, nato se je na DOŠ I Lendava zaposlila kot bibliotekarka. Raziskuje založniško dejavnost, publicistiko in knjižničarstvo madžarske narodne skupnosti v Sloveniji v

letih 1945–2004. Leta 2006 je doktorirala na Filozofski fakulteti Univerze Loránd Eötvösa v Budimpešti. Njeni številni strokovni članki in študije so objavljeni v slovenščini. Poleg kulturnozgodovinske raziskave kulta Zrinjskih v madžarski literaturi (2009) je pripravila monografijo slikarja Zoltána Gáborja (2002). Leta 2010 je bila urednica strokovne publikacije z naslovom Narodnostne knjižnice v Sloveniji in njihovi partnerski odnosi v okviru Evropske unije. Od 2006 dalje je pri Akademiji znanosti in umetnosti v Budimpešti zunanja (pridružena) članica in zastopa sekcijo znanstvenikov s področja knjižničarstva. Je tudi članica Pomurske akademske znanstvene unije (PAZU). Od leta 2012 je habilitirana lektorica madžarskega jezika in predava tudi na Univerzi v Mariboru na Katedri za prevodoslovje in medkulturne študije. Od 2015 je članica Društva pisateljev Madžarske. Do sedaj je objavila sedem pesniških zbir v madžarskem jeziku, tri v slovenskem jeziku in dve prozni deli v madžarščini. Leta 2018 je izšla zgoščenka z njenimi pesmimi z naslovom Po sledeh čudežnega jelena/A csodafiúszarvas nyomában. Živi in je aktivna kulturnica na Kapci.

Slavica Zver

Živim na Hotizi, v čudovitem kraju blizu reke Mure. Tukaj sem tudi rojena. Rada pišem poezijo in slikam, najraje s tehniko olje na platno. Pred mnogimi leti, že v srednji šoli, sem objavila svoje pesmi in prispevke v šolskem glasilu in v Vestniku. Iščem vrednote življenja, skrivnost prve ljubezni, ponos matere in zadovoljstvo dovršenosti ter pozabe. Ko ustvarjam, se pred mojimi očmi odpirajo nove podobe lepote, ljubezni in topline, ki me odnašajo daleč proč od vsakdana. Vsako novo delo napolni moje srce z novim žarom in preganja iz njega bolečino, žalost in osamljenost ...

Hotizán, a Mura folyó mellett élek. Itt is születtem. Szeretek verseket írni és festeni, legszívesebben olajfestményeket. Sok évvel ezelőtt, még a középiskolában jelentek meg a verseim és írásaim az iskolai újságban, valamint a Vestnikben. Keresem az élet értelmét, az első szerelem titkát, az anyák büszkeségét, valamint a teljesség és a feledés elégedettségét. Amikor alkotok, a lelki szemeim előtt a szerelem és a melegség új horizontjai nyílnak meg, melyek távol visznek a mindennapi élettől. Minden új alkotásom a szívemet új reménnyel tölti meg, elkergeti belőle a fájdalmat, a szomorúságot és a magányt ...

Ludvik Žižek

Že od rane mladosti sem rad bral, da je že mejilo na bolezen. K temu sorazmerno sem pridobival besedni zaklad in marsikatera ura slovenščine v srednji šoli je minila v prebiranju mojih prostih spisov. Profesorica mi je svetovala, da se naj posvetim pisanju, a je mladostni čas takrat bil posvečen golemu preživetju. V delovni organizaciji sem redno pisal prispevke za delavsko glasilo ter tudi nadaljevanke o moji mladosti, pod psevdonimom Luži.

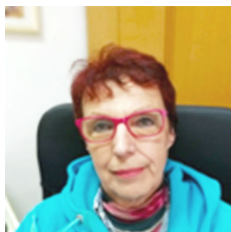
Már ifjú koromban szerettem olvasni. Ezzel egyidejűleg gyarapodott szóincsem, így a középiskolában több szlovén óra fogalmazásaim felolvasásával telt. Akkori tanárnőm arra bízott, hogy kezdjek az írással foglalkozni, viszont az akkori ifjúkor a nyers túléléssel nézett szembe. A munkaügyi szervezet keretében alkotásaimrendszeresen megjelentek a munkaügyi hírlevélben. Akkoriban a Luži álnév alatt írtam műveimet. Alkotásaim többször a fiatalságomról szóltak.

Jasna Bači

Sem zaposlena v Studiu madžarskih programov v Lendavi Na Literarnih večerih sodelujem že skoraj od samega začetka. Danijela naju je s Kristino povabila k sodelovanju in ko sva lahko, sva se udeležili le-teh. Slišali in prebrali smo lahko veliko pesmi, poezije, novel, črtic, ...take vsakdanje, resnične, čustvene. Sedaj, ko pomislim nazaj, izrekam iskrene čestitke vsem avtorjem, ki so skozi vsa ta leta napisala mnogo lepih in poučnih besedil, ki jih je bilo vredno poslušat in prebrat. Hvala ZKD Lendava za priložnost, da sem tudi sama lahko bila delček tega mozaika.

A Magyar Műsorok Stúdiójánál dolgozok, Lendván. Szinte a kezdetektől részt veszek az irodalmi esteken. Danijela felkért bennünket Kristinaival, hogy mi is közreműködjünk az irodalmi esteken, így amikor időnk engedte, részt vettünk az eseményen. Hallottunk és felolvastunk rengeteg költeményt, novellát, rövid elbeszélést... mindennapit, életszerűt, érzelmeset. Most, amikor visszagondolok, szeretnék szívből gratulálni mindazoknak a szerzőknek, akik az évek során ennyi szép és tanulságos szöveget írtak, olyat, amelyet érdemes volt elolvasni. Köszönöm a KKSzLendvának a lehetőséget, azt, hogy én is a mozaik része lehettem.

Lilijana Jeza

Sem upokojenka. Nekaj zadnjih let živim na vasi Genterovci. To ni razlog, da nebi mogla uživati v vseh vrstah umetnosti. To počnem že celo življenje. Ena od teh je tudi poezija. Veselilo me je, da sem imela možnost biti mali kamenček v mozaiku tega projekta.

Nyugdíjas vagyok. Az utóbbi években Göntérházán lakok. Ez nem ad okot arra, hogy ne tudnám élvezni a művészet különböző műfajait. Ezt teszem már egész életemben. Egyik közülük a költészet. Nagy öröömre szolgált, hogy ezen projekt mozaikjának egy kis kavicsa lehettem.

Jerica Trojak

Sem rojena Lendavčanka, z družino pa smo se preselili v Čentibo, od koder je moj mož in tam živim še danes. 11 let sem že upokojenka in v društvu upokojencev Lendava sodelujem na različnih področjih. 10 let sem članica gledališke skupine Kofetarji DU Lendava. Igrala sem v petih večjih igrach in komedijah, kakor tudi v več otroških igracah. Z veseljem recitiram na literarnih večerih ZKD in ob različnih dogodkih v mestu ali po vaseh. 7 let sem bila v pevskem zboru Nimam časa, Du Lendava, kot pevka in predsednica zbora. Vse to rada počnem z veseljem in v zadovoljstvo mi je, da lahko dam občanom našega mesta in njegove okolice nekaj dobrega in ponosna sem na to.

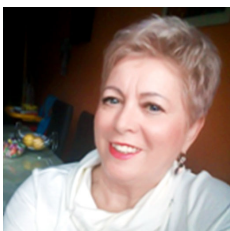
Lendvai születésű vagyok, de mivel férjem csentei származású, a családdal odaköltöztünk. Immár tizenegy éve nyugdíjas vagyok. Aktívan részt veszek a Lendvai Nyugdíjas Egyesület különböző tevékenységeiben. Tíz éve a Lendvai Nyugdíjas Egyesület Kofetarji néven ismert színtársulatának tagja vagyok. Öt nagyobb előadásban kaptam szerepet, de játszottam gyermekeknek rendezett darabokban is. Az irodalmi esteken szívesen felolvasom a létrejött alkotásokat, valamint a városokban és falvakban szervezett eseményeken is gond nélkül segídek. Hét évig voltam a nyugdíjas egyesület Nimamčasa vegyeskórus tagja, elnöke. Mindezt nagy örömmel és elégedettséggel teszem, hiszen így adhatok át valami olyasmit a helybelieknek, amire magam is büszke lehetek.

Szőke Kristina

Az irodalom, a versek világa mindig is fontos szerepet töltött be az életemben. Általuk új horizontok nyílnak meg előttünk. Éppen ezért örömmel tolmácsoltam azokat az írásokat is, amelyek az irodalmi estek valamelyikén kerültek a nyilvánosság elé. Közülük több is a szerző féltve őrzött érzelmeit tárta elénk. Megható volt tapasztalni, milyen hatással van az emberekre az, amikor a leírt szavak életre kelnek.

Pomemben del mojega življenja predstavljata svet literature, poezije, saj se z njuno pomočjo pred menoj odpirajo nova obzorja. Prav zaradi navedenega sem z velikim veseljem tolmačila dela, ki so tekom literarnih večerov prišla v javnost. Veliko izmed njih je zajemalo najbolj skrite občutke avtorjev. Ganljivo je bilo videti, kakšen vpliv imajo na ljudi zapisane besede, ko te oživijo.

Anica Varga

Sem Anica Varga, rojena in stajujoča v Lendavi. Sodelujem v Društvu upokojencev Lendavav raznih športnih panogah, gledališki skupini Kofetarji in društvu recitatorjev. Zelo rada potujem in spoznavam nove kraje in dežele ter njihovo kulturo. Imam pet vnukov, tako da mi ni nikoli dolgčas.

Varga Anica vagyok, lendvai születésű, itt is élek. A Lendvai Nyugdíjas Egyesület aktív tagja vagyok – különféle sportágakban veszek részt, a Kofetarji színtársulatban játszok, továbbá a versmondók egyesületének tagja vagyok. Nagyon szeretek utazni, új helyeket, az ottélők kultúráját megismerni. Öt unokám van, így merem állítani, hogy sosem unatkozok.

Andrea Schneider

Hkrati z zbornikom Pobiralci rose so nastajale moje prve ilustracije in oblikoval se je način povezovanja. Močni ustvarjalno-srčni utripi so me razburkali, ko sem, vsa potopljena v doživljanje, prisluhnila vživetim, zelo dobrim interpretacijam recitatorjev in avtorjev. Pogumno sem se lotila risb na moto posameznega literarnega večera, da ne bi pozabila vtisov.

Učila sem se osnov založništva, oblikovanja knjig in ilustriranja v svojem stilu. Dejavnosti in zanimanja sem prilagodila vsebinam zbornika in jih poskušala praktično doživeti, da sem laže premagovala izzive dela in vsakdanjika.

Rada živim v Lendavi in spoznavam kulturo tukaj živečih ljudi.

A Harmatfogók c. antológia keletkezése közben születtek meg első illusztrációim, amelyekkel színesíteni szerettem volna a benne megjelenő írásokat. A szerzők írásait olvasva heves alkotói láz fogott el, és bátran nekiláttam az egyes irodalmi estek mottójául szolgáló rajzok elkészítéséhez.

Tanulmányaimat a könyvkiadás, grafikai tervezés és illusztrálás szakon végeztem. A tevékenységeim végzését az antológia témájához alkalmaztam, megpróbáltam megélni azokat, hogy könnyebben vegyem a munkám és a mindennapok nyújtotta kihívásokat. Szeretek Lendván élni és ismerkedni az itt élők kultúrájával.

Danka Novicki

JUTRO, VEČER. PRILOŽNOSTI

∞

REGGEL, ESTE, LEHETŐSÉGEK

46. literarni večer ∞ 46. irodalmi est
(januar 2019 ∞ 2019 januárjában)

Lidija Alt

JUTRO

Jutro je nočno lučko ugasnilo,
se v belo haljo je ovilo
in se toku časa prepustilo.

Spletalo je misli dneva:
al' bo dež, sneg ali megla...
al' bo knjigo v roke vzelo,
al' telo si s čajem, tekom bo ogrelo...
Kaj v lonec bode dalo,
da si telo bo pocrkljalo...

Ura teče nič ne čaka,
jutro se že v dan pretaka...

OČI VEČERA

Odvrgla sem težo dneva,
se zagledala v čarobne oči večera.
Njih slika se kar naprej menja:
od silnega žarenja
se srce neba razpenja,
iz snežnega vulkana
se veselje razvne,
dež svoje vragolije počenja...

To čarovnijo neba
je uprizoril zimski večer,
ki pustil je v moji duši
nepozabno sled.

PRILIKA ZA NEKA VREMENA

U očekivanju kraja jednog doba desilo se razmišljanje.
Iskoristimoprilikukoja je pred nama.
Jedina si koja može da mi vrati osmeh na lice.
Naravno, da ćubeskonačno da te volim.
Ne dozvolimo, da svojim postupcima, pokvarimo ljubav u povelju.
Tražićemonekunovuprilikukojaćeutvrditinašu ljubav.
Nju niko nećemoćiuništiti.
Ostavjećemozauvektragojice se dubokouklesati u naša srca.
U dubinama naših osećanja svetleće sreća.
Bez tvoje nežnosti život ne bi imao smisla.
Tvoj pristanakučvrstće moj pogled na život.
Vratitće se sjaj u tvojim očima.
Da nije tebe ne bi ni zemlje bilo.
Sve bi se obrnulo na žalost našu.
Tvoj pogled nikadanećeusahnuti.
Suzeće biti kao znak radosti.
Greškećeuvek biti zaboravljene.
Izlaz smo otvorili za srećunašu
Neće biti nepremišljenih postupaka.
Bez negativnih reči bićembolji.
Otvorićemo oči prema budućnosti, koja nam nudi sreću.
U tvojim očima vidim budućnost.
Rodiće se nešto novo u našim mislima.
Tvoja lepota je kristalno čista.
Trava po kojoj hodiš lepša je od svih pogleda koji se probijajukroz tvoje misli.
Priroda nam je podarila zrna iz kojih su stvorili vino, da utešunašutugu.
Vino, koje je teklo po našim grlimastiglo je iz nepoznatog kraja.
Neki mudri ljudi znali su kako da ublaženašutugu.
Vratili su nas u novi zagrljaj.
Stupili smo u novi život opijenimirisom vina od divljeggrožđa.
Nismo bili sigurni na novo nastali položaj.
I najjačićovek mora jednom da poklekne.
Dozvoli mi da to uradim kad sam odlučim.
Dozvoli mi, da izaberem svoj trenutak pa makar ne u pravo vreme.

JUTRO

Ko v jutru se trava blešči,
ptički se v krošnjah budijo,
črički kukajo izpod trohneče trave,
se v meni budi novo jutro.

Kakšno bo to jutro–!
Ali bo dobro, slabo,
veselo in razigrano,
Ali me bo vredno.

Kakšni občutki me bodo obšli.
Kaj mi bo prineslo to jutro.
Kaj se mi lahko zgodi,
se vprašam vse dni.

Jutro bo toplo, polno uspehov,
Jutro bo hladno, neurejeno.
Jutro bo sončno, polno cvetic,
Jutro bo lepo za preživet.

VEČER

V večernem mraku, sredi vseh poti,
se moje srce vedno umiri.
Se vpraša, kaj je danes bilo,
kako se je izteklo in kam je odšlo.

Tema je prekrila nebo.
Odsevi dreves se skrivajo,
vse je utihnilo,
vse že spi, le moje srce hrepeni.

Kako bo teklo življenje naprej,
se vprašam vselej.
Bo tema prekrila vse poti,
ali bo pregnala vse skrbi.

Bo jutro prineslo novih moči,
sveženj lepih in urejenih poti,
kup dobrih in ljubečih ljudi,
pa naj se kar koli zgodi.

PRILOŽNOSTI

Priložnosti se kažejo na vseh poteh našega življenja, samo pobrati jih moramo, jih videti in začeti novo življenje. Vse kar se nam dogaja, ni slučajno. Iz vsake situacije moramo izbrati najboljše in vse sprejeti z ljubeznijo. Vedno moramo spremeniti sami sebe, ne pa druge.

Vse te lepe besede in poučne sem slišala na mnogih delavnicah, ki sem jih obiskovala, da bi spremenila svoje življenje na boljše. Včasih mi je uspevalo, včasih pa ne. Vedno sem padla na »popravnem izpitu«, ampak sem dobili vedno tudi drugo priložnost. Ni vse zlato, kar se svetli. To je res, vendar si moramo pri sebi to obrazložiti, se spoprijeti z lastnim jazom, odgovornostjo, jezo in nejevoljo, ki jo skrivamo globoko v svoji notranjosti. Naša duša nas vabi, da spremenimo svoje življenje in živimo za ta trenutek. Govoriti je lahko, vendar pa ko se znajdeš v tem vrtincu, si večkrat nemočen, jezen, žalosten ali pa se tvoji občutki skrivajo globoko, da jih ne moreš izveličati na plan. Ne smemo obsojati, saj nismo za to prišli na ta svet, ne smemo druge ogovarjati, ne jim jemati še tako malo človečnosti. Moramo se najprej soočiti s svojim strahom in notranjim nezadovoljstvom. To je najtežje, vendar postopoma se da tudi to urediti. Moramo živeti za ta trenutek, ne v preteklosti, ne v prihodnosti, ampak danes in ta trenutek.

Na začetku leta sem vedno imela velike načrte, ki so mi večkrat tudi spodleteli in takrat je bilo moje počutje slabo, v meni se je prebudila jeza, nejevolja, mogoče tudi hudobija, zakaj se mi ni uresničila želja, ki sem si jo tako želela. Od letos naprej pa ne delam več večjih načrtov, saj mi moje izkušnje iz prejšnjih let kažejo, da ni vredno mojega potrpljenja, dobrote in požrtvovalnosti, ki sem jo delila navzven.

Poskušam živeti ta trenutek, vendar mi vedno tudi to ne uspe. Pravim vam, delajte na sebi, sebe spreminjajte ne pa drugih, pa boste bogato poplačani. Brez truda pa se nič ne zgodi samo od sebe. Delajte počasi in iskreno, pa bo vaše srce zadovoljno, vi pa boste izžarevali toplino, dobro voljo in pozitivno energijo. Obdarite se s takšno priložnostjo.

SANJE BREZ PRIHODNOSTI

A ti sploh veš kaj sanja tvoj pes,
ko zjutraj ti pomežikne izpod slinave odeje.
Ali muca, ki se repenči nad mačkoni, ki ji kradejo spanec.
Ali ti veš kaj sanjajo vrbe in potok pod zahajajočim soncem,
ko silijo s svojo podobo v tvoj dnevni prostor.
Ali veš kaj so sanjale vse vojske, ki so se podile, ne vem zakaj, po teh krajih.
Kdo sanjal je vsa neusmiljena vojna ropanja,
vse kuge, lakote in bolezni
Vse stiske, nesreče in požare
Vso ženska tečnobnost, ki rabi čas, da se unese
Otroška nehvaležnost prav tako.
Ali veš kdo sanja tisto že zdavnaj pozabljeno buteljko burgundca,
zakopano v gnojnico, da nobeden nepoklican ne more do nje.
Ki čaka obletnico ... kdo ve česa.

NOBEDEN

Ker vse mine.
Lahko modruješ kot zvitorepec.
Stisneš sanje in nedorečene želje med noge
In po vseh mukah in tegobah, ki ne prizanašajo nikomur
bo nekega dne potrebno zabiti pipico v sod,
se izprazniti v zanesenem žrtvovanju
da se bo potem lahko znova napolnil.
Opiti samaritani delajo čudeže.
Prihodnji časi rabijo dejanja.
Sanje pišejo le knjige večnega optimizma
v senci domačega boga

VEČERNA ZARJA

Sonce kot žareča krogla,
tonilo je v morje.
Na nebu ostala je le
večerna žareča zarja.

Galebi tiho morje preletavajo,
se žalostno oglašajo
iz morja hrano iščejo.

Grlice gruliti so nehale,
v drevesne krošnje se poskrile.

Vsa narava je spokojna,
se k počitku spravlja.
Le lahen vetrič še pihlja,
z valovi se igra.

Večerna zarja pa lebdi,
ko celi svet že mirno spi.

PRILOŽNOSTI

V življenju sem si zadala cilj,
vedno naprej, samo naprej,
priložnosti je tu brez mej.

Zadala sem si,
da bom vse prebolela,
vse prenesla,
slabo pozabila,
zamere oprostila,
le dobro ohranila,
na preizkušnjah na novo gradila.

Začela sem pot tisočih korakov,
naredila prvi,
drugi in tretji korak.
Vsak je bil po svoje težak,
vendar ne pretežak,
začela sem.

Bilo je težko,
včasih je bilo naporno,
večkrat sem bila tako utrujena,
da bi najraje zaspala,
zaspala za vedno.

A na koncu sem ugotovila,
da je bilo vredno,
resnično vredno vztrajati,
izkoristiti prave priložnosti.
Ni mi žal nobenega koraka.
Cilj sem dosegla.
Lahko grem naprej,
brez ovir in mej.

UJEMI PRILOŽNOST!

Stara ljudska modrost pravi, da priložnost zamujena ne vrne se nobena. A velja še danes? Seveda, pa še kako! V najbolj banalnem pomenu tedaj, ko bi lahko kupil kakšno stvar po 50 % nižini ceni, pa tuhtaš, če bi ali ne bi – vmes ti pa želena pred nosom prodajo. A zanimivejše so seveda priložnosti, ki imajo trajno veljavo ali celo odločilno vplivajo na življenje. Nekateri ljudje imajo odličen nos za dobre priložnosti, resnično jih zavohajo, pravočasno pograbijo in temeljito izkoristijo. Takšnih usodnih priložnosti pravzaprav nisem doživela, povedala pa vam bom o eni zanimivi, a ne prav usodni.

Pred leti se je mlajši sin odpravljal na adrenalinsko popotovanje po Tadžikistanu. Skupaj s študijskim kolegom sta ujela zelo poceni vozovnici iz Zagreba v Dušanbe, prestolnico Tadžikistana. Ko bi bilo treba vozovnici dvigniti, je sinov sopotnik sporočil, da si je v prometni nesreči zlomil nogo in nikakor ne bo mogel na pot.

»Kaj naj zdaj?« je razočaran tuhtal sin pri zajtrku v nedeljo zjutraj, kakšna dva tedna pred načrtovanim odhodom. »Tako na hitro ne bom našel nikogar, ki bi šel na pot. Sploh v Tadžikistan, bogu za hrbtom!«

Kot bi mi neka notranja sila narekovala, naj zgrabim priložnost, sem zinila: »Če hočeš, grem jaz s tabo.«

Tako debelo me je pogledal, kot da bi sporočala največjo neumnost na svetu. Še možu se je zataknil grižljaj v ustih, da ga je začelo dušiti od kašlja.

»Ti in jaz? Nemogoče!« je trdo odvrnil mladenič. Še mož je pljunil svojo opazko: »Kateri sin pa bi si želel 14 dni potovati s sitno materjo, kakršna si ti!«

Prizadelo me je, bila sem užaljena, ker sta potem še kar udrihala po meni in naštevala vse moje slabe lastnosti, tudi takšne, ki jih sploh nimam. Čista hudobija, sem pomislila.

Čez nekaj dni mi je sin telefoniral iz Maribora: »Bi res šla? Če bi malo spremenil potovalni načrt, bi zmogla. Pač ne bom šel plezat po gorah in ledenikih ...«

»Seveda bi šla, jasno! Dajva, to bo pustolovščina!«

Mož se je režal kot pečen maček, zdaj je udrihal prek nepremišljenega sina, ki se ne zaveda, kakšno skalo si je natovoril na pleča, kako mu bo še žal, da je pokleknil pred materjo, ki ima črve v riti in podobno. A mi ni bilo mar – glavno, da grem od doma, doživim spremembo in si razširim obzorje.

»Zavist je grda lastnost, dragi moj, »je bilo vse, kar sem mu zabrusila. Mislim, da mi je res zavidal, a kaj, letalski vozovnici sta bili le dve. Sicer pa je s sinovoma že večkrat potoval brez mene, tako me sploh ni glodala slaba vest. Bo že preživel.

Odpotovala sva sredi julija. Vzhodni Tadžikistan in njegova visokogorska planota Pamir sta namreč dostopna samo v poletnih mesecih. Obljubila sem si, da bom prijazna, razumevajoča, potrpežljiva, preudarna, previdna z besedami – da bova na poti oba s sinom maksimalno zadovoljna.

Ko sva priletela v prestolnico Dušanbe, sva se znašla v zelo tujem svetu. Tadžikistan je islamska država, sodi med najbolj zaostale in revne države sveta. Nima industrije, nima cest, ni delovnih mest, je pa veliko kriminala, predvsem tihotapci drog iz Afganistana razpredajo svoje lovke v vse pore družbe. V zadnjem času sloni vse gospodarstvo na turizmu, predvsem gorskem. A gre počasi, čeprav veliko pomagajo Nizozemci in Švicarji ter Avstrijci.

Pri lokalni agenciji sva najela džip z voznikom in krenili smo na trdo pot v divjino Pamirja. Neverjeten svet. Potovali smo ob reki Pandž, ki je mejna reka med Tadžikistanom in Afganistanom. Zanimivo je bilo srečevati ljudi na oslih in mulah, otovorjene od nog do glave. »Na sejem gredo v iškašim ali kateri drugi večji kraj,« je pojasnjeval Samir, najin voznik. Menili smo se rusko, saj je bil Tadžikistan do leta 1991 ena od ruskih socialističnih republik in ljudje rusko obvladajo.

Ob poti so me zbadli v oči betonski bunkerji, zgrajeni tik ob rečnem bregu. Samir se je smejal, ko sem omenila besedo bunker. »Ne, niso bunkerji, to so mineralke in kopališča s toplo termalno vodo.« Seveda smo preverili. Mineralke so vrelci imenitne mineralne vode, ki je na razpolago vsem mimoidočim, terme pa so bile velike betonske kadi, kjer si se lahko okopal in osvežil. Super stvar! Vsake toliko smo se ustavili na kopanje ali osvežilno pijačo. Ko smo se povzpeli nad 3500 metrov, je postal pamirski svet pust, prazen, kot bi se znašli na luni. Samo velika slana jezera, vrelci vroče vode, tu in tam kakšna krpa trave, kakšen boren cvet. Vozili smo se mimo vasic iz nekaj hišk iz blata, do večera prispeli do zelene pokrajine, kjer smo naleteli na pastirje in njihove jurte. Nočili smo v jurtah, jedli in preživljali dneve s pastirji. Spoznali smo molžo kobil, pripravo kumisa – delno fermentiranega kobiljega mleka, jezdili na konjih, kamelah – po želji. Neverjetno, kako preprosto je lahko življenje. Enega človeka, ki bi bil slabe volje, nisem srečala. Ob večerih sva se s sinom dolgo v noč pogovarjala, brala o deželi in njeni burni zgodovini, saj ni bilo ne televizije ne računalnika, niti telefoni tam gori ne delujejo! Všeč mi je bilo, da sva se zbližala in si zaupala marsikatero drobno skrivnost, ki si je doma gotovo ne bi.

Včasih smo spali v hišah iz blata pri domačinih. Prijazni ljudje so znosili skupaj, kar so pač imeli: ribe iz jezer, domač kruh, kakšno jajce, tu in tam jakovo meso ali meso debelorogih ovac, imenovanih po Marcu Polu, ki je hodil tod. Sicer so najstrožje zavarovane, a kaj boš, sila kola lomi, kajne? Sin je iskal po terenu vse, kar je pač raslo: travinje, mahove, cvetlice, zelišča, vse fotografiral in beležil. Podatke je potreboval za dokončanje študija biologije. Drugi del poti pa sva pa beležila živalski svet: koze, kamele, orle, svizce, veверice, jake in ptiče vseh vrt. V tadžiškem divjem, neokrnjenem svetu je zelo pestro.

Res imenitno popotovanje je bilo. O vsem, kar sva s sinom (in Samirjem) doživela, bi lahko razpredala ure in ure. Prevozili smo v bistvu ves Pamir, spoznali življenje ljudi na planoti vrh sveta, zbrali veliko dragocenih podatkov o zoologiji in botaniki Pamiра in se naužili čudes narave. Bilo je res super doživetje! Še danes sem sinu od srca hvaležna, da me je popeljal s sabo v ta del sveta, kamor ljudje zaidejo le po pomoti ali pa sploh nikoli ne.

Včasih smo spali v hišah iz blata pri domačinih. Prijazni ljudje so znosili skupaj, kar so pač imeli: ribe iz jezer, domač kruh, kakšno jajce, tu in tam jakovo meso ali meso debelorogih ovac, imenovanih po Marcu Polu, ki je hodil tod. Sicer so najstrožje zavarovane, a kaj boš, sila kola lomi, kajne? Sin je iskal po terenu vse, kar je pač raslo: travinje, mahove, cvetlice, zelišča, vse fotografiral in beležil. Podatke je potreboval za dokončanje študija biologije. Drugi del poti pa sva pa beležila živalski svet: koze, kamele, orle, svizce, veверice, jake in ptiče vseh vrt. V tadžiškem divjem, neokrnjenem svetu je zelo pestro.

Res imenitno popotovanje je bilo. O vsem, kar sva s sinom (in Samirjem) doživela, bi lahko razpredala ure in ure. Prevozili smo v bistvu ves Pamir, spoznali življenje ljudi na planoti vrh sveta, zbrali veliko dragocenih podatkov o zoologiji in botaniki Pamiра in se naužili čudes narave. Bilo je res super doživetje! Še danes sem sinu od srca hvaležna, da me je popeljal s sabo v ta del sveta, kamor ljudje zaidejo le po pomoti ali pa sploh nikoli ne.

GROT

Nabuhla so lica,
so prazne oči.
Gleda v praznino,
zadnje so dni.

Zadela ga duša je strele,
gledal zidove je bele.
Za konec so nimfe mu pele,
ga božale roke uvele.

Jokale so rose potenja,
mu pihale sapo hotenja.
Slišal se glas je fanfare,
obujal zamere je stare.

Zletela je ptica,
pognala je klica.
Na mizi potica
je mladega lica.

SEDELA JE TAM

Drhtela so nadržja njena,
kipeče prek čipke rdeče
in zibale željne poglede
razkošja neznanih prelesti
njegovih želja in bolesti.

Napela je oster pogled,
tetivo svojega loka,
tolkla na strune njegove,
ovite v membrano čistosti.

Odprla je vrata pozabe,
zakrite s tančico skrivnosti,
ki čaka na žetev obilno,
žetev nedolžne mladosti.

Drhtele so strune njegove,
so pokali šivi rose jutranje,
a sonce še ni posijalo,
da mladcu bi rože postlalo.

PESEM ŽENSKÉ

Mu dlake je plela
in misli je štela
o sončni obali
v mladostni je kali.

V sedmi daljavi,
neskončni širjavi,
na rosni planjavi,
na mehki ponjavi

so ptice žgolele,
v škrlat se odele,
neskončno vesele
mu pesmi so pele.

Nemir se je vselil
na polja zorana,
škrlat je obelil,
je prazna poljana.

PODOBA RAJA

Kakšna je sanjska podoba tvojega raja?
Kaj te v sanje zaziblje in kaj ti ugaja ?
Je morda to lipa cvetoča,
morda je reka srebrna, deroča?

Morda te mikajo sladki pogledi,
razkošje, ki kaže jih nimfa vabljivo?
Kam bi usmeril obrazek svoj blede,
da našel bi sebi sladilo lepljivo?

Kakšne so tvoje leteče meglice,
ki iščejo v temi žarečo svetlobo?
Kje so koraki, hitri kot ptice,
po nebu leteče s tvojo podobo?

Padla je rosa na tvoje ognjišče,
zajahala konja in hrzala v temo,
natrosila seme pelina v prgišče,
odela se v spako in gledala nemo.

CVET

Dišoč je cvet,
modrosti svet,
sijaj svetlobe,
biserov podobe.
Valov dolžine
tvoje je bližine,
dih in sanje,
in zazrtost vanje.

Meni si zavetje,
duši moji petje.
Ti – modrost šumenja,
si mi cilj življenja.

MIÉRT?

Miért hagysz magamra
távoli afrikai tájak
ezeréves létezésének
nyárvégi alkonyatain?

Miért hagysz magamra
a befagyott tavak
kegyetlen birodalmában
a jégtáncosok forgatágában?

Miért hagysz magamra
zöld lombú fák rejtekhelyén,
ahova csak elvétve jut el
a fény?

Miért hagysz magamra
kéklő óceánok magányos
kőszikláinak szirtjein,
ahonnét visszaverődnek
a hullámok?

HA CSAK

Ha csak kartoték adat lennék,
könnyen rakhatnátok egyik
fiókból a másikba, mint
a langyos szél, amely
eljátszik a fák leveleivel.

Ha csak kartoték adat lennék,
elveszhetnék a fiókok mélyén,
mint a tengerben az esőcsepp,
amelyet betakarnak a hullámok.

Ha csak kartoték adat lennék,
eltévedhetnék a panoráma légüres
terében, mint a léggömb,
ha felszáll a felhők fölé.

CSEND

Hirtelen csend lett,
kívül, belül, mint
harmatos tavaszi
hajnalokon, amikor
sír az orgonavirág.

Hirtelen csend lett,
leállt valami,
valaki kivonul
a huzatos ajtómon,
üres a panoráma.

AZ IGAZSÁG

Mindent le lehet nyelni,
amit lenyelnek a folyók,
folyásuk sodrásában emésztenek meg,
pusztítanak el a tűzhányók és tűzvészek
a fészkeikben, amit ledöntenek
a földrengések a hegyekben,
amit előntenek az árvizek, cunamik.

Hiába a gátak, torlaszok,
hiába a tűzoltók fecskendői,
hiába a tektonikus mozgás súlya,
az igazságot nem lehet lenyelni!

JUTRO

Dotik sinjine
skozi sončno meglico
mi razkriva nove poti.

Odprem okno
v sončno jutro.
Globoko zajamem
sveži jutranji zrak.

Verjamem, da pozitivna
energija pozna nove
smeri življenja ...

BOSA HODILA SVA

Bosa hodila sva
po jutranji rosi,
po travi dišeči,
po livadi cvetoči.

Podaril si mi cvet,
ki je najlepše dehtel,
odpeljal me v kraj,
ki samo za naju
je cvetel.

Objel me močno,
govoril besede
o najini sreči,
ki skupaj preživela
sva jo midva.

Za nama ostale so samo
sledi v mehki travi ...

Milivojka Ceran

PREKMURJE V SRCU, MOJE PREKMURJE, GRDA LAŽ IN SKEČ

∞

MURAVIDÉK A SZÍVBEN, AZ ÉN MURAVIDÉKEM,
CSÚNYA HAZUGSÁG ÉS RÖVID BOHÓZAT

47. literarni večer ∞ 47. irodalmi est

(február 2019 ∞ 2019 februárjában)

ZEMLJA DOMAČA

Žlahtna prekmurska ravnica,
kot kraljica žita
se v soncu lesketaš,
v zlatega morja
pa dolgonoga ptica
lahkotno s krili prhuta.

Zemlja domača
kot pridna gospodarica
si od nekdaj mnogim ljudem
kruh dajala,
jim s travniki, polji, gozdovi
pot skozi življenje tlakovala.

V svoj topel objem
zabila si veliko ljudi
s pesmijo in plesom
jim znova poženeš veselje v kri,
tako se jim iz tvoje družbe
več nikamor ne mudi.

PREKMURSKA RAVNICA

Širna, prostrana
si svojim koreninam predana.

Očem mamljiva
si vedno vabljiva.

Si v srcu pojoča,
plešoča, smejoča.

Bogastvo in beda
se po tebi razpreda.

So večkrat opevali te,
a tudi prekleli so te.

Včasih nesrečna,
a v srcih ljudi
ostala boš večna.

NA KRILIH PTICE

Sedla sem na krila ptice,
letim skozi jutranje meglice,
čez skrivnostna mesta in vasice
vse do Mure krasotice,
kjer življenje svoje zgodbe piše.

Letim, letim, si preteklost obudim.
V valovih pšenice
iščem življenjske resnice;
mladina je v svet odšla,
preteklost pustila je doma.

Slišim klic davnine:
"Lepota spomina nikoli ne mine,
čeprav nje korak v neznano odide."

PREKOMURJU DUGUJEMO ZAHVALNOST

Negde daleko a možda i nije čekalo me je novo doba i novi život.

Nigde kao ovde ravnica nije tako ravna.

Svojim kracima povezala je dve moje domovine.

Mada je plodna pokrajina; sačuvala je svoju nepromenjenu prirodu.

Bučna reka poslala mi je miris vetra, koji se nikad ne zaboravlja.

Pet rečnih korita su morala, da se udruže da stignu do moje iz kojih se čuo dečji plač pre osamdeset godina.

Povukli su me nežni šumovi tih reka i odvukli u Pomurje na drugoj strani Prekomurja.

Dok je u mom srcu tinjao trag mirisa jedne druge valovite reke oberučke sam prihvatio ovu drugu ponosnu i nikad ne porobljenu reku, koja je bogom osveštana.

Reke su obe jednake i bučne.

Sačuvala su hiljade pokolenja noseći krst i bogomolju.

Beskonačna ravnica milionima godina povezuje dva prijateljska naroda.

Tražimo humane aspekte za sve nas i za one koji za nama dolaze.

Očarala me je nesvakidašnja priča o likovima, koji godinama žive u ovom delu sveta smeštenim u moderno vreme i koji ga ne žele napustiti.

U mojim mislima dominiraju figure takozvanog prekomurskog čoveka, univerzalnog bića bez konfrontacija sa sobom i okruženjem.

Iz njega zrači poruka da je ljubav jedina u životu svakog čoveka a naročito na Prekomurca koji je godinama vezan na ovo parče evropske zemlje. Njemu pripada sve od početka do dubokih korena koji će ga držati još vekovima na ovoj njegovoj plodnoj zemlji.

Stvarnost i realni protok vremena očekuju da ih svet razume i da se čovek vrati prirodi od koje je potekao. Zatečeno stanje iz prirode treba prevesti u prošireno polje novog značenja, svojevrstu metaforu o našoj intuiciji, snovima, ogledanju unutrašnjeg prostora, utopijskih putovanja, traženju humanog aspekta za sve nas i za one koji za nama dolaze.

Ko zna po koliko puta nas je očarala nesvakidašnja priča o antičkim likovima i iskonskim božanstvima smeštenim u moderno vreme, njihova poimanja slobode, društva, političke moći, vlasti, progresu, istorije koja se ponavlja. Ideologija i postoji zato da pokuša da cementira postojeće stanje onoliko dugo koliko je moguće. U našim mislima dominiraju figure takozvanog univerzalnog bića i komplikovanog čoveka, koji je u nekim dalekim vremenima naselio Prekomurje u Panonskoj ravni.

Iz prekomurskog, pozitivnog čoveka zrači poruka da je ljubav jedina sreća u životu svakog čoveka jer prodire do dubokih korena pa čak do onih iz kojih potičemo i koji su pre više hiljada godina programirani, pa verovali mi u to ili ne.

Naravno, da je verovatnost da se može i u moderno vreme čoveku iz Prekomurja desiti takvo jedno zastranjivanje i ostrašćenost čoveka koji nikada nije bio kriv za kakvu prirodnu a ipak imaginarnu prostornu tragediju svoje spiritualne domovine a čiji postupci bi ga mogli duboko potresti i ogorčiti. Čovek iz Prekomurja izašao je kao pobednik i ostaće na svojoj zemlji hiljadama godina jer ono što se je desilo nekada davno - odnosi se na tadašnja zbivanja u nekom svetu koga ne možemo da ponovimo a najmanje razumemo i predstavimo današnjim generacijama. Naravno da su današnja tranziciona razmišljanja prekomurskog čoveka bliska sa mnoštvom jakih i lepih događaja punih idealističkih traganja ljudi vezanih za zemlju u savremenom svetu, koji nude nešto novo, multimedijalno i svetsko koje nije, inače, viđeno u našem normalnom svetu.

Jednostavni elementi ali složeni efekti koji su deo života ljudi pored Mure čine ovu našu pokrajinu ambijentalnom celinom - moćnom i komunikativnom a njenu osobenu poetičnost podvlači sveopšta senzualnost i istančana likovnost naših pogleda. I, ako bismo u igri asocijacija tražili duhovno srodstvo magičnog dejstva prekomurskog ambijenta svemu na svetu što postoji ne bi nam bilo dozvoljeno jer ono što ne razumemo nikada ne možemo sročiti ni perom ni filmskim kamerama. Život prekomurskog čoveka nije univerzalan jer verujem da ne postoji ni univerzalna priroda, već postoji samo univerzalni pristup idejama, društvima i kulturama. Ukoliko smo, a jesmo, shvatili koliko je prekomurski čovek potreban Prekomurju a i ono njemu shvatićemo, da je na kraju život bez Prekomurca u ovoj oazi lepote i suživota isuviše moćan i nezamenjliv.

Ako je potrebno samo jednom, svedenom stilskom sintagmom odrediti stvaralaštvo koje priroda milionima godina provodi po svojim zakonima onda bi najtačnije bilo reći kako to prirodno stvaralaštvo, ukupno uzevši, pripada svim živim bićima koji na toj zemlji godinama bitišemo. Ta prekomurska nepokolebljivost do potpunog intimizma vodi nas definitivnoj pripadnosti ljudskog roda do ciklusa koji će u budućnosti shvatiti da je sve ono što je prošlo vredno hvale a ujedno i potpunog zaborava onog što je bilo štetno za ljudski rod. Na kraju je istorija pokazala, da je pobednik On – čovek iz Prekomurja.

MOJE PREKMURJE

Tau naše Prekmurje, tau van je kraj reke Mújre. Pravimo njemi tudi Pomurje ali Dežela ob Mújri. Prekmurje delijmo na Goričko, Ravensko pa Dolinsko. Tü živejo naše, od dela že malo trudne pa puklave mamce pa dedeki. Tu smo tudi mladi, keri Prekmurji pravimo, ka je tu nebeško lipau.

Po toj našoj Mújri se mlini vrtijo in domačo pšenico v melo spremenijo, ka se te dober kruj speče pa kakše meso iz tünke kcoj dene. Žedni pri nas tudi nete! Tu mamo domačo žganijco pa dober, domači mrzel špricer pa tudi vodau. Mamo jaku zdravu za piti ali pa za koupati, mamo puno termalnih vrelcov.

V Prekmurji še znamo delati vse ročno, brezmašinerije... Kleplemo kose pa srpe, čejšemo perje, kupinarji odijo po bilice pa piceke, lončari nan posode napravijo. Tü se z kravami orjejo njive pa z pridnimi rokami pletemo košare iz šibja pa tikvino olje delamo. Najrajši pa pozijmi koline mamo ka se dela zabil pa ocverki, krvajice pa šunka. Te se pa malo ne zbijemo što de pečene kouže jo. Te večer, da že končavlemo z delon pa že fajn dišij sveže pečeno svinjsko meso.

Naše ženske znajo tüdi kaj sladkoga spečti kak su pogače, retaši – jabukovi, makovi, kisilakovi ali pa zeljovi.

Pa seveda prekmurska gibanica in kukarična zlejvanka. Na mizi nikdar ne falijo krüj, vrtanik pa pereci.

Lejko se van pa tudi zgodij ka srečate v Prekmurji pozvačina, šteri hodi od hiže do hiže, pa na gostüvanje zove. Muziko mamu tudi svojo, meštri za muziku znajo fajn špilati na gosli, cimbale pa bajs. Na takšu muziku plešemo ujako radi pa tudi spejvlemo, da se pa zmantramu pa idemu v cimprano hižo spat na trdo postelo pa mejki vankiš iz perja.

Kak čüjete je dediščina Prekmurja jako bogata in nede van žau, če nas kda obiščete! Pri nas su van sigdar dveri odprejte!

MOJE PREKMURJE – prispevek v prekmurščini

Prekmurje ležij v severuvzhodnun dejli, to je v glavi in klüuni naše prelejpe domovine Sluvenije. Nekaj od vás, sigurno ne vej, ge je moje Prekmurje in moja rodna vasica Gaberje. Zatou pa van bun malo puvejda, ka te na zemlevidi bole najšli našo prelejpú pokrajino, štera je obkroužena z goricami, rodnu zemlu, reku Mõuru z njénimi mrtvicami, bistrimi putoki Črncem, Ledavo, Kobiljskim potokun, šteri su negda in včasí tũdi v tun časi puplávľali naše njive, trávniké in domačije. Nesmin puzábíti štrke in lastuvke, štere nan v naš kraj sakšu letu, prineséju pumlád. Prinas gnejziju še tũdi drũuge ptice. V Črnun lougi pa se šéčéju tũdi srne, jeleni, divje svinje, pa tũdi kakša drũuga žival pribižij skouzi jelše, ráste, bũkve in grmouvje.

Ka van nebun pripuvidávľa samu u živalaj, mámu tũdi rodnu zemlu ge so posájene rázne kulture, od pšenice, hajdine, prosá, kukarce, krumpluf, repice in šče kaj drũugu bi se najšľu. V prejšnjij lejtaj pa se je na našij njivaj sejala tũdi cukerna, samo je tou nej več v moudi, ka v Ormuži nega več fabrike, štera bi predelávľa cukernu. Naši kmetje sejaju samu tistu, ka lejku udáju, pa sče tou tak težku. Na vési mámu tudi grede oz. vrtove, ge rastéju nej samu lük, česnjek, paprika, paradajz, šaláte, graj, mrkevca, peteržel, rdéča repa, lentiba, bejla repa, zelje in šče kaj. V zádñjun časi najdemu tũdi takše, štere su prlé nej bilé v gredaj. Tou su: brokuli, cvetača, blitva, rukola, Či bi zaj naši dedeki in mamce gor stanuli, bi pravili: «Kakšuga vragá pa zaj sadijite v grede, ve sigurnu ne vejte ka je dobru!» Pa nič zatou, dobru je, ka idemu nazaj k narávi in jejmu dobru domá posajenu zelenjávu.

Kakši pa smu tũ lidjé? Različni, tak kak pu cejlun svejti. Dobri, slabi, sühi, debeli, mali, velki, bejli, rjavi, predvsem pa delavni, dobruğa srca in radudárni. Ve pa, či prijdeju kakši iz naše Lublane, se tũ nemreju najesti. Seveda bi tũdi domá lejku dobru jeli, pa jij tou košta. Prinas pa dubiju ali pocejni, ali pa zabadať. Seveda su nej nouri, ka tou ne bi izkuristili.

Ka nete misľili, ka v Prekmurji živéju samu kmetje in tisti lidjé, šteri se v nič ne razmiju. Jes pa vam právin, če ne bi bilou Prekmurcuť, ne bi bilou tũdi dobrij delavcuť, znastvenikuť, direktoruť, doktoruť, prufesoruť, posláuť in še drũugij učenjákuť šteri su marsikaj izmisľili, ka je naš svejt bouši. Prekmurca lejku nájdete pu cejlun svejti. Žalustu pa je, ka tũdi zaj, nej samo včasík med in pu prvuť in drouguť svetovnuju vojni, su se naši lidjé selili iz domovine in šľi pu svejti s trebuhom za kruhom.

Zguduvina se ponávľa in Prekmurci boumu še dele delali, ustvarjali, pisali, rijsali, igrali, spejvali in čuvali naše Prekmurje in rodnu domáču grũdicu. Či pa de nan težku, pa si ednu zaspejvelmu in brige pistijmu pu Mũri dol, ka odtečéju v drũuge kraje, ge se spremenijo v dobro.

TISTO JUTRO

Tisto jutro,
ko sem se prebudil
sem ob sebi našel angela.
Ležal je gol, brez peruti,
Verjetno so mu jih že zdavnaj polomili
ob vsej tej lepoti in milini.
Iz nosnice mu je visel prozoren smrkelj.
Iz položaja fetusa je kukal skozi kodre las
in čakal.

Tisto jutro
sem preprosto onemel.
Trak sončne svetlobe je zarisal jaso na njegovo belino.
Gola nežnost pogleda je priklicala spoznanje
v moj moški ego.
Angeli ne rabijo sexa,
tudi če ti še tako stoji do neba.
Zato sem vstal, si umil zobe,
zavezal kravato in priklical vsakdanjik dolžnosti.

Bedak

DOMOV (v spomin Tubolj Jožetu)

Kličejo me naj jim vse povem,
naj resnico jim ukradeno prodam,
naj plačali bi mi za vse usluge.

Kjer ni vladarjev, niti njih nadutost ne obstaja.

Ponoči kličejo, obsvetljeni s temo
Ne prošnja, ne ukaz – mene bi imeli radi nazaj.
Ko se bo zrak dovolj zgostil, prezir prerase
vsakogar, do zadnjega telesa. Zanima me kje bodo
humani našli mir, nedotaknjen prostor.
V blodnost je zašel tvoj ljubljeni junak –
umira od slepote in iz nje.

Če bi na široko odprli oči, bi videli,
da prebivam tudi jaz v lastni jami, svoj drob
prebiram kot smeti, zaslepim ga, na zid
prilepim, da se še jutri ne pokvari,
da bi obstal ...
obtežen z mlekom iz neželene dojke.

Bi radi se spoznali ?
Bi radi se znebili koga ... ?

RAD BI BIL GOOGLE

Rad bi bil Google
Toplo mesto brez spomina na vse spomine
Ocean tišine,
Dva drevesa spoznanja – eno k kateremu gremo in drugo h kateremu se vračamo.
Srečno pot!

Globoko, globoko not v sebe.
Vsa naša spoznanja, vse naše želje ...
Tudi tako svobodni moramo vsakokrat
vprašati za dovoljenje, da se lahko poščijemo.

Kaj bi šele bilo,
če bi se lahko povzpeli na drevo,
občutili njegovo skorjo
in skozi poniglavo šumenje listja
v času pohotnega avgusta
gledali zlikane večere na robovih dneva.
Kaj bi šele bilo, če bi za zmeraj imel tisto
kar vsak dan izgubljam.

Rad bi bil Google.
Za mano bi ostala zemlja v katero ne bi nikoli
več mogel vstopiti.

PREKMURJE

V Prlekiji sem se rodila,
v Prekmurje poročila.
Reka Mura nas ločuje,
ljubezen – kultura pa združuje.

Prleki veseli in delovni ljudje,
Prekmurci tihi, marljivi, ponižni.
Zgodovina jih je skromne naredila,
v Prekmurce veliko srce položila.

V Prekmurju štrk z letom te pozdravi,
domačin v hišo te povabi,
na mizo vse, kar ima, predte postavi,
srce in duša se ob tem za hip ustavi.

Vsak gost rad vrača se tja,
kjer pričaka ga topla dlan,
kjer se počuti kot doma,
takšna je prekmurska duša.

PREKMUREC

V mladosti rekla sem si,
Prekmurca poročila res ne bi.

Srednješolska leta tekla so,
se mladi na veselicah zbirali smo.
Imeli zabave smo velike,
na njih dekleta kelnarce.

Na mizo pijačo smo nosile,
vmes še kakšen ples obljubile.
Za ples zapeljivi Prekmurec zaprosi me,
z njim plesala sem do novega dne.

V plesu je iskra poskočila,
sva drugi dan se spet dobila.
Na skrivaj sva se srečevala
mladost uživala.

To trajalo je leto dni,
ko vprašali so me vsi:
»Folklornih vaj dvakrat tedensko nimate,
saj toliko ne nastopate.
Kod hodiš torej ob večerih?«

Po pravici rekla sem,
zaljubila sem se.
Za fanta vam še ne povem,
saj vedela sem,
da Prekmurec je,
bi starši čudno gledali me ...

Pa kaj če Prekmurec je!
Poročila sva se,
že štirideset let od tega je.

Naj vam povem,
da srečna sem.

LEPO JE V PREKMURJE ZAITI

Lepo je v Prekmurje zaiti,
s prijatelji »klinton« si spiti.
Tam veselje je doma,
ob mraku harmonika igra.

Pri vsaki hiši živi nekdo,
ki poda ti rad roko;
postreže s tünkoal' klobaso,
ne vzame nič za svojo kaso.

Razkažejo svoje ti imetje
skromni, mali kmetje,
a v svojem srcu plemeniti –
lepo je v Prekmurje zaiti ...

(Sosedu prisopiha v stanovanje Edija in Jasne, odloži spotoma polne nakupovalne vrečke kar na tla, plašč pa na naslonjalo stola. Sope in si otira znoj s čela. Oblečena je zelo trendi: pajkice, kratko krilo, visoki škornji, pisana tunika ... Edi jo debelo gleda in okipi od strmenja v soseda.)

SOSEDA: Jutro! Je ostalo zame kaj kofeta?

JASNA (pogleda v posodo s kavo in odkima): Skuham svežo, samo trenutek. Medtem zabavaj mojega starega, a ne izdaj mu sočnih novic, samo tiste najbolj banalne ... (Sosedu nakaže s kretnjo, da je potegnila zadrgo na ustih, torej ničesar ne bo izdala.)

EDI: Sočne novice? Samo ne mi o poslancu, ki je ukradel sendvič ... Je kaj v zvezi z vašim klubom Kuponček? Evo, izrezal sem okoli 50 kupončkov. Vse za srečo drage žene in vašega potrošniškega kluba Kuponček ...

SOSEDA: SE mi norčuješ?

EDI: Sploh ne. Še dobro, da imata ta trapasti klub. Kaj neki bi počeli vsako dopoldne. Tako pa lahko ure in ure kolovratita okoli po trgovskih centrih in trosita bedaste čenče! Prava dolina Šentflorjanska – to naše Zakotje. Pozimi je pa sploh živ obup!

SOSEDA: Kakor se vzame. Nam ženskam nikoli ni dolgčas, četudi ne počnemo drugega kot kolovratimo po trgovskih centrih in trosimo čenče – kot praviš. Vi, dedi, pa vse dni le bogu čas kradete in nam najedate živce in ste sami sebi največje breme. Živa resnica! No, sicer se pa začenja volilno leto in bo spet pestro!

EDI: Me figo briga. Nikomur od politikov ne zaupam, ne lokalnim, še manj tistim v državnem zboru.

SOSEDA: No vidiš, nergaš, se repenčiš, storiš pa nič – kot večina Slovencev. Sami jamrači, cmerarji ... kot naš bivši premier! Res si sam sebi največje breme.

EDI: Jaz – sebi breme? Haha, dober vic. Sem najbolj pohlevno bitje v tem bloku, miroljuben, tih, neopazen ... poglej me, celo kupončke izrezujem, jih sortiram in sem dobre volje, ker te vidim tako seksi oblečeno, mladostno pisano. In pomladno živahno. (Se polglasno smeje, a še kar bulji v soseda.) Že pet zvezkov pobarvank za odrasle sem obdelal v tej dolgi zimi. (Kaže ji svoje pobarvanke, maha z njimi po

zraku, ona pa se začne krohotati.)

SOSEDA: Čisto si se pootročil, človek! Pobarvanke ... crknem od smeha!

EDI: Kupončki? Crknem od smeha! Klub Kuponček? Dvakrat crknem od smeha! (Iz kuhinje prihiti gospodinja s pladnjem v roki in naliže sosedi pa še sebi svežo kavo. Še ON dvigne skodelico, a ga žena gladko prezre. ONA ne sede, ampak polista po reklamah sredi mize in pokaže obiskovalki tistega od Lidla.)

JASNA: Poglej, kolekcija HeidiKlum v Lidlu – a ni super? Šli bova pogledat, ja?

SOSEDA (vzame letak v roke in se zmrduje): Gledat, a samo gledat, dragica. Poglej, na prodaj bodo le izdelki velikosti do 40, torej ničesar za naju ... Kje si ti zdaj? Na 42 ali 44?

EDI: Kakšnih 42 ali 44? STO na uro je navita, ti povem!

JASNA: Tepec! O konfekcijski velikosti se pogovarjava!

EDI: No, potem pa lahko rečem, da imaš po mojem zelo, zelo, zelo veliko velikost konfekcije, draga.

SOSEDA: Za svoja leta sva v odlični formi, zato ne bodi zajedljiv, ja? Marsikatera najstnica ne spravi nase majic in hlač velikosti 42, midve pa brez težav! Kaj bi rad več od žene pri 65.?

EDI: Kaj? Malo več pozornosti, topline, pogovorov, sprehodov v naravo in ... in no, saj veš ...

SOSEDA: Joj, sramežljiv je, poglej ga, ves je rdeč v lica. (Veselo zaploska in se hahlja, kot bi se nerodnemu otroku.) Hotel si reči, da bi rad več seksa – a ne?

EDI (se bolj kislo nasmiha): Aha! Sploh nimava nobenih telesnih stikov. Živiva kot brat in sestra ...

SOSEDA: Si slišal tisti vic o seksu med upokojenci? (Sprehodi se mimo njega in izzivalno miga z boki.) Upokojenca vprašajo, kaj ima raje – božič ali seks. On odgovori, da božič, ker ga doživi pogostejše kot seks ... hahaha. No, šalo na stran. Na spletu imaš ponudb, kolikor hočeš. Poišči si kaj.

EDI: Se ti kisajo možgani? Ženo imam, pa naj si na spletu iščem drugo?

SOSEDA: Imejta »odprti zakon«, kar pomeni, da se vsak od vaju lahko družijo še z drugimi osebami nasprotnega spola. Samo razumevanje in toleranca sta potrebni –

no, pa še malo avanturizma ...

JASNA: Nehajta, ja? Zanj je pustolovščina že to, da odnese v klet poletno obutev in prinese gor zimske škornje ... Sicer ga pa imam še po 45 letih res rada, ne bi ga dala drugi! ... Čuj, soseda, kje piše, da bodo naprodaj samo konfekcijske številke do 40?

EDI: Očala si natakni, ženska. Saj vidiš, da nič ne vidiš!
(Poda ji svoja očala in zdaj žena le najde iskani podatek.)

JASNA: Nalašč zapišejo s tako drobnimi črkami, da ne moreš prebrati bistvenega.

EDI (posmehljivo): Ja, drži, hudič je vedno v podrobnostih!

SOSEDA: Ti vrabca, sosed, danes si res hudo našpičen.

JASNA: Eh, ne meni se zanj ... že vso zimo je tak ... zajedljiv, naporen in tečen do nezavesti.

EDI: Vidve pa domišljavi, naduti in ne-mo-go-či. Zasvojeni nakupovalki ... navadni trapi sta, obe!

(Skoči s stola, razburjen si popravi staro, ponošeno trenirko, pograbi časopis, svoje zvezke s pobarvankami in odvihra iz kuhinje.)

2

(Ženski si globoko, na ves glas oddahneta, nato vzame soseda iz svoje torbice beležko, jo odpre, stakneta glavi in se poglobita v ženski pogovor.)

SOSEDA: Končno sami! Naj ti povem, da se nam je v klubu pridružilo še 5 novih članic... In poglej, kooončno sem prišla do čudovitega kompleta teflonske posode s termostatom ... (Iz svoje velike nakupovalne vreče potegne komplet treh sijočih posod. Vsa žari od navdušenja.) Hvala klubu KUPONČEK! Sama nikoli ne bi zbrala dovolj nalepk. Samo 20 % cene sem morala plačati. TERNA!

JASNA (oklevajoče): Veš, v bistvu sem vse manj navdušena nad našim klubom ... mesec dni že delujemo, pa nisem imela nobene koristi od članstva! (Sprehodi se v ospredje, glavo obrača k sogovornici.) Finta je najbrž v tem, da imam napačen priimek!

SOSEDA (pokašlja, zdi se, da je v zadregi): Ja no, res imaš neroden priimek ...

JASNA (jezljivo): Zbiramo kupončke, jih izmenjujemo, pomagamo druga drugi pri nakupih, kopičimo nalepke za ugodne nakupe dragih izdelkov, saj jih vsaka sama sploh ne more zbrati dovolj za izbran izdelek ... in tako dalje! A kaj, ko gre vse po

ABECEDI. Vse imate prednost pred mano, ki se pišem ŽIBRET.

SOSEDA: Res neroden priimek. Pa prevzemi svojega deklinškega – BREZNIK.

JASNA (zazija): Zaradi bedastega kluba naj menjam priimek? Se ti kisajo možgani?

SOSEDA: Ne vem, kako se boš sicer kdaj prirnila v ospredje in bila deležna kuponov.

JASNA: Poslušaj, moj problem je sledeč: potrebovala bi eleganten in drag jedilni pribor, ki ga reklamirajo pri Lidlu. V Lidl redko grem. Vse po abecedi se grebejo za nalepke, ki jih dobiš z nakupi v Lidlu. Katera mi bo hotela odstopiti nalepke? Nobena! Kakšno korist imam torej od kluba? Nobene. Treba je spremeniti pravila! Opustimo abecedni red in uvedimo recimo žreb. Bolj pošteno bo.

SOSEDA (nataknjeno): Zaradi tebe naj spreminjamo pravila? Jok – odpade!

JASNA: Bom pa pač izstopila.

SOSEDA (pomirljivo, priliznjeno): Mogoče pa prideš do japonskega kompleta skodelic in čajnika. Si ga videla? V Sparu ga imajo. Krasen je in doslej se še nobena ni ogrela zanj. Brez težav zberemo potrebno število nalepk iz Spara.

JASNA (razburjeno): Neumnost! Kaj mi bo komplet za čaj? Čaja sploh ne pijem!

SOSEDA: Pa bi bilo zelo prav, če bi ga, saj imaš pri svoji teži ... (Ocenjujoče jo pogleda od glave do nog.) ... gotovo zamaščena jetra, kot 66 % Slovencev ...

JASNA (vzroji): Nimam zamaščenih jeter. Morda jih imaš ti, pa sploh ne veš! Kupi si HEPAFAR – za vsak primer.

SOSEDA (vse bolj nakurjena): JAZ sem v vseh pogledih zdrava kot dren. Pa še s prehrabnimi dodatki se krepim: zjutraj kapsule omega 3, sredi dneva ingver in kurkuma v tabletah, zvečer prostasan ...

JASNA: Si butasta, prostasan je za moške, ki jim nagaja prostata ...

SOSEDA: No, potem pa persenosan ... tako podobno zveni, ne? In vsake tri mesece grem na celosten zdravniški pregled – nisem kot ti, ki sploh ne hodiš k zdravniku!

JASNA (se ustopi z rokami v boku pred besno sosedo): Pa ja, zaradi takih hipohondrov, kot si ti, naše zdravstvo tone kot kamen v vodi! Brez zveze izčrpavaš zdravstveno blagajno ...

SOSEDA (skoči in poišče v torbici škatlico s pomirjevali): Ne se razburjat, prosim te ... vzemi en ... kako že? Persenosan, dobro ti bo del ... (Stisne tabletko iz okvirčka in pomoli roko proti sogovornici, potem pa jo potegne nazaj k sebi.) Ah drek, še moj tlak je podivjal ... (Pogoltne tableto.) ... Vidiš, čisto si me iztirila.

JASNA: Veš kaj? Dovolj te imam in trapastega kluba Kuponček tudi. Spelji se, ja?

SOSEDA (zaleti se ji in začne divje kašljati): Kaj si rekla? Speljem naj se? Nesramnost ... klinc te gleda! Med nama je definitivno konec ljubezni!

JASNA: Kakšna ljubezen neki? ... Hvala angelom, da sem zbrala pogum. Bil je že skrajni čas!

(Sosedu divje grabi svoje lonce in vrečke in se brez pozdrava pobere iz stanovanja.)

3

(JASNA se sesede na stol pri mizi in se zastrmi predse. Tako jo najde EDI, ki pride v kuhinjo, oblečen v športno jakno in s kapo na glavi. V roki nosi še njen plašč, šal in kapo.)

EDI: To je bilo za deset, draga žena!

JASNA: Spet si prisluškoval? Pacek!

EDI: Tako glasni sta bili, da mi sploh ni bilo treba prisluškovati!

JASNA: Zdaj se pa le naslajaj ...

EDI: Nič mi ni do tega. Obleci plašč in greva gradit.

JASNA: Gradit? Kaj bi gradil sredi zime?

EDI: Boljše odnose med nama. Zdaj, ko si izgubila najboljšo prijateljico in najljubši ženski klub, famozni klub Kuponček, me boš močno potrebovala ...

(Podrži ji plašč in ji da še šal in kapo v roke. Spogledata se in bruhmeta v smeh. Ko sta že na robu prizorišča, mu reče

JASNA: Pojdi jutri na pošto in nabavi nalepko za poštni nabiralnik. Saj veš, tisto, da ne želiva prejemati reklamnih oglasov in letakov ...)

Odideta z odra.

TROJČKI

Trije mali bratci so si bili popolnoma enaki. Imeli so zelo lepa imena, Ciril, Metod in Peter. Nihče jih ni prepoznal. Gledali so Cirila pa niso vedeli ali je Ciril ali Metod ali Peter. Čeprav so bili oblečeni v različna oblačila. Le zlata mamica je prepoznala svoje sinčke. Vedela pa je tako ker je vsakemu na nogico zvezala trakec z imenom. Ciril je dobil rdeči trak, Metod plavi in Peter rumenega. Ker so bili trije fantki so jih klicali trojčki. Ko je mama klicala fantke k kosilu je rekla:« dragi trojčki pridite jest!»a mali trojčki so znali mami ponagajati in so si menjali večkrat trakove. Tako je mama klicala Cirila, a on je imel trak od Metoda in je sedel na Cirilovem mestu. Pa so nekega dne pri večerji spet sedeli narobe. Peter je sedel na Metodovem mestu. A ko so dobili hrano je Peter ni hotel jesti. Mama gleda zakaj Peter ne je, pa ga vpraša: « Metod zakaj ne ješ večerje saj je tvoja najljubša?«. Pa so bili vsi trojčki tiho. Vsak je nekaj pojedel a skoraj nič. Pa oče gleda kaj je narobe. Najljubše jedi malih trojčkov a niso pojedli. Mama jezno pove:« Otroci kaj ni vedu, da ne jeste hrane saj je vaša najljubša!» Pa je večerja minila a fantki so bili lačni. Odšli so z praznimi želodčki spat. Ciril, Metod in Peter so se zmenili v sobi, da ni prav, da se menjavajo, saj mama ne prepozna kateri je kateri. Pa so se zmenili, da bodo bolj pridni, kajti le tako lahko dobijo kar si zaželiyo.

Drugo jutro prikorakajo vsak na svoje mesto. Mama je pripravila za zajtk ocvrte kruhke z jajčki, belo kavo in vsak je dobil zraven se lepo rdečo jabolko. Spogledajo se in zavpijejo:« To je dobro, to, to, jupi,jupi!» Mama čudno pogleda saj tega še niso naredili da bi s takim veseljem vse pojedli. Pa jim reče:« Fantki moji pojedli ste, kakor da že tri dni niste jedli, pa ni bila vaša najljubša hrana. No, saj vem, da ste zadnje dni vihali nosove pri hrani. A ni bila dobra? Pa se oglasi sinek Ciril in prestrašeno pove:« Dobra že mamika, a mi nismo bili dobri.» Kako, saj ste bili pridni.« Ja pa nismo mamika, saj smo te potegnili a ti nisi pogruntala. «Kako prosim? A ne vem kdo je kdo?» ja to je to saj še mi ne vemo tako smo te potegnili. Mama pove: «Stopite v vrsto slečite oblačila in pokažite trakce na rokah!» Vsi se slečejo, mama gleda trakove, a vidi da so poškodovani. Pa zakriči:« Moji trojčki povejte, kateri je kateri, oh sem žalostna!» Prestrašili so mamo in še sami niso vedeli, kako jih je mama klicala. Pa gre k mami Ciril, saj so ga tako klicali. Potem pride Metod in zadnji pride Peter. Mama reče: «Fantje nisem pričakovala kaj takega od vas, mali hudički poredni.» vzela je samolepilni trak in napisala vsa tri imena ter vsakemu nataknila na roko namesto na nogo. »tako srčki moji da vam ne pride na misel več kaj takega, ste razumeli?»vsi so se oglasili v en glas:« Razumemo mamika!» Mama se nasmehne in reče: «Zdaj pa takoj, da se oblečete ker gremo v trgovino nakupovat. Počakali bomo atija Matjaža. Vsi se veselo oblačijo ter čakajo atija. Tu, tu, tuuuu. :«Ati gre», se oglasi Peter. O, moji junaki kako ste lepo oblečeni, zdaj pa hitro v avto in gremo.»Mama pridi! Gremo!» zakriči Metod. »Vemo, da imaš ti od

nas najmočnejši glas.« se oglasi Ciril.« v trgovini oče pelje voziček, mama pa drži na očesu, vse tri junake. Mama pobira z polic živila, solato, meso, klobase, namaze, vse kar bodo porabili v enem tednu. Ko je mama Valerija vse naložila v voziček, oče Matjaž vpraša: «Kaj pa za fante, a jim bova kaj kupila? Kaj praviš Valerija?» Vlerija reče Tomažu: «Pa vprašajva, kaj si želijo?» Moji trojčki mali, kaj želite imeti da vam z mamu kupiva?» Ciril njima reče, da si želi velik tovarnjak, Metod pove, da želi nutelo in čokoladice. Peter pa je nekaj časa tiho potem pa pove: «Jaz pa nič ne rabim, želim le nekaj evrov dati tisti mamici, ki tam v kotu joka. Mama pa reče: «Gremo jo vprašat, zakaj joče!»: «Mama Valerija, oče Matjaž in trije fantki so odšli do mame, ki je žalostno jokala. Mama Valerija jo vpraša: «Gospa, zakaj tako jočete? Se je kaj zgodilo?» Gospa mama si obriše oči, pogleda mamu Valerijo in reče: «Ja jočem, pa veste zakaj, ker sem izgubila danes službo in zdaj imam premalo denarja, da bi sinu kupila malo vrečko čipsa.» Vsi se spogledajo in Peter reče: «Teta jaz vam dam nekaj evrov, dam vam celi hranilnik, da boste sinu lahko kupili še več kot samo čips.» Mama Valerija pa pove: «Veste, tudi jaz sem bila brez službe in mož tudi, pa vemo kako je živeti brez denarja. Mi vam bomo pomagali imamo hišo in vse kaj rabimo zato bomo vam vsak mesec dali denar da boste preživel.» Gospa mama objame Valerijo in jo poljubi ter reče: «Hvala, hvala, vem da so na svetu še dobri ljudje!» Pa pristopi k teti mali ciril in reče: «Teta, jaz se odpovem tovarnjaku, denar zanj pa mamika da vam. Prav to stori tudi Metod in reče: «Teta jaz se odpovem nuteli in čokoladicam. Denar pa dam vam za sinka. Oče Matjaž pa objame gospo mamu in ji pove naj danes kupi vse kar rabi in da bo denarja zadosti, ker so hranilniki polni evrov. Gospa se zahvali in vsi odidejo na malico, le njeni mali sinek ne, ker ga čuva sosedu.

Nakupili so vse in odpeljali gospe mami domov. Pa prihiti mali Milan in vpraša mamu: «A si mi kupila žemljico, lačen sem?» Mama mu pove, da bosta jedla meso za kosilo in krompir pa solato in naj se zahvali mami Valeriji, očetu Matjažu in trem fantkom, ki so dali denar iz hranilnika in so se odpovedali vsemu nič niso hoteli za sebe, da lahko pomagajo. Mali sinko Milan pove: «Hvala lepa. Hvala vam, drugo ne vem, le moliti. Pa bom molil za vas!» Matjaž ga je pobožal po mali glavic. Mama se je zahvalila za vse in obljubila, da bo pripravila dobro kosilo za vse kar so darovali. Mama Valerija ji je povedala, da naj se ne trudi, naj uživa z sinkom. Mama Valerija je z družino odšla domov. Vsedli so si na zeleno travo na dvorišču. Ati Tomaž je povedal družini: «Ko bi le bilo več takih kot smo mi. Damo iz srca, a mnogi, ki imajo veliko, ne dajo, to pa ni dobro.» Ciril, Metod in Peter, mali pridni trojčki, so objeli mamu in očeta ter zapeli.: «Hvala mama, oče vemo, da sta lagala, da imamo vsega, pa ni res. Smo dali, pa čeprav bomo na travci spali. Vidva sta pridna, ker data čeprav malo imata. Tudi mi bratje bomo dali, čeprav bomo brez igrač ostali. Bomo žemljice jedli namesto potice in vodo pili namesto soka. Ja, juhu!»

Ja otroci, to pa je dobrotu, kajne? Dajte tudi vi, pa čeprav samo evro. Bodite pridni in ubogajte mamu in očeta, babico in dedka, pa vse ljudi, zato da se bo na svetu dobro godilo vsem ljudem.

Teta Lujza je imela velik vrt, velik sadovnjak in majhno hišico. Nekega dne je prišla k njej na obisk sosed Francka z sinekom Gorazdom. Hodil je v vrtec in je bil zelo poreden fantek. Mamici Francki je vsak dan nagajal. Ni hotel karkoli jesti, ne oblečiti. Pa grdo je govoril mamici. Tako sta prišla k teti Lujzi, a ko je mama Francka pozdravila teto Lujzo, je mali Gorazd pokazal, figo teti Ljzi. Ko je teta Lujza videla to grdo figo na roki Gorazda je rekla: »Ti porednež, kaj se to pravi figo mi kažeš, ne da bi pozdravil staro teto. Jaz sem zelo žalostna, da se tako grdo obnašaš, pa tudi mamica ni prav nič vesela, saj te lepo uči, da bodi priden, pa nič od tega. Ne poboljšaj se, ne, in ne.« Gorazd, jezikav porednež, odhiti na dvorišče, vzame kamen in ga vrže v prašička Bajseka. Bajsek zacvili: »Auu, auuuu« in odhiti v hlev. Mama Francka jezo pove: »Gorazd sinek, kaj je s teboj? Vsak dan te prosim poboljšaj se in ne nagajaj, kot da ti je vseeno kakšen porednež si!« Mali Gorazd skloni glavo in reče: »Mama jezen sem in sram me je, ker tako revno živimo in sem slabo oblečen. Ati ne dela, ampak pijan prihaja domov ponoči. Ti ne delaš, le včasih greš stricu Tonetu v gostilno pomagat kuhat. Jaz pa v vrtec hodim tako grdo oblečen, da se otroci norčujejo iz mene. Sram me je več mamica.« Teta Lujza je slišala malega Gorazda kaj govori in da mu je težko. Ker so se oni priselili v staro hiško zraven njene pred dvema mesecema jih je slabo poznala. Zasmilil se ji je mali Gorazd in šele sedaj je izvedela kako živijo. Mama je skrivala pred sosedi njihovo siromaštvo. Ko je to slišala teta Lujza je postala tako žalostna in so ji začele teči solze. Povabila je sosedo Francko in sinčka Gorazda v kuhinjo, kjer je imela že gotovo kosilo. Gorazd vpraša teto Lujzo: »Kaj tako lepo diši, saj pri njih nikoli ne diši po ničemer.« Teta Lujza je postregla kosilo tudi njima in sebi. Jedli so čufte v paradižnikovi omaki. Gorazd je pojedel tri čufte in polizal še na koncu krožnik. Teta Lujza ga je vprašala: »No Gorazd, si se najedel? Pa ti Francka?« Francka je rekla: »Teta Lujza, sem se najedla, samo veste jaz nimam denarja da bi kaj takega skuhala.« Gorazd pa je namignil, da se je tako lepo in dobro najedel, kot še nikoli. Kar je ostalo je teta Lujza dala v posodo in podarila mami Francki za večerjo. Ko sta odhajala, se je sosedo Francka zahvalila, mali Gorazd, pa je objel teto Lujzo in rekel: »Teta Lujza, hvala za vse, sedaj nam pa še manjka denar za hrano in hiško pa oblačila.« Teta Lujza odgovori Gorazdu: »Bom prespala in bom jutri prišla k vam na obisk.« Teta Lujza ni mogla spati celo noč, saj je premišljevala, kako bi pomagala tej družinici. Drugo jutro pokliče svojo prijateljico Simono, ki je bila odvetnica in ji potoži glede sosedov, ki živijo v veliki revščini. Odvetnica Simona ji je po pogovoru obljubila, da jo bo čez uro poklicala in vse pojasnila. Res, uro za tem, zavoni mobilni in Simona pove Lujzi kaj naj naredi. Teta Lujza stopi do revnih sosedov in jim pove. Čakali so jo zelo z kakšnimi novicami bo prišla. Povedala jim je, da ima zelo dobre novice za njih. Da se bodo čez teden dni preselili k odvetnici Sabini. Mama Francka bo gospodinja njihovi družini. Ati se bo moral odvaditi pijači, kajti pri odvetnici bo skrbel za hišo vrt, sadovnjak in okolico. Imeli bodo v njeni hiši stanovanje in bodo dobili dosti denarja.

Tako je čez teden dni prišel po njih avto in jih odpeljal v veliko hišo. A teta Lujza je malemu Gorazd povedala, da bo tam, v novem domu, moral biti zelo priden in da ne bo smel nagajati in kazati fige. Mali Gorazd, pa je odločno povedal teti Lujzi: «Bom, bom priden, saj sem bil poreden zato, ker sem bil reven in nisem imel oblačil, ne hrane. Sram me je bilo biti med otroci, ki so imeli vse. Gospa Simona je bila odvetnica, njen mož Damir zdravnik in imajo hčerko Veroniko, ki je stara štiri leta, kot Gorazd. Ampak oni so živeli v Beltincih, teta Lujza pa v Gančanih. Ni bilo daleč, kajti teta Lujza je živela sama, a je imela avto clio. Obljubila je Gorazdu, da bo prišla nekega dne na obisk k njim v Beltince. Vsi so bili veseli in srečni, da so si opomogli. Mama Francka je gospodinjala, kuhala je same dobrote, oče Tone je prenehal piti in je tako uredil vse okrog hiše, da se je svetilo kot zlato. Mali gorazd je hodil, zelo lepo oblečen v vrtec, skupaj z Veroniko. Teta Lujza je doma redila prašička Bajseka. Vsak dan je bil večji in debelejši. Dajala mu je mnogo dobrega, da bo čimprej debel. Res je postal pravi debeluh. Nekega dne je poslala sporočilo prijateljici Simoni: «Draga Simona prašiček Bajsek je debel in velik, zato vas vabim na kolin, kajti rabila bi pomoč. Bi lahko dala Francki dva dni dopusta, da mi bo pomagala, ko pride mesar in še drugi dan, da vse uredi in pospraviva. Hvala ti. Vabljeni v soboto na nepozabne kolone. V soboto jutraj so se pripeljali vsi, odvetnica Simona z družino in Francka z družino.

Vse je šlo kot po maslu. Vsi so pomagali mesarju Štefanu. Zvečer so jedli in pili. Francka je prinesla doboš torto in makovo pecivo, ki ga je znala peči že njena prababica. Sosedov Nacek je raztegoval harmoniko. Vsi so plesali in peli. Mali Gorazd je postal priden fantek, saj je imel veliko lepih oblek in ga ni bilo več sram hoditi v vrtec. Ni več grdo govoril in ni kazal teti Lujzi fige. Postal je lep, priden otrok. Vsi so ga imeli zelo radi. Ko se je naučil pisati je poslal kartico teti Lujzi ter napisal: «Pridi teta Lujza, da boš videla, kako sem priden in vesel, saj lahko igram harmoniko strica Naceta. Hvala ti, bodi zdrava, se bom oglasil pri tebi in boš videla, da ne kažem več fige. Rajši zaigram in zapojem. Najlepše je v domači hiši biti in se veseliti. Vedno mislim nate teta, ko bom velik bom igral ti boš pela, pa čeprav te bo bolela glava. Ne, ne, saj se le šalim, pa če boš mogla, mi skuhaj tvoje najboljše čufte v paradižnikovi omaki. Adijo. Tvoj priden fantek Gorazd.»

PETELINČEK

V mali hišici poulek šume je živejla mamika Anica. Nej je bijla sama, mejla je maloga petelinčka. Meu je lejpo rdeče perje. Na glavi pa velki greben. Si sau pravili kak je fajni, ka ga eden den lejko nešče odnesel. Mamika Anica je bijla jako staraj za njega pa njemi je njegovo hišiko odnesla v kühnju. Petelinček je bil jako veseli, ka je bil na toplun poulek mamike Anice. Sigdar zajtra, da je stanu je odišel vö skoču na plaut, pa začnu spejvati. Kikiriki, kikiriki. Mamika Anica bi šče rada spala, pa ju je zbüudu. Mamika pravi: »Petelinček, zakoj pa tak ranu spejvleš, vidiš ka bi rada šče spala.« Petelinček pa je šou v kühnju, pa pravu mamiki: "Mamika Anica znaš, jes san te boudu zatau, ka mi das jesti, znaš ka san celu nouč spau, zaj pa san jaku, jaku lačen." Mamika pa je pravila: "Ej, moj zlati petelinček, vidiš tistu staru labusku, kak je puna z kukuricov, poulek pa maš v maluj vejdrici vodou. Odi lepo jejst, pa pijt, ka boš sit. Da pa jes pujen zajtrik te pa ideva na vrt." Petelinček se je tak naju kukurice, pa napil vode, ka se je od veselja skotnu na pod v kühnji, pa zaspau. Mamika se je tüdi najela, te pa pugledne petelinčka, kak spij. Te pa pravi: "Tij moj mali kak si se naju, zaj pa le spi." Mamika je uzaklenula dveri, pa odprla okno, ka da se petelinček zbidij, lejku skoči vö, pa prijde na vrt. Mamika odijde na vrt ukapat krumple, mrkefcu, šalatu. Ukaple, ukaple, pa samu ednouk vijdi poulek sebe petelinčka, pa pravi: "Vijdiš, ti zaspanček, jes san že skoru se ukopola, tij pa kumaj zaj prijdeš k meni." Petelinček je odgovoru: "Mamika Anica, kak ne bi spau, če me pa tak dobru hraniš. Fala ti mamika jes te man rad. Zdaj bun tü poleg tebe, pa te bun pazu, ka se ti nikaj ne zgodij, kikiriki, kikiriki." Mamika se smije pa pravi: "Joj, joj tij moj petelinček, idi malu v šumu, tan ti noude vrouče."

Petelinček je bougau mamiko Anico, pa je udišeu. Hodu, je hodu, pa je prišeu do ednoga velkoga drevja. Jezus, Marija, ka de pa zaj? Šče se ubrnouti, pa bejžati nazaj k mamiki, te pa skoči lisica z dugin repon, pa ham, ham zgrabi petelinčka, pa ga nese v laug mladine lisičikan, ka su ga pojele. Mamika je se ukopala na vrti, te pa sama sebi pravi: "Ge pa hodi tak dugu moj petelinček?" Nega ga, gleda prouti lougi, pa se ukolik, petelinčka pa nega, nega. Tepa ide domau, pa si mijsli, ka je un že udisu domou. Prijde domou, udklene dveri, pa pravi: "Petelinček moj, ge si, odi k meni?" Pa petelinčka nega. Te si pa nekaj premišlavle, pa pravi: "Lisica, lisica je gvišnu zgrabila mojega petelinčka." Pa idel prouti lougi in zuve petelinčka: »Petelinček mili moj sinček, zlati grebenček in srebrni venček, odi tij k meni, odi ka me bolij srce, ka te ne najden!" Jezus, Jezus, pa vijdi pri tistun drevji petelinčkožuvu perje. Pa začne joukati, joukati, pa si pravi: "Zaj pa znan, ka ga je ta grda lisica zgrabila pa ga udnesla. Joj, joj ka bun pa jes zaj sama, ka nega mojega zlatuga petelinčka?" Tak je joukala, ka je več nej jejla, nej pijla, pa tüdi spati je nej mogla, tak je bijla žalusna. Nej je več hodila na vrt, nikaj je nej delala, samo je na malun stoučki sidejla, pa joukala, tak je bijla žalustna.

Te pa eden den vidi ka pu dvurišči hodi mali petelinček. Pa mamika pijta njega:” Tij petelinček, ka pa tij hodis tū pri meni?” Mali petelinček pa pravi:” Jes san se zgüubu v lougi, pa ne ven iti domou.” Mamika pa njemi pravi:” Tij mali petelinček, bi tij ostau pri meni, ka ne bun tak sama?” Petelinček pa je pravu:” Ustanen, če mi daš sakši den dobru jesti.” dobijš ka ščeš, samu ka ustaneš!”

Mali petelinček pa je ud veselja začnu spejvati: »Kikiriki, kikiriki. Fala mamika Anica znaš kak va se lepou mela. Mamika je ud veselja zajufkala: »Ju, hu, hu, kak je veselu pri meni doma, ka me petelinček tak rad ma. Jez pa njega tūdi man rada.

Ud tistuga časa pa lepou žveta tan v maluj hižici šče zaj.” Lejku nouč moja deca, nej kak je lejpa pravljica bijla?”

HA ELÉGEK

Berkes József költőnek

Ha elégek, hát égjek el,
adhatok még lángokat
belső tűzemből, melegedhetnek
mellette a galambok,
sütkérezhetnek belőle
a cinegék, a hattyúk.

Lehetek még fárosz,
útmutató éjszakai fény
útvesztett fiataloknak,
kidobott koldusoknak.

Ha kialszik belőlem
a szikra, hát aludja
örökös álmát, valahol
ott, ahova nem ér el
az emlékezet.

MOJE OTROŠTVO OB REKI MÜJRI

Kak na filmskun plátni vijdin sebé, desét lejt staro deklícu, kak bosa skáčen, pa kak se v lesenun kuriti vozín po cejlun seli. Včasí se mi vijdi, ka se mi je tou samo senjalo. Pa nej, istina je bijla.

V tistun poletji je reka Müjra jako poplávila. Nasipov šče te nej bilou. Gasilci su pu dnévi, pa punoči strážili ob voudi. Z vrečami pejsika so šteli preprečiti popláe. Pa su nej mogli. Cejla vés Hotiza je bijla pud vudouf, se du glávne ceste. Samu iže ob glavnúj cesti su ustale na sühun. Tüdi naš grünt. Lidjé, ka su trdo delali od zajtra pa du večéra na tój zemli, štera jim je rejzala tak tenki falat krüja, su ustali brezi sega. Njüv trüjd je nej böu popláčani. Valouvi reke su iz njíjv udnesli se, ka je zraslo.

Bilou je v času žétve. Pu moutnoj voudi so plavalí žitni snopi, pa kméčki falati, ka so bilij na gümli, pa stáre košare, pa telige, kaštule, šče pokvarjene bilice. Lidjé su se sikejrali, kak du živelí naprej. Jas san toga nej razmila. Bijla san premála.

V lesenun kuriti san se vozila, kak če bi bijla na mourji. V vsakúj rouki san držála bat, s šterin san se rijvala naprej. Fajn se mi je bilou voziti po cejluj vési. Ogračeki su bilij pod vodouf, tak ka su mi nej smetali. Nej san šče razmila nevarnosti globuke, naplávle ne vodé. Če bi zadejla v kakši trček, bi se moja ladja prevrgla. Ali na tou san nej mislila. Žau mi je bilou, ka je te divje vodé bilou vsaki dén menje. Po ednon tjedni, je voda odišla nazaj v strügu. Ustalo je blatu, podrejto drevje, mokre blatne iže, mokra koula na gümli, pa bráne, pa plügi. Járem za krave je voda odnesla. Potrebna je bijla cejla prenova vasij. Si su delali, mládi pa starejši. Tüdi gasilci su pomágali. Samu jas san glédala, ka se tou dogája. Takše velke popláve več nej bilou. Napravili su nasip, prejk šteruga voda nej več vdrla du vasij.

Prekmurski človik, pa tüdi naprej nej jamrau. Zdelani, zgübani obráz od sunca, pa od vetra, njegove žüjlave roké, šče delajo na tój rodnúj zemlji, štera jemi tak skoupo plačuje.

Tüdi, či pridela malo, sigdár obdaríj pa potrüca sakuga pajdáša, pa tudi drüjguga čluveka, šteri se pri njouj stávi i ži.

Potrüca ga z pajaním krüjun, z zábilun namazanin, pa z kupicuf domáčuga klintouna. Tou je bilou sigdár pri iži.

DOZOREJLO JE ŽITO

Žametnu, žitnu klasje se je pripugijbalo po njivaj in valujejlo v šumi vetra kak zlatou. Zlata punjava se je tan daleč zlejvala z nébon. Segreti zrak je migetal, pa trepetal nad ravnicon. Grili so spejvali, ka se je pu vsej njivaj čüjla edna sama pesem. Lastovice su nizko lejtale za mišijcami.

UNA se je pa z srpun v rouki sklanjala nad žitnim klasjon, pa ga skladala na küpe. Prvu si je napravila povrisla. Kaplice znoja su juj tekle pu čeli, ali UNA je nej nikdar jamrala. Bijla je bosa. Delala je z rozpoukanimi rokami od zajtra pa du večera, na tój rodnoj zemli. Nej je hrepenejla pu boušen živlenji, po tujini. Ostala je doma v rodnun Prekmurji. Nej. UNA je tü bijla srečna. Tu je böu njeni dragi dom.

Dozorejlo je žitu, dozurejli su vrouči dnevi, pa zgorejla se je tüdi UNA – MOJA MATI.

Mojca Korošec

ZVESTOBA (do sebe, drugih, domovine),
 MOJE PREKMURJE, PREKMURJE SKOZI ČAS

∞

HŰSÉG (magunkhoz, másokhoz, a hazához),
 AZ ÉN MURAVIDÉKEM, MURAVIDÉK AZ IDŐK FOLYAMÁN

48. literarni večer ∞ 48. irodalmi est
 (marec 2019 ∞ 2019 márciusában)

ZVESTA SEBI

V meni odzvanja,
se mi globoko priklanja
tvoja misel brez maske,
ostala je v meni
čista, brez praske.

Na svetu je veliko čudes,
kot mnogo različnih je dreves;
ena so sveta,
k bogu štrleča,
druga živo rdeča,
kot plamen goreča ...

Od zunaj so lepa,
vabljliva, a neznana,
lahko, da so spodkopana,
trhla, požgana ...

Njih blišč naj te ne mika,
ostani zvesta sebi,
ostani svoja slika!

ZVESTA

Čez širno zemljo',
čez prostrano nebo'
gledam svetu v oči,
vidim nova mesta, vasi ...

Dan za dnem veslam
skozi črn dim,
iščem lepote,
se ves čas dušim.

Goltam deročo reko ljudi,
nekam v neznano se jim mudi;
v mislih se vračam
na tihe, domače poti.

Nosi me val reklam,
odpiram si vrata spoznanj,
vstopam v drugačen svet,
slišim domačega vetra šepet.

Rada se vrnem domov,
tja, kjer korenine
so mojih rodov.

SEM, KAR SEM

Morda le duša, morda le telo,
Nekaj, nekaj med nebom in zemljo,
morda istočasno oboje sem v enem,
morda živ in mrtev sem obenem,
morda žrtev zmedenih mojih sem misli,
morda večnosti blede le odsev v stiski?
Uganko meni nerešljivo, kdo jo bo uganil,
z osvobajajočo resnico, me lačnega nahranil?

Morda pa sem le lahen, jesenski vetrič,
morda uničujoči pred seboj vse rušeči orkan,
morda sem osamljeni, preplašeni ptič,
morda pa sem tleči ogenj v pepelu zaspan,
morda na gori visoki, grozeči sem speči vulkan?

Odgovora mi nihče nikoli ne privošči,
le črnoglede misli prihajajo mi v gosti.
Nekoč prav gotovo bom le prgišče pepela,
ki v daljavo, lahni ga vetrč ponese,
kjer zemlja domača vase prijazno ga bo vzela
na tisto drugo, črno stran, žametne zavese,
kjer neprestano v zibajočem ritmu se pleše,
kjer širi opojni se vonj mogočne ciprese,
kjer prebivalcem neskajeni, večni vlada mir,
koder neznan je vsakršen med njimi prepir,
kjer ne uporabljajo ne lepih, ne grdih besed
koder neslišni odvija se prijateljski klepet,
tam ples ni razvraten pa tudi ne vihrav,
pa vendar, kar precej smešnih je tam zabav,
ko zbledele, grozeče zaropotajo trupla kosti,
ko vse v ubranem, brez prestanka, se ritmu vrti,
ko v temi nepredirni, brezizrazne zaiskrijo se oči
takrat ljubezen v moji razpeti, črni mreži vzplameni
ne duše, srca ne bolečin, čutiti več mi ni.

PREKMURJE, MOJ DOM

Po tebi vije se reka prijazna, meni najdražja, prekmurska ti gruda,
tam sonce najlepše sije, dobrim ljudem poredno mežika
za Prekmurca, domoljuba, to zares velika je vzpodbuda
vsaka ped zemlje, njega duše, brez prestanka se dotika.

Na zemljici tej prekmurski, zares lepo mi je živeti
saj trdne, globoke tukaj korenine so mojega življenja
tukaj, nekoč v naročju njenem, mirno bi želel umreti
po izteku časa, ko prehodil dolgo pot bom hrepenenja.

Na obli zemeljski, od Prekmurja lepšega vendar ni kraja,
nikjer zvezde srebrne tako prijazno ne sijo
srcu ljubšega, duši prekmurski, bolj zaželenega ni raja
nikjer na tem božjem svetu ptice milejše ne pojo.

Zemljo pradedov naših bog s krasoto prelestno je obdaril
Prekmurska duša iz spanja, daj hitro se predrami
ker bog, tisti, dedov naših hoče, da tukaj ti boš gospodaril
resnično, glavo dvigni, iz ponižnosti močvirja vstani.

ISKRENJE SRCA

Srce se moje zaiskri,
ko se kaj lepega zgodi.

Zaiskrilo se v mladosti je,
ko zaljubilo se je.

Veselilo, se radostilo,
ko večni DA je izgovorilo.

Iskrilo se ob radostih je življenja,
vsakdanjega dela in hrepenenja.

Zaiskrilo se ob občutku je,
da pod srcem novo življenje bije.

Borut smo dali mu ime,
srečni bili smo nadvse.

Ponovno zaiskrilo se je spet,
ko Matej prijokal je na svet.

Iskrilo se v življenjskih je radostih,
moje družine – mojih moških.

Življenje teče svojo pot,
sinova ustvarjata si dom.

Srce se znova zaiskri,
ko prvi vnuk Irenej se rodi.

Hitro zatem se spet veseli,
saj vnukinja Maja se rodi.

Srce se končno malo umiri,
ob sebi ima vse, kar si želi.
Svoje drage pa še zdravje,
okrog hiše zelenje in cvetlice,
urejen vrtiček in gredice,
v Čentibi še gorice.

Vse to mi da navdih
in boljši srčni utrip.

Srce moje si želi,
da se še dolgo iskri bi
zame,
zate,
in vse, ki so dragi mi.

MOJE SONCE SI

Moje sonce si.

Zjutraj skozi okno pokukaš,
obraz osvetliš,
mi dober dan želiš.

Moje sonce si.

Skozi dan me spremljaš,
pore mojega vsakdana oživiljaš.

Moje sonce si.

Osvetljuješ, greješ moje dni,
ko megla jih mori.

Moje sonce si.

Zvečer potihno se poslovíš,
lahko noč mi zaželiš.

Moje sonce si.

Povsod si z mano,
naj bo noč ali dan,
brez tebe – moj dan je teman!

Moje sonce si.

RADA IMAM ...

Rada imam,
zeleno pomlad,
ko vse brsti in cveti.

Rada imam
vroče poletje,
poležavanje na plaži,
pohajanje po planini.

Rada imam,
zlatorumeno obarvano jesen,
sadove narave, jesenske večere.

Rada imam
naravo, v zimo odeto,
ko za pečjo se grejemo.

Rada imam jutro,
ko se dela dan.
Sonce vzhaja,
zemljo z žarki pozdravlja.

Rada imam,
vrt in cvetlice,
naravo in polanske ravnice,
vse živali
in rodne gorice.

Rada imam
valovanje morja,
samotno raziskovanje
planin in gora.
Rada imam,
ko plešem, se vrtim,
sebe - tebe bogatim.

Rada imam vse,
kar življenje dobrega prinese
in slabega odnese.

Rada imam,
ko se domači zberemo,
kakšno rečemo in veselo zapojemo.

Rada imam tebe,
ko z nasmehom me pozdraviš,
lep dan želiš.

Rada imam,
vas vse,
ki v življenju na pot ste mi prišli
in mi prijazno družbo delali.

Rada imam,
rada vas imam ...

Olga Majcen

ZVESTOBA DOMAČEMU KRAJU

Kaj pridobiš,
če si zvest
domačemu kraju?
Živiš kot v rajju,
brez velikih mest -
s poti ne zaideš.

Tvoje korenine
so trdne
kot drevesa v domačem kraju.
Živiš kot v rajju,
sicer se rado obrne -
v tujem svetu lepota mine.

Zato ostani,
bodi zvest
domačemu kraju!
Živi kot v rajju
z žarometom zvezde,
ki doma še noč svetlo ohrani ...

PRAVI SI, ČE SI POKONČEN IN ZVEST SEBI!

Že Buda je vedel: »Zdravje je največje darilo, zadovoljstvo je največje bogastvo, zvestoba do sebe in sočloveka pa je najboljši in najbolj pošten odnos med ljudmi!« Toda ljudje smo pač šibka bitja, mnogi tudi z zelo šibko hrbtenico, še več je takih, ki odlično obračajo svoj plašč po vetru, samo da iztržijo vse najboljše zase in se nikomur ne zamerijo. Biti zvest sebi, svojim prepričanjem torej v bistvu niti ni tako preprosto, kot se sliši. Današnja družba ima rada in ceni predvsem kimavce in takšne, ki v vsem soglašajo s svojimi nadrejenimi, nikoli ne ugovarjajo in ne kritizirajo. Čeprav ima vsak od nas na deklarativni ravni pravico do svobode govora, torej izražanja v skladu s svojimi prepričanji. In potem bereš na Facebooku, na Twitterju in še kje take anonimne nebuloze, da se ti možgani kisajo! Vsak objavi, kar se mu ravno zasanja – po možnosti pod psevdonimom, kajti če ne zapišeš svojega imena, te pač ne morejo razkrinkati in klicati na odgovornost zaradi packarij, ki si jih izpljuval v široko javnost. Je to v redu? Je prav? Kakor se vzame. Trdim, da bi moral biti vsak takšen pisec toliko zvest samemu sebi, da bi se vsaj podpisal s svojim pravim imenom. Potem se lahko pošteno in demokratično pogovarjamo.

Odkar pomnim, sem imela konflikte z ljudmi zaradi izražanja svojih misli brez dlake na jeziku. Ko sem bila še zaposlena, je bilo seveda težje kot zdaj. Če se te dni s kom sprem zaradi izrečenega, je v bistvu edina posledica to, da me ignorira, mi obrne hrbet in me na ulici ne spozna več. A verjamem, da je najbolj pošteno povedati človeku resnico v obraz – pa kar bo, bo.

Pred 14 dnevi sem se oglasila pri dermatologinji z napotnico za odstranjevanje bradavice na desni veki. Za prvi pregled sem se dogovorila po telefonu, saj mi je moja osebna zdravnica omenila, da izbrana dermatologinja nima predolгих čakalnih seznamov in torej ni treba komplicirati z elektronskim naročanjem. Res sem bila zelo hitro na vrsti. Pred mano sta sedeli v čakalnici le dve pacientki. Preden sem stopila v ordinacijo, me je medicinska sestra prosila, naj ji dam napotnico in kartico zdravstvenega zavarovanja. Storila sem tako, potem pa vstopila v bel, neoporečno čist prostor z mizo, ležiščem za preglede in aparaturami, ki so bile tiho, kot da oprezajo za naslednjo žrtvijo. Ženska za mizo je bila mojih let, samo pokimala mi je, pokazala na stol, kamor naj sedem in žebrala v diktafon podatke o prejšnji pacientki. Ko je končala, me je zvedavo pogledala, bolje rečeno zastrmela se je vame, kot da že brez pregleda piše v mislih svoje strokovne ugotovitve.

»Povejte, kako vam lahko pomagam, » je začela. Pojasnila sem, da me muči bradavica na desni veki, ki mi zastira del vidnega polja. Moteče je, ker veliko berem in delam na računalniku.

»Pa poglejva ...« je sklenila in pomignila proti ležišču za preglede. »Ni se vam treba sezuvati, kar lezite.« Storila sem tako, ona pa je vzela v roke lupo in se nagnila nadme. Kar dolgo si je ogledovala mojo nadležno bradavico. »Ste bili na morju, da ste tako zagoreli?« je spraševala. Pojasnila sem ji, da sem februarja potovala po Šrilanki in je ostalo nekaj sledi tamkajšnjega sončenja. »Pa saj dobro veste, kako uničujoče vpliva sončenje na našo kožo, kajne?«

»Veliko smo hodili po deželi, kljub pokrivalu se soncu pač nismo mogli izogniti ...« sem pojasnjevala. Vrtala je vame, koliko da je stalo popotovanje, katere kraje smo obiskali, skratka bilo je, kot da imam pogovor s Simono Špindler, voditeljico oddaje o popotovanjih na Murskem valu. Ni mi bilo niti približno jasno, kam meri, zakaj toliko sprašuje. Potem se je sunkovito vzravnala in strogo ugotovila: »Ta vaša bradavica je pravzaprav skupek več manjših bradavic. Ste si jo doma sploh dobro ogledali?«

»Nisem strokovnjakinja, zame je bila samo nadležna bradavica,« sem pojasnila. Malo me je že grabila jeza, ker se mi je zdelo, da me daje v nič. To pa težko prenašam.

»No, ne bo enostavno ...« je zamomljala. »A danes imam čas. Če ste pripravljeni, vam jo lahko takoj odstranim.«

»Pripravljena? Kako naj bom pripravljena?« Nisem vedela, kaj naj ji rečem.

»Da mi ne bi kričali in skakali z mize, ko bo bolelo ... to mislim, draga gospa. Ker je bradavica na veki, vam lokalne anestezije ne morem dati. V živo vam jo bom odrezala ... no, pa saj ne z nožem ali s škarjami kot v srednjem veku ... z laserjem ... boleče je pa kljub temu.« Pa se je tako veselo zasmejala, kot da prav uživa v bolečinah, ki so me čakale.

»Mislim, da bom preživela,« sem se odločila. »Kar odrežite jo.«

Poklicala je svojega asistenta Gregorja in lotila sta se odstranjevanja moje nadležne bradavice, ki – kot je rekla – ni bila navadna bradavica, ampak skupek več majhnih. Stisnila sem zobe in, kolikor je bilo v moji moči, mirno pustila, da sta se lotila posega. Bolelo je, a ne preveč. Še najbolj sklepní del, ko sta z laserjem ustavljala krvavitev veke. A nisem niti pisnila.

»Pridna, končala sva,« je končno rekla in laser je nehal brneti in piskati. »Rano vam namažem z zaščitno kremo in to bo vse. Jutri jo lahko zbršete z veke. Čez kakšno uro niti bolelo ne bo več.«

Sedla je za svojo mizo in že držala v roki diktafon, da bo narekovala ugotovitve. Samo pogledala me je še in dejala: »Poseg vas stane 50 evrov. Zunaj pri sestri boste poravnali račun.«

Obstala sem z roko na kljuki in bila res začudena. In ujezilo me je. Rekla sem: »Imam napotnico.«

Nasmehnila se mi je in se popraskala po košati glavi, rekoč: »Hitra usluga je bila, dejansko mimo čakalne vrste. Razumete?«

»Nisem vas prosila za hitro uslugo in mimo čakalne vrste. Če imam veljavno napotnico, mi posega ne smete zaračunati. Je tako?«

Vstala je in z rokami v bokih stopila proti meni. Malo me je stisnilo, ker sem imela občutek, da bo postala nesramna, agresivna ... Seveda se to ni zgodilo, samo neprijetno je bilo vse skupaj.

»Koncesionarka sem, lahko vam mirne duše zaračunam ta poseg, veste? In sploh ... nisem videla vaše napotnice. Jo sploh imate?«

»Seveda jo imam ... no, sestri sem jo dala, skupaj s kartico zdravstvenega zavarovanja.«

»Pa preveriva, lepo prosim,« je rekla ledeno hladno. Stopila je v čakalnico in se zadrla proti medicinski sestri: »Sara, ti je gospa dala napotnico?«

Sara je zmedeno pogledala mene, nato šefinjo, zajela sapo in dahnila svoj odgovor, kot da je zadnji, ki ga je izgovorila v življenju. Odgovor je bil NE. Osupla sem za trenutek obstala, ne vedoč, kaj naj storim. V glavi so misli preskakovale druga drugo, postralo mi je jasno, čemu njena zvedava vprašanja o mojem potovanju po Šrilanki. Naj me vrag – hotela je izvrtati, ali sem pri denarju ali ne.

Nekaj trenutkov smo se napeto spogledovale, potem sem se pa le zbrala in trdo rekla: »Ne bom vam plačala posega, ker sem imela napotnico, dala sem jo vam, sestra! Lahko lažete in izsiljujete, kolikor hočete, ne boste me stisnili v kot! Osebna zdravnica ima v mojem zdravstvenem kartonu označeno, da mi je dala napotnico, tega ni mogoče izbrisati, kajne?«

Gledali sta me, kot da sem prva pacientka, ki si je drznila dvigniti glas. Nisem čakala njune reakcije, dahnila sem nasvidenje, stopila iz stavbe in hlastno zajela svež marčevski zrak. Ne more biti res! Nisem prišla k sebi, ni mi šlo v glavo, da se takšne stvari lahko dogajajo! Pa očitno se in morda je ponekod takšno ravnanje ustaljena praksa. Ni čudno torej, da naše zdravstvo crkuje, da ga vrag jemlje.

Ko sva se z možem vozila proti Lendavi, sem mu povedala o dogodku in sklenila: »Tukaj me nikoli več ne bodo videli. Raje grem k dermatologu v soboški zdravstveni dom ali kamor koli že ... tudi če bom čakala na vrsto leto dni. Sem pa nikoli več!«

»Prijaviti bi jo bilo treba varuhu pacientovih pravic,« je bil ogorčen tudi mož. »Najbrž pokasira gotovino, potem pa izkoristi še napotnico in ima poseg dvakrat plačan! Povsod svinjarija!«

Ko sem še svoji zdravnici povedala zgodbo, sploh ni reagirala. Razumela sem, da podobnega ni slišala prvič in da niti z mezincem ne bo mignila, da bi me podprla, če bi se morda odločila za pritožbo pri varuhu pacientovih pravic. Brez njenega sodelovanja pa nisem mogla nič. Žal je tako – vrana vrani pač ne izkljuje oči!

UPOKOJENSKA

Nastopata:

1. Upokojenka
2. Prodajalka

(Upokojenka sedi na stolu in bere časopis. Pogovarja se sama s sabo.)

UPOKOJENKA: Na, kavijdin, ka je kaj nouvoga v novinaj. Vijš, tou pa je zanimijvo: »Lepotica vozila jeklenega konjička rahlo vinjena.« Pa ka te, ve pa vijdla cesto, drugo pa tak nejtřebj. Ka de miličara gledala na cesti, tak si z njinnikajnemre pomoči. Vörvlen, spijiš deci vijna, pa si že gnes den pijan – žereči zakon, što ga je zmisló! Zatou jes več nemren nikaj klintouna odati, kanišče ne vüpa piti; zgrabijo te, pa ščevlkištrof (=kazen) plačaš.

(Dalje listaš časopis.)

Eti pa pijše: »Kradel zelenjavo po vrtovih.« Tou pa je nej lepo, praščijček nevalani, zemlou je oudal, pejneze zapravo, zaj pa hajd po luckij njivaj.

Vijš, tou pa je za nas penzionejre.

(Bereš)

Vestička za upokojence. »Pokojnine se ne bodi zvišale, ker so previsoke, kvečjemu se bodo znižale. Regresa v bodoče več ne bo. Upokojenska blagajna je prazna.«

Ne bon dele štejla, pritisk mi ide vujška.

(Jezno govoriš.)

38 lejtsan delala za mašijnon v fabriki, tak ka me je nej malo poubralo. Cejla lejta san punila buđet za penzijo. Zaj pa tak – nega pejnez. Kama so odišli? Nemren vörvati.

(Pride prodajalka)

PRODAJALKA (moderno zrihtana): Dober dan, gospa!

UPOKOJENKA: Kakša gospa! Gospe majo velke penzije, jes pa debelo figo, ka ne bon koga poslala v velki organ. Samo grej delan, da čüjen od penzije. Te pa žijvi! Zajšče pa na stara lejta moren tak žmetno delati.

PRODAJALKA: Kaj bi pa na j drugega počeli, če ste cele dneve doma. Lepo je delati v naravi. Dolgčas bi vam bil, postali bi nestrpni, razdražljivi. To pa slabo vpliva na vaše zdravje.

UPOKOJENKA: Rejsan, tou je istina, pritisk man preveč vujška (=visok).

PRODAJALKA: Pol sem pa ravno prav prišla. Ponujam razne čaje, kapljice, vse za zdravje ljudi. Če pa je že zdravje načeto, je skrajni čas, da posežete po zdravilnih napitkih.

UPOKOJENKA: Ve pa telkotejkov (=čajev) spijin, pa nikaj ne vala.

PRODAJALKA: Vse pomaga, samo morate jih znati pripraviti. Ni vseeno, kako jih skuhate oziroma pripravljate.

UPOKOJENKA: Fse je tou vednaku, fse se v voudi küha. Jes dugo kühan trave, ka te fse bole prijde v vodau.

PRODAJALKA: To je ravno napačno. Vsaka rastlina zahteva svoj način priprave. Npr.: kamilice morate pripraviti kot poparek, pustiti 10 minut, da se izločijo vsi vitamini, nato pa piti nesladkanega po požirkih čez dan. Blagodejno vpliva na lažje dihanje pri prehladih. Poglejte, tu imam eko kamilice v lični embalaži. So zelo poceni. Tale škatlica je samo 10 €.

UPOKOJENKA: E, gospa, jes man na hiži, ka sišin dvej bütri kopreka. Nabrala san ga na njivi, ge mi je pšenica prejšla.

PRODAJALKA: Pa se ne bojite, da je bila pšenica s herbicidi poškropljena?

UPOKOJENKA (strogo): Nej, kasan pšenico plejla. Škropijvo pa je preveč drago. Jessan jako prouti škropijvi.

PRODAJALKA: Pa dobro, če vas kamilice ne zanimajo. Prej ste nekoliko tožili čez pritisk.

UPOKOJENKA: Zdigne se mi, da se razčemerin, eli pa malo preveč nagnen klintouna.

PRODAJALKA: Gospa, brez skrbi, imam rešitev za to tegobo. Imam izvleček česna v žganju. Vzamete 20 kapljic dnevno skupaj s čajem. (Pokažeš.) Tale steklenička vam zadostuje za dva tedna, dobite pa jo poceni, samo za 15 €.

UPOKOJENKA: Koga? Ve pa tou je 3 litrežganijce! Lani san nažgala 30 litrov žganijce, pa ne ven kama z njouf. Česneka pa vijdite, kelko man gor na trnaci. Jes pa tak delan: Pojen glavico česneka, gor pa malo gutnen žganijce. Pa nejtrbej tej dragij kaplic. Nej, falalejpa gospa.

PRODAJALKA: Kaj pa zdravljenje s čebulo? Poznate to?

UPOKOJENKA: Seveda, ve san pa na kmetaj doma. Sakše zajtro pojen glavico fourleka (=šalotka), pa draplin krüja z zabilon. Te pa lejko iden cejli den.

PRODAJALKA: Gospa, pa maščob se izogibajte.

UPOKOJENKA: Püjsto san jejla, da je nej bilou sküjhe (=kaj za kuhati), ka je bilou

siromaštvo. Zaj pa je jestija preveč. Národ več ne vej, ka bi jo.

PRODAJALKA: To imate prav, vendar to so bolezni današnjega časa: npr. debelost, premalo gibanja na svežem zraku; skratka, telovadba vam manjka.

UPOKOJENKA: Poslujšaje gospa, cejli den drčen sé pa tá, pa delan, te pa nekaj moren jesti. Večer pa komaj čakan, ka se dol pograublen. Pa te šče naj telovadin? Kak postelvijsin, že spin. Nikajnade gospa, ka bi kaj küjpila. Toufsejes man. Jesfse direkt jen, vij pa tou mate fse po ovinkaj napravleno, pa šče fsefêlé kcoj, te šče pa fejest drago.

Ide visakša na svojo stran, nevi se več midijle. Ite, mogouče ge koga gor natégnete.

PRODAJALKA: Še minutko prosim, ponujam vam knjigo: Zdravilne rastline. Tu so naštete vse bolezni, kako se jih obvarujemo, s čim jih lahko odpravimo in še in še mnogo za vaše zdravje.

UPOKOJENKA (listaš knjigo): No ja, tou pa nej tak slabo za viditi. Tü vijdin samo takše trave, ka pri nas rastejo.

PRODAJALKA: Imate prav gospa, pa knjiga je še poceni. Če plačate vse naenkrat, se pravi v enem obroku, knjigo dobite za 80 €. Če pa se odločite za plačilo na 4 obroke, pa je vsak obrok 25 €. To je idealno za plačilo.

UPOKOJENKA: Pa kelko te vala sküper, da plačaš zadnjo râto?

PRODAJALKA: Ja, tu nekje 100 €.

UPOKOJENKA: Koga? 100 €? Pou moje penzije! Ka se ti mejša? (Vrneš ji knjigo.) Tou mate knjigo! Nikaj ne vala! Da si betežen, trebej iti k orvoši (=zdravnik), pa dobijš pilule (=tablete), pa si za trijdnij zdraf. Ka bon té trave kvasila, itak nikaj na valajo. Ite samo svojo pout, pa nanč več k nán ne gledajte, ka san laguja grâta. Rajši motiko v roké vzemi, pa okapli, pa boš mejla telovadbo.

(Obrneš se malo vstran.)

Šmrkla, nej je za nikše delo, zatou se pa stejple po vési.

PRODAJALKA: Gospa, čao, z vami sem samo zapravila precej časa. Bili ste zelo neprijazni. Žal vam bo, ker niste poslušali mojih nasvetov. Adijo!

UPOKOJENKA: Dobro, dobro, tij samo zêlji pripovidavli, nas upokojence pa nejtremej nategovati. Zadosta nas ovitan gor. Pa srečno!

MAMA POBOŽAJ ME V TEMI

Družinica mala je živela v majhni hiši, vendar zelo lepi. Oče drago je bil zidar in je hišico sam sezidal na zelo lepem kraju kjer je njegov oče matija posadil vrbo žalujko. Mama darja oče drago in hčerkica maja so živeli v njej. Imeli so se zelo radi in so živela v ljubezni in slogi. Mama darja je bila zelo dobra kuharica. Saj je hodila v šolo in se izučila za ta poklic. Zato tudi dela kot glavna kuharica v hotelu. Mala maja hodi v vrtec i mama jo vsako jutro odpelje z avtomobilom ko gre sama v službo. Oče pa vsak dan z kombijem vozi svoje prijatelje na delu v gradbeno podjetje. Ta družinica je tako zlata da so druge družine ljubusumne na njihovo srečo. Mamica je doma delala vse kuhala, pospravljala, čistila in delala na vrtu. Mala maja pa se je najrajši igrala z barbikami. Oče pa je prihajal domov proti večeru. Takrat so se pri večerji vedno še dolgo pogovarjali, se smejali. Včasih so se igrali tudi igrice človek ne jezi se. Mama pa je še takrat vse pospravila tako da je šla pozno spat. Maja je imela svojo sobo katero ji je urejala mamica. Maja ni hotela pomagati mami rajši je kričala:«mama daj že pospravi moje stvari kaj si tako lena baba. Pa je to nekega večera slišal oče drago. Pristopil je k maji jo prijel za roko in dejal:«maja zlata moja hčerkica kako pa ti govoriš mami? Naj ona pospravlja zate? Ti se boš pa igrala. Kaj če se mami kaj zgodi in ne bo več mogla delati. Kaj bo potem moja mala deklica, boš spet kričala in se jezila na mamo?«maja skloni svojo glavico in reče očetu:«a je mama bolana, a bo morala v bolnico?«oče ji odgovori:«zlata moja maja seveda ni bolana, a lahko zbolí. Vsi lahko enkrat zbolimo a ne vemo kdaj.«oče povej kaj zeliš da naredim da mama ne bo zbolela?«oče ji pove:«maja bodi pridna in tu in tam pomagaj mami.«mala maja premišljuje in reče očetu:«ati moj od gđaj pa delajo mali otroci?«oče ji zabrusi:«delaj kaj hočeš jaz sem zelo otrujen in žalosten. Lahko noč maja.«mala deklica gre spat in sladko zaspi.

Minili so trije meseci. Trije dolgi meseci. Bil je dan kod vsi drugi. Nič posebnega, bi rekla mama. Zjutraj se odpravi družina v službo. Mala maja pa v vrtec. Ko se mama pelje domov iz službe, kar naenkrat se ji začnejo solziti oči. Pa sama sebi reče:«kaj pa je zdaj to, jaz ne vidim? Tema mi je pred očmi, tema.«ustavila se je na robu ceste si je obrisala solze i začela premišljevati kaj se ji dogaja z očmi. pripeljala se je domov s tem da je vzela še domov malo majo. Ni hotela pokazati da se nekaj dogaja. Doma je še naredila kosilo in uredila vrt. Potem je maji povedala:«hčerkica mala pridi greve na sprehod v gozd da pogledavi kaj raste vse tam, saj je že pomlad.«maja jo vpraša:«mama a v gozdu že cvetijo jagode?«oh hčerkica to boš pa kar sama pogledala.«mama a ti ne želiš videti gozdnih jagod, saj so boljše kot domače.«ja vem maja a se počutim otrujeno in boli me glava. Maja ji reče:«mamica saj imaš doma veliko tablet.«ja saj vem, a mi nobena ne pomaga.«med tem časom ko sta bili v gozdu se je vrnil iz službe oče drago. Ko vidi svoji deklici v gozdu se mu zdi čudno

saj ob takem času nikoli ne gresta v gozd. Odhiti za njima in reče:« ja kaj pa delata ob te času v gozdu?» pa pogleda ženo darjo in jo vpraša:«darja se je kaj zgodilo?»o nič, nič ni narobe samo malo me boli glava pa bi si rada v gozdu malo spočila.«mala maja gleda mamo potem očeta in vpraša:« mama saj si rekla da je vse vredu? A te kaj hudo boli?»ni odgovorila na njeno vprašanje le prijala je dragoja za roko, majo pa le poboža po glavi in so šli domov.doma si je sedla v dnevni sobi na fotelj i povedala dragoju da si želi videti eno lepo nadaljevanko. Oče drago vklopi televizor mama darja pa reče:«kaj pa je to da tako megleno vidim televizijo?»99mala maja ji ponudi papirnati robček in reče:«mama obriši si oči vidim da ti tečejo solze.«mama si obriše solze in reče:« ne vidim nič, čisto nič. Tema je. A je res tema tudi vama?»vpraša dragoja in majo. Maja ji odgovori:«mamika saj jaz vidim vse, meni ni tema.«oče drago pa tudi pove da on vse vidi. :«jaz pa nič ne vidim.«pove darja. Kam je to z mojimi očmi?»ker je bila ura že sedem zvečer se drago vseeno odloči odpeljati darjo v dežurno anbulanto. Nič ne vidim čisto nič. Kaj je z mojimi očmi?» zdravnik jo pregleda in takoj naroči rešilni avtomobil da jo odpeljejo v bolnico v ljubljano. oče drago in mala maja se za rešilcem peljeta z avtomobilom. V ljubljani v bolnici preiščejo darjo in ugotovijo ima na obeh očeh zeleno mreno.:«to pa je hudo!» pove zdravnik. Potem mama mora ostati v bolnici dva meseca. Poslovita se od mamike in vsi milo zajokajo.« zakaj mama, zakaj ne vidiš?ali ne boš nikoli več videla?» vpraša mala maja.mama ji odgovori:« ne vem otrok moj, ne vem.« oče drago stisne darjo in ji pove:«saj bo vse vredu darja. Bo, bo, boš videla.« doma je bilo hudo. Vso breme je padlo na dragoja. Tudi mala maja je nekaj pomagala. Kuhala njima je dragojeva mama olga. Saj je kuhala zelo dobro a niso mogli jesti ker njima je manjkala mamika darja. Vsak teden so se odpeljali v bolnico k mami. V popolni temi jih je čakala. Nič, čisto nič ni videla. Bila je zelo, zelo žalostna. Ko je maja zagledala mamo je tekla k njej in ji je vedno poljubila oči. :«mamiika poglej kako lepa deklica sem,me vidiš?»ne, ne vidim te le potipam lahko tvoje zlato rumene laske tvoj obraz, usta, oči, nos ušesa.« oh mama a me ne boš nikoli več videla?»atek drago vzame v naročje malo majo in ji pove:«draga maja deklica zlata, mamika te ne bo nikoli več videla, veš. Ne jokaj ne veš da je tudi meni težko, pa dediju in babici.« maja skoči k postelji in poboža mamo ter reče:«mamika moja zdaj bom jaz kuhala in pospravljala. Atek bo delal na vrtu. Vsi ti bomo pomagali. Jaz ne bom več poredna punčka. Pridna bom kot mravljica. Prav zares.«mami so tekle solze in reče:« ja ja vse bo vredu vsi bomo delali.« ja mama a veš da slepci ne delajo.« oče pa ji reče:« no dovolj je, ne utrujaj mame. Vse bo vredu.«

Doma se vse ureja da bo vse pripravljeno za prihod zlate mame darje. Dragojeva mama olga se je odločila da bo kuhala za družinico, oče dragojev bo pomagal okrog hiše.

Oče drago bo delal se v gradbenem podjetju. Mala maja pa bo pomagala kakšne malenkosti narediti. Vsi bodo delali da se bo mama darja doma dobro počutila.

Mamo pripelje rešilni avto domov. Šele takrat so vsi jokali. Močno, močno. Sosedova micka je od radovednosti skoraj ponorela in gledala kako izgleda darja sedaj ko je slepa. A ni videla ničesar. Darja je bila taka kot pred oslepelostjo. Lepa v obraz oči je imela odprte, le videla ni. Vse je bilo drugače. Ljubezen mamino so vsi čutili. Čeprav je bilo drugače je bilo vseeno lepo. Mama darja je bila veliko skupaj z dragojevo mamo. Prosila jo je naj ji pomaga da se bo naučila pravilno tipati. Vse sta uredili tako kot je želela darja. Učila se je, tipala. A nekega dne je s pomočjo dragojeve mame olge skuhala odlično kosilo. Prav tisti dan je drago prišel po majo v vrtec prej kot po navadi in jo odpeljal domov. Želel je odpeljati družino na piknik. Ko sta prišla domov sta videla pogrnjeno mizo. Kaj pa je to vpraša drago?« njegova mama olga pa pove da bo danes kosilo prej ker ona mora v trgovino po nakupih. Ko so sedeli pri mizi in jedli se oglasi mala maja ter reče: «mama ta juha je točno taka kot si jo ti kuhala.» ko so jedli svinjske kotlete in njeni krompir ter padadižnikovo solato, je mala maja zopet rekla:« mama vse kar jem je točno tako kot si skuhala ti ko si še videla.» oče drago pa reče:« ja kaj je danes saj je tako dobro kot tvoje ko si kuhala.» nastala je globoka tišina. Pa se oglasi mama darja:« ju, hu, hu, uspelo mi je v temi z tipanjem skuhati kosilo. Maja se oglasi:«mamika tvoja hrana je najboljša. Ti si najboljša kuharica!» uspelo mi je res sem presrečna. Pa vse sem v temi kuhala. Oče drago pa reče:«vse je lepše ko ti kuhaš. Vsi smo veseli in zadovoljni, ker se mama boljše počuti in je srečna v temi.vsi radi te imamo zato poljubčke ti zlate damo.veseli smo da si se vrnila jn nas vse razveselila.«1 veselje se je vrnilo nazaj. Vse je drugače pa vendar enako. Mamica tvoja juha je najboljša.življenje se je vrnilo na stare tirnice. V temi je tudi lepo živeti ko veš da te tvoji dragi imajo radi:«oh mama moja rada te imam pa čeprav ne vidiš kako sem lepa deklica.»neke noči je sanjala o mamiki. In v sanjah zakričala:«Moja mama živi v temi in vendar odlično kuha!»

SZÜLŐFÖLDEM

Kőbaltákat látok,
élesednek e föld gyomrában,
megbújva évezredeken át
a cölöpkunyhók sövényfalai
mögött.

Utak kereszteződnek
Pannónia szívében,
szlávok és avarok,
kelták, s hadat üzenő
rómaiak keresik az utat
Halicanum felé.

Gyepűvidék, senkiföldje,
évszázadokon át őseim
szemfedője, buja termőföld,
apám búzaföldje, szülőföldje,
Muravidék.

RODNA DEŽELA

Vidim kamnite sekire,
ostrijo se v želodcu te zemlje
tisočletja skrite
za zidovi
kajž na kolih
iz žive meje.

Ceste se križajo
v srcu Panonije,
Slovani in Avari,
Kelti in vojskujoči se
Rimljani iščejo pot
za Halicanum.

Dežela travnikov, nikogaršnja zemlja,
stoletja mrtvaški prt
mojih prednikov, bujna plodna zemlja,
pšenično polje mojega očeta, Prekmurje,
moja rodna dežela.

Prevedla Marjanca Mihelič

KRA, KRA

Vsako jutro, razen, če so padavine ali je vetrovno, kolesarim. Tako v zgodnjih urah srečam le malo ljudi. Po navadi so prvi sprehajalci psički, ki vodijo svoje skrbnike na jutranji sprehod, saj če ne bi bilo psov, marsikateri gospod ali gospa sploh ne bi pokukala na plano v zgodnjih urah. Rano kolesarjenje pa omogoča doživetje stvari, ki jih podnevi ne bi videl in doživel. Nekje sredi maja sem opazil na levem bregu Črnca srno z mladičem, a na nasprotnem bregu še tri odrasle srne, ob cesti na njivi fazana, ki sploh ni kazal bojazni, ko sem se peljal mimo, a na vrhu obcestne svetilke je prežala kanja na miši. To so bilavsakdanja videnja, pa kasneje so se pojavili še štirje zajci, a nikoli preblizu drug drugemu, saj je znano, da so zajci samotarji in pravi pretepači. Tisti, ki ima glavno vlogo moje dogodivščine, se je pojavil na prizorišče šele v jeseni, ko se pojavijo vrane v velikem številu ob cestah, njivah, a v mestu se sprehajajo ne meneč se za prisotnost človeka. Da so vrane neverjetno inteligentne že vemo, a moj znanec Kra, Kra, tako sem ga poimenoval, je bil poseben tič. Tam ob potoku Ledave, nasproti nogometnega igrišča, so postavljene klopi za sprehajalce. In prav tam, sem nekega jesenskega jutra naletel na skupino vran, ki je, kdo ve zakaj, pohajkovala na stezi za pešce in kolesarje. Ko sem se približal, so se vrane razkropile, a le ena se ni zmenila za moj prihod, temveč je skakala sem ter tja, delala osmice, kimala z glavo, tu in tam nagnila glavo, me pogledala z enim očesom, vmes pa ponavljala: Kra, kra. Z previdno vožnjo mi je končno uspelo, da nisem povozil junaka Kra, Kra, Kra. Toda drugo jutro in še naslednja so se ti cirkusi ponavljali. Dobil sem vtis, oziroma bil sem že prepričan, da mi hoče dopovedati, da je bil on prvi tu, naj se vozim drugje, on ima vso pravico, da se sprehaja, kjer se hoče in tako dalje. Vmes je delal pred mano osmice, levo, desno, obstal, me gor pogledal z enim očesom, kot da preverja, če ga poslušam in stalno ponavljal svoj kra, kra, kra. Včasih sem moral sestopiti s kolesa, saj sem se bal, da bi ga lahko še poškodoval. Ščasoma sem se že navadil na Kra, kra in na njegovo obnašanje, pa še zdelo se mi je vse skupaj zabavno. Tako, ko sem neko jutro moral zopet sestopiti in ga skoraj pomendral, sem se sklonil in mu dejal: »Čuj ti Kra, kra! Ali vidiš to belo črto? Sigurno jo vidiš, saj nisi slep! No, da veš, desna stran je za kolesarje, ta druga stran bele črte pa je za pešce. A ti si pešec!«. Toda moje besede ga niso ganile. Kra, kra me je popolnoma ignoriral, kar je še podkrepil z pravim plesom pred mano ter glasno vreščal svoj kra, kra, kra. Smejal sem se njemu in tudi samemu sebi in še sreča, da me ni videl nihče, da se pogovarjam z vrano. Ko me je smeh minil, med potjo proti domu, sem se zamislil. Saj ima morda Kra, kra prav. Ljudje sebi pišemo pravila, a oni, tudi vrane imajo svoja pravila. To se pravi, že zaradi sožitja moramo skleniti kompromis. Živimo pač na isti zemlji, z enakimi pravicami. Tako so minevala jutra, drug za drugim, a moj prijatelj Kra, kra je vstrajal in zmagal v svojem prepričanju.

Toda nekega jutra, ko sem se bližal klopi, kjer sem pričakoval Kra, kra, sem že od daleč opazil na kolesarski stezi črno-sivo kepico. Bil je Kra, kra mrtev, povožen. Nisem šleva, a priznam, da so se mi orosile oči.

Približevala se je pomlad. Mladič srne je že skoraj zrasel, trop se je povečal na sedem osebkov, fazan se še vedno sprehaja ob poti, kanjo vedno bolj poredko vidim na vrhu svetilke, od štirih zajcev ni nobeden preživel zime. Eden za drugim so bili povoženi, tako tudi dva tedna pred pomladjo je konec storila pod kolesi srna. Ko prikolesarim do klopi, kjer sem spoznal Kra, kra, vzdihnem žalostno z mislijo, da pač nekdo ni razumel vrane in ni bil za kompromis, kar je Kra, kra plačal z življenjem. A kolo se še vrti in življenje teče naprej.

Marjana Kmet

Proza: DRAGA IDA! (dnevniški zapis ali pismo)
 NAJLEPŠI SPOMIN (kratka pripoved)
 Próza: KEDVES IDA! (naplóbejegyzés vagy levél)
 A LEGSZEBB EMLÉK (rövid elbeszélés)

Poezija: HREPENENJE (lirska pesem)
 BOLEČINA (lirska pesem)
 ISKRENJE SRCA (lirska pesem)
 Költemény: VÁGYÓDÁS (lírai költemény)
 FÁJDALOM (lírai költemény)
 SZIPORKÁZÓ SZÍV (lírai költemény)

Dramatika: VRANA VRANI NE IZKLJUJE OČI.
 (skeč/enodejanka z aktualno vsebino)
 Dráma: HOLLÓ A HOLLÓNAK NEM VÁJJA KI A SZEMÉT.
 (aktuális témát feldolgozó szkeccs / egyfelvonásos darab)

49. literarni večer ∞ 49. irodalmi est
 (maj 2019 – 2019 májusában)

Lidija Alt

ČAKAM TE

Čakam te ...
Vsak dan te čakam.
Čakam, da odpreš vrata
in stopiš na prag.

Vem, da hodiš počasi
in rabiš oporo;
Vem, da imaš rada
svoj mir in svobodo ...

Vem, vse to vem,
a vztrajno te čakam.
Nikoli te nisem čakala zaman.

Zvonjenje odzvanja v prazno?
Pred vrati stojim
in vztrajno te čakam.

PRIJATELJU IZ DALEKA

Svi smo imali svoje puste snove.
Imali smo i svoje probleme.
Nismo ih razumeli.
Morali smo ih, nažalost, ponoviti.
Ponavljjanje je uvek skuplje i tragičnije.
Tvoje viđenje istorije kroz pesmu ogromno je.
Doživeo si dve »istorije«,
istina je u tvojim rukama.
Istoriju pišu drugi.
Veže nas potpuno jednak broj godina.
Tvoje godine su realnije i bolnije.
Dobro je da si ih zabeležio zlatnim slovima.
Doći će neka druga vremena.
Doći će nova pokolenja
nastaće nova istorija.
Neko će morati da analizira tvoje reči.
Neko će morati tvoju užu domovinu da digne.
Dva puta si bio deo istorije.
Mnogi je nisu razumeli.
Mnogi nisu hteli.
Ako ti to nešto znači, čestitam ti.
Ostao si u svojim snovima.
Vezan za njih.
I to zasluži priznanje.
Tvoj život je deo nečega što ne razumemo.
Biće novi dani.
Biće novi događaji.
Budimo pozitivni.
Zar uvek mi?
Budimo ljudi.

BRIGADA

“Poleti pojdem v brigado,” je Liza presenetila sošolke. “Lani mi je bilo všeč, jasno, da mi bo tudi letos.” Zavidljiv počitniški načrt, kimajo dekleta, a kaj, ko same zanj nimajo poguma niti dovoljenja. Starši si brigado predstavljajo kot sumljivo združbo, kjer lahko mladi brez nadzora počnejo nečednosti. Razen tega kmetje potrebujejo odraščajoče otroke pri poletnih delih. Brigada, morje in kopališča so za mestno mladež, za podeželsko je pomoč na kmetiji enako pomembna kot učenje. Brigada namesto spravila klasja; le kdo bi si drznil s tem pred domače?

Lizini nimajo kmetije, ne bodo je pogrešali. Brigada lani, letos, krasne počitnice za otroke delavcev. Dekleta s kmetov si bodo privoščila kvečjemu plese na gasilskih veselicah in nedeljske sprehode po okolici.

“Tudi jaz bi šla, a staršem ne upam niti ziniti,” zaupa Bina Lizi. “Komaj čakam, da končam šolo in mi ne bo treba za vsako figo prositi dovoljenja.” Z zanimanjem posluša nekdanje brigadirje, ki z navdušenjem opisujejo izkušnje s prostovoljnih delovnih akcij. Tovarištvo, taborni ogenj, petje, družabne igre, tečaji, Jugoslavija v malem ... Pozorno spremlja vesti o gradnji avtoceste bratstva in enotnosti, kjer je leta 1963 na vrsti odsek med Beogradom in Požarevcem. Dela se ne plaši, vajena ga je od doma. Liza pravi, da brigadirji stanujejo v šotorih, se hranijo v jedilnici, ob druženju z mladimi iz vse države se naučiš srbohrvaščine, brigadirji pa imajo tudi prednost pri dodelitvi štipendije in zaposlitvi.

Šla bo, četudi se ves svet postavi na glavo! Staršem pove tik pred odhodom, posledice bo že prenesla. Izogne se žetvi, toda v avgustu, ob mlačvi, bo doma. Mlatilnica se seli od hiše do hiše, vleče jo traktor, pred leti pa so jo z vrvmi vlekli kar ljudje. Vsak gospodar poskrbi za ekipo do trideset ljudi, ki si razdelijo delo, omlatijo snope, spravijo zrnje, pleve in slamo. Pomoč - “težake” - je treba odslužiti, uslugo vrniti z uslugo ... Bina je odločena; ves avgust bo hodila za mlatilnico, se staršem odkupila za ukradeni julij.

Ob žetvi že nekaj let povezuje snope. Kdo jo lahko nadomesti? Brat je pri vojaki, sestra in babica sta prešibki. Se bodo že znašli, najde sebičen izgovor. Saj bo zdoma le mesec dni. Brigada je mikavna neznanka, izkusiti jo hoče v srednji šoli, kasneje so na vrsti druge stvari. Rada ima nove, nevsakdanje izzive, posebej take s pridihom pustolovščine. Kaj če bi skrivaj zapakirala svoje stvari in domačim pustila obvestilo? Ne, mami tega ne more narediti. Itak se bo očetov bes zлил nanjo. Za neposlušnost otrok so na kmetih krive matere. Očital ji bo slabo vzgojo, rohnol in preklinjal

svoje glavo hčer. Bini je žal mame, a zadržki so pri vsaki stvari. Tokrat se noče ozirati nanje. Z Nado si delita vožnjo v šolo in sosedstvo v klopi, skupaj špricata pouk in prepisujeta domače naloge, vendar nje brigade ne mika. Da bi se prikrajšala za plese na gasilskih veselicah in v zakotnih balkanskih krajih vihtela lopato ali vozila samokolnico?! Saj ni padla na glavo. V nasprotju z Bino ji je ljubši ustaljen, lenoben urnik. Sicer pa zadostuje Liza. Skupaj bosta na vlaku, v šotoru, povsod. In z njima sošolec Juš, Lizin fant. Trije iz razreda, za začetek dovolj.

“Všeč vama bo,” zagotavlja Liza. Juš zaljubljeno strmi vanjo, Bina, sluteč vihar, ki bo nastal doma, zadržano pritrjuje “seveda, seveda”.

Skromna nagrada za počitniško prakso zadošča za nakup potovalke. Plastična je, vendar imenitna. Skriva jo prinese domov, brez prič spravi vanjo oblačila in zvečer stopi do mame, ki v hlevu molze krave.

“Jutri pojdem v brigado, nekam v okolico Beograda,” reče naravnost.

“Oče te bo ubil!” vzklikne mama, preneha z molžo in zgrožena strmi v hčer.

“Povej mu šele, ko odidem,” predlaga Bina.

“Nikamor ne hodi, prosim te! Žetev se začčenja. Kdo bo vezal snope?”

“Po brigadi bom lažje dobila štipendijo,” pojasnjuje hči. Izgovor je izmišljen in nepreverjen. Ne more vendar reči, da jo mika neznan, mladim namenjen izziv. Po mamini sodbi odvečen in nespodoben. Zagledanost v načrt je močnejša od slabe vesti. Ob prošnjah in prepričevanju odkimava, se ritensko umika iz hleva. Oče bo zvedel šele jutri; nocoj ga mama ne upa dražiti s slabo novico. Grmel bo, klet in stresal očitke, a svoja glava bo tedaj že na vlaku. V mescu dni se ogorčenje domačih unese, razen tega se bo odkupila s pomočjo pri mlačvi.

Z Lizo in Jušem se znajdejo na zbirnem mestu, zatem na avtobusu, nazadnje na vlaku. Dolga kompozicija z mladimi iz vse Slovenije krene proti Srbiji. Sproščeno vzdušje odplavi začetno tujost, do konca vožnje se novopečeni brigadirji že poznajo in kličejo po imenih. Do cilja v bližini Požarevca so dogovorjena sosedstva v šotorih, pospravljeni priboljški, odpete domoljubne pesmi in utrjeno prepričanje, da jih čaka razburljiva pustolovščina. Gradili bodo zadnji odcep avtoceste bratstva in enotnosti. V resnici ima cesta le dva vozna pasova, vendar jo opisujejo kot hrbtenico, ki bo povezala vse jugoslovanske republike. Vanjo je vtkan trud brigadirjev, neizmeren zanos in ponos, o njej pojejo pesmi in se rojevajo legende.

Brigadirsko življenje je za sedemnajstletno Bino čudežno odkritje. Dlani so polne

žuljev in zavite v povoje, vendar predane delu. Navdušuje jo tovariško vzdušje in skupinska razvedrila jo, vseč ji je uniforma - kratke hlače in srajca z emblemom brigade, družba sstanovalk v šotoru z dvajsetimi nadstropnimi posteljami, novi okusi in imena hrane: čobanac, pasulj, čevapčiči, čorbica, pleskavica, vešalica, polnjene paprike... Za priboljšek lubenice, ki jih vidi prvič in se ji na mah priljubijo. Doma imajo leseno stranišče z desko, tukaj uporabljajo stranišča na počep - čučalice, jedo v velikanski jedilnici - trpezariji, sporazumeva jo se v mešanici jezikov in narečij, predani idealom socializma prisegajo zvestobo voditeljem ...

V enem mesecu doživi več kot prej v nekaj letih. Dnevi so povsem zapolnjeni, za branje, brez katerega doma ne strpi, tukaj ni časa niti želje. Neprestano se nekaj dogaja. Zbor brigadirjev, dviganje zastave, zajtrk, delo na trasi, kosilo, počitek, vrnitev na traso, pranje perila, tečaji, po večerji ples, največkrat kolo, slovesno spuščanje zastave, občasno rabutanje sadja in pred spanjem nepogrešljiv deklški klepet. Ponoči se tabor umiri. Iz fantovskih šotorov je slišati smrčanje, v okoliških vinogradih pojejo črički in šumijo krošnje številnih dreves, v taboru se ob borni svetlobi nekaj luči dežurni spopadajo z dremežem. Četudi kdaj podležejo, ničesar ne zmanjka, nikomur se ne zgodi nič slabega. Šumadija se, tako kot vsa država veseli sodobne ceste, brigadirji so njena prihodnost, do državnega rojstnega ob koncu novembra bo dokončan zadnji odcep. Sodobna prometna vez bo utrdila bratstvo in enotnost, povezala jug in zahod ...

Množica mladih neti Binino radovednost. Kraji, od koder prihajajo, pestrost jezikov, običajev, značajev; vse jo zanima, z vsemi je tovariška, vsi so del pisanega mozaika jugoslovanskih barv. Navdušenje nad tistim, kar vidi, okuša in doživlja, pogloblja zadovoljstvo, spontanost sklepanja znanstev širi omrežje prijateljev. Uživa v slehernem trenutku, zadovoljna, da je tukaj, kjer je želela biti. Nikdar prej niti kasneje ni občutila globlje pripadnosti vrstniški družčini in ni bolj strastno verjela v bratstvo med narodi, v enakopravnost spolov, stanov, ras in vere.

Domačim piše le dvakrat. Prvič sporoči "lepe pozdrave iz zelene Šumadije", drugič prosi za denar. Higijenske vložke rabim. Mama, vem, da boš razumela". Kajpak dobi zaproseno. Domneva, da oče ne ve za prošnjo, niti za nakazilo. Dobro matere so vredne zlata, se raznežena vživlja v položaj svoje kmečke rodnice. Angeli varuhi, blažilke napetosti, razumevajoče vodnice, ki otroku pomagajo čez čeri, čeprav je sam rinil vanje.

Z Lizo delata v skupini, ki z velikimi železnimi vilami razporeja težak sivi sekanec po trasi nastajajoče ceste. Najšibkejša brigadirka prinaša vodo, najkrepkejši fantje s samokolnicami razvažajo material. Med pripeko se včasih zatečejo v senco bujnih dreves, sklepajo znanstva z domačini, ki ob cesti pasejo ovce ali svinje, opoldne s pesmijo odhajajo s trase, se po kosilu, objemajoč polne trebuhe, vračajo nazaj.

Večerne in jutranje zборе spremlja dviganje ali spuščanje zastave, ob tabornem ognju plešejo kolo. Godci med brigadirji skrbijo za glasbo, po taboru in na trasi odmevajo vnesene brigadirske, na balkanski melos ubrane pesmi. Najpogostejše se sliši : "U tunelu usred mraka sija zvezda petokraka, petokraka sa pet pera, to je značka proletera...", ki se ponovi z zagotavljanjem samoglasnikov: "... peeetookraka sa pet pera ... ", in nadaljevanje: "petokraka sa pet grana, to je značka partizana ..." Slovenske brigade imajo še svojo: "...mi gradimo cesto belo, da življenje bo veselo..." Brigadirje navdihuje pristna vera v ideale bratstva in enotnosti , tovarištvo prestopa razlike v jeziku, običajih in prepričanjih, tabor mladih prevevajo zagnanost, zanos, energija in optimizem.

Hitreje kot roke, bi delo opravili stroji, vendar jih v začetku 60-ih ni dovolj, poleg tega imajo mladinske delovne akcije širše cilje. Brigadirjem vzbuja občutek koristnosti, utrjujejo pripadnost zvezi jugoslovanskih narodov, brišejo tradicionalne predsodke o večji ali manjši vrednosti posameznih etnij , poglobljajo pripadnost socialističnim idealom.... Brigadirji so otroci miru, rojeni med vojno ali kmalu po njej. Starši so okusili zlo orožja, pregnanstva in negotovosti , potomcem se obeta dolgotrajni mir v državi, ki prisega na svet brez sovraštva in krivic, vključuje v izobraževanje vse sloje, gradi tovarne in mesta , poveljuje gibanju neuvrščenih, se trudi za povezovanje narodov in držav. Najstniki opažajo razpoke v družbenem ustroju, a vera v uradne ideale in svetlo prihodnost je trdna, v brigadnem okolju naravnost strastna.

Žgoča pripeka na trasi, med počitkom senca dreves ali platnena streha šotora. Plohe so redke, a silovite. Voda se z neustavljivo silo zliva čez pobočje, vdira v šotore, odplavlja lažje predmete, globe jarke, ob vznožju ustvarja jezero. Kakor hitro posije sonce, se brigadirji med dričanjem po blatu lotijo odpravljanja škode, sušijo premočene stvari, skrbijo za taborni ogenj. V mraku se v gručah tihotapijo v okoliške sadovnjake, naletijo na gostoljubnega ali strogega gospodarja s puško, prinašajo polna naročja grozdja in sadja ali se rešujejo z begom.

Fantje dvorijo najstnicam v kratkih hlačah, se vadijo v zapeljevanju. Poseben izziv predstavljajo dekleta mednarodne brigade. Visokorasle, svetlolase študentke iz Skandinavije nimajo predsodkov do golote. V zaslinih lopah odložijo oblačila, se gole prhajo, medtem ko sramežljive "jugoslovanke" spirajo s sebe pot in prah kar oblečene. Fantovski obrazi se drenjajo ob letah, ki ločujejo moški in ženski del umivalnice, domišljija in hormoni pokajo od napetosti. Osvojiti dekleta iz neznanega, kapitalističnega sveta šteje za vrhunski dosežek, v prednosti so postavni, z znanjem angleščine opremljeni fantje. Dekliški krogi so z vsem na tekočem. Kdo osvaja koga, kateri pari so opaženi, kje se sestajajo, kako si izkazujejo čustva... Tabor je mravljišče, kjer pod povrhnjico skupnega dela utripa razburljiv pletež odnosov, hrepenenj, obljub in sanj.

Bina je očarana od različnosti svetov. Narodnost, govorica, poreklo, šole, običaji, navade so neizčrpen izziv za najstniško radovednost. Zaželena v dekliški in fantovski družbi se trudi s srbohrvaščino, nameni pozornost temu ali onemu, vendar nikogar ne izbere za par. Brigado zapusti z dolgim seznamom naslovov, a svobodnega srca. Prizadene jo razhod prijateljske dvojice, Lize in Juša. Skuša ju pobotati. . "Minilo me je, na živce mi gre," vztraja Liza. "Le kaj sem videla na njem?!" "Spogledljivka, lažnivka!" je razočaran Juš. "Za norca me je imela. Nastavlja se, glej, kako izzivalno hodi in koketira vseprek..." Bina ne mara razsojati; z obema bi rada ohranila zaupljiv odnos. Prepričuje in tolaži, a trud je jalov. Lizo je minilo, Juš pestuje žalost.

Zagorela in samozavestna se po enem mesecu pojavi na domačem dvorišču. "Potepuška je doma," vzklikne sosedka, ki je prišla prosit za pomoč pri mlačvi. Oče jezno mršči čelo, mamin obraz izraža dobrodošlico. "Spočila si se, zdaj pa na delo," odločno odredi. "Jutri je mlačev pri njih", pomigne proti sosedu, "pojutrišnjem pri stricu, nato pri nas. Žetvi si se izognila, mlačvi se ne boš." Bini je prav. opto pri nas. slamo. Namesto na trasi se bo potila ob mlatilnici, požirala prah in od hiše do hiše "služila težake". Za mlačvijo pride na vrsto spravilo otave, krompirja, koruze, nato trgatev... Ustaljen ritem kmečkih opravil, obenem začetek šole, dnevna vožnja v mesto, učenje, na koncu šolskega leta matura.

Mami v kratkem opiše delo na trasi, tuje kraje in brigadirsko pisanost, prijateljicam pripoveduje o zanosu in tovarištvu. Razširjeno prijateljsko omrežje sproži zavzeto dopisovanje. Pošta prihaja na šolo. Domači naslov je tabu. V kilavi srbohrvaščini sporoča o učenju, vremenu, knjigah, športu, načrtih, obnavlja brigadne prigode. Zemun, Vranje, Doboj, Maglić, Niš, Slovenj Gradec, Vipava, Dravograd... Tja pošilja pošto, od tam jo dobiva. Sošolci jo zbadajo zaradi številne korespondence, sprašujejo, čigava pisma so ji najljubša. "Zgolj prijatelji," odmahuje. Pol leta vnetega dopisovanja in izmenjave fotografij, nato redčenje, in spomladi, ko skupaj z zvončki vzcveti ljubezen do fanta iz sosesčine, vneme ni več. Vsebina je izčrpana, brigadna prijateljstva so oddaljena, razmislek o študiju ali službi po koncu šole pred vrati..

"Brigada? Čudovite, moje najbolj razburljive počitnice," vzklikne protestno, ko čez leta sliši nekoga zabavljati na račun graditve cest "z mladinci, ki so jih najprej učili, kako držati v rokah lopato ali kramp". Bratstvo, enakopravnost spolov, stanov, ras in vere, enake možnosti izobraževanja, zaposlitve in ustvarjanja eksistence; ne mara se odreči idealizirani, vendar mladostno iskreni veri v pravično družbo in dostojno prihodnost. "Potomci od vojne preizkušenih roditeljev smo verjeli, da bo mir trajen in je trud za napredek skupnosti časten," se razvname." Mladost hlepi po idealih. Baby boomerji smo jih ponotranjili, se trudili ustvarjati boljši svet. Kasnejši razpad zvezne države in spopadi balkanskih plemen niso potemnili leska moje brigadske izkušnje."

Kako je z drugimi, se vpraša, ko po dolgem času meri kilometre na avtocesti v bližini Požarevca in skuša med šumadijskimi griči prepoznati pobočje, kjer so poleti 1963 stali šotori. Se nekdani brigadirji, zdaj sedemdesetletniki spomnijo zanosne pesmi: "Mi gradimo cesto belo, da življenje bo veselo..." Jim zveneče ime - cesta bratstva in enotnosti - vzbuja nostalgijo ali so zapadli novodobnemu omalovaževanju skupne preteklosti in se tudi intimno odrekli lastni graditeljski mladosti in tovarištvu?

Franc Koren

MARCO POLO

V mojih ustih terorist
besede grešne mi radira dol z jezika

Okoli vratu samomorilec
s križa gleda prekrižane noge
obdane z roževino težkih pričakovanj.

Okoli popka kolovrati mati
mrcvari in kroti tisto zver
ki lahko naredi ji še enega otroka

Pod koleni čreda ovac
nabija mi okove iz črnega železa
humus, zelene trave in usodo svojo pozabim

V glavi anarhist
upravlja dva reflektorja
eden bi levo, drugi desno
eden bi v temi, drugi podnevi
eden zagleda, drugi spregleda
eden bi danes, drugi nikoli
dokler ne pregorita in zgodovina spregovori

V mojih nedrih se skrivaš ti
se skrivaš in skrivaš in še bolj prikrivaš
vse tisto kar v čas se spremeni

Spomini, spomin, spomnim se
nekje zgoraj oblaki
in še malo više nič.

PREKMURJE

V Prlekiji sem se rodila,
v Prekmurje poročila.
Reka Mura nas ločuje,
ljubezen – kultura pa združuje.

Prleki veseli in delovni ljudje,
Prekmurci tihi in ponižni.
Zgodovina jih je skromne naredila,
v Prekmurce veliko srce položila.

V Prekmurju štrk z letom te pozdravi,
domačin v hišo te povabi.
Na mizo vse domače dobrote postavi,
srce in duša se ob tem za hip ustavi.

Vsak gost se rad vrača tja,
kjer ga pozdravi topla dlan,
kjer se počuti kot doma.

PREKMURJE NAŠE

Prekmurje naše,
zeleno ti paše:
prelepe ravnice,
grmovje, mejice;
cvetoča akacija vabi,
čebele prinašajo sladi,
štorklja baha se z neba,
čaplja se z žabo igra,
kmetič pa zemljo obrača,
bogato rodi nam – se splača –
v peči že kruhek diši,
zato naj le žito zori –
naj Prekmurje naše živi!

TI SI MOJA POEZIJA

Ti si moja poezija,
želja mojega srca,
tiha, nežna melodija-
pojeva jo le midva.

Ena sama misel nate
mi polepša dan -
sanje vse bi dala zate,
čakam tisti dan.

Kadar sonce toplo sije,
tvoj pogled me zvabi-
srce srcu se privije
najlepše je v naravi!

Kjer se srna rada pase
tam si najdeva svoj mir-
kjer so tiste lepe jase,
se smejiva pod večer.

Če utegne se izpeti
melodija najina,

nič solza, ne bolečine,
lep spomin bo za oba!

POMLAD 2019

Ta pomladni čas
pa zame ni cvetoč,
čeprav že popek vsak
odpira se v cvet dehteč.

Žal kot v jeseni pozni
drevje liste –
ti tako lase
boš izgubila,
moja hčerka mila.
A naj te to ne moti –
v tej zunanji lepoti
pav vsi se izgubimo...
Glej, drevo brez listov
premaga viharje vse
in ostro zimo!
Tako čez leto zopet cvetje
in plodove njegovih si delimo!

Življenje torej dalje teče,
s trdno voljo boš užila
še veliko sreče!

Olga Paušič
(Pismo prijateljici)

DRAGA IDA!

Lendava, 26. maj 2019

Hvala za tvoj sinočnji SMS z voščilom za najino 45. obletnico poroke. Edina si, ki si se spomnila, še otroka – sta se čudila, zakaj je bila včeraj pri kavi na mizi torta. Šele, ko sem omenila dan mladosti in šopek ivanjščic, se je Jan spomnil. Velikokrat sem jima pripovedovala o najini poroki pred toliko leti, najbrž z željo, da bi se tudi onadva v doglednem času poročila, da bi imeli otroci in starši enake priimke. Mnogim to veliko pomeni, otroci pa sploh zelo radi sprašujejo. Lendavski vnuk Žan rad pove, da je on očetov, ker imata enak priimek, da sploh ni mamin, ker se ona piše čisto drugače.

Zelo te pogrešam, saj veš. Že šest dni te ni! Jutranjo kavo pijem sama ali s sestro, če je dosegljiva, ali pa skočim v Tomšičevo pogledat snaho in vnuka in malo poklepetava. A to ni to. Tebi in meni nikoli ne zmanjka besed, z nekaterimi ljudmi se pa res lahko pogovarjaš le o vremenu, kuhanju in boleznih. Če sem že pri boleznih, namigni, kako ti kaže. Kak teden te bodo gotovo še zadržali, kajne? Ti je kdo omenil, da sem te iskala po bolnišnici? Na oddelku za intenzivno nego sem govorila z eno od sester, a mi seveda ničesar konkretnega ni povedala, le to, da moraš nepremično ležati na hrbtu, nič hoditi, ne brati ne pisati, da se oteklina na možganih unese, kajti padec po osmih stopnicah je bil res hud! Še to sem komaj izvlekla iz nje, da bi šla k tebi v sobo, pa niti slišati ni hotela. Upam, da ti bodo vsaj pismo izročili, nekaj minut pa menda že lahko bereš.

Če bi zdajle hoteli posedeti ob kavi, se to ne bi moglo zgoditi v Torteraju. Kavarno so namreč zaprli! Si lahko predstavljaš poletje in jesen brez posedanja pred kulturnim domom pri kostanjih in vodomethih? Težko, kajne? Sliši se, da najemniki niso poravnali davkov državi, da je bila občinska najemnina oderuška, pa se jim ni izšlo. In najhujše je to, da sploh ni interesenta, ki bi zagnal dejavnost na novo, tako da bova res lahko posedali le v Vienni ali Cubisu. Toliko o Lendavi – evropski prestolnici kulture! Občina bi samo molzla izvajalce s svojimi visokimi najemninami, namesto da bi s simboličnimi pritegnila čim več ponudnikov. Tako bedno je tudi zgoraj pri stolpu. Nobene pametne ponudbe ni, ker jim gre samo za najemnine hišic in stojnic. Turisti kritizirajo, zgodi se pa nič.

Druga novica je politična: narodnostni poslanec je postal zvezda TV poročil na vseh kanalih (razen SDS-ove Nove 24 ur). Ugotovljeno je bilo, da ima preveč funkcij, a zdaj drži v šahu celoten državni zbor, ker se nobeni funkciji ne namerava odreči. Takšno 'grebenje' in boj za stolčke je skrb za usodo manjšine v Prekmurju? Sramota – če mene vprašaš. Spomnim se ga še kot osnovnošolca – tak tih, brezizrazen,

pohleven deček je bil, zdaj pa kikirika, kot da je glavni državni petelin. Ne razumem ljudi, ki bi za denar, položaj ali slavo šli tudi preko trupel.

Ja, še to ti moram povedati: najina znanka, neutolažljiva vdova, ki ti gre še iz 'šolskih' časov, ko smo bile sodelavke, na živce, je pristala na psihiatriji. Menda je tam že tri tedne in bo še lep čas. Ti bi rekla, da je to prst usode, meni se pa zelo smili. Po svoje sem jo imela vedno rada, čeprav me je izkoriščala, kjer je le mogla. Pa še to: pred dnevi me pokliče draga bivša sodelavka Sandra. Čakala me je v Vienni, saj veš, da drugam ne zahaja, ker so v vseh lokalih stoli tako ozki, da ne more zriniti vanje svoje preobilne zadnjice. Seznanila me je z novo, super učinkovito shujševalno dieto, s pomočjo katere je v tednu dni že lažja za 7 kilogramov. Kar navdušila sem se ... ampak ko sva odhajali, ji je natakar prinesel kartonsko škatlo z desetimi različnimi kosi peciva. Spogledali sva se, oblila jo je rdečica in v hipu mi je bilo vse jasno! Dieta pa taka! Presneta ženska – tako zlahka trosi laži, ki sicer drugim ne škodujejo, a pri svojih letih bi se že lahko brzdala. Tako otročje je, ne? Sem pa vselej vesela, ko se dobiva. Je pač moja zadnja vez s šolo, kjer sva dolga leta dobro sodelovali. Zato ji številne njene drobne, neškodljive laži, zlahka oprostim. Eni iz hobija lažejo, drugi kradejo, tretji obrekujejo – vsak od nas ima vsaj eno hibo, kajne?

Imam pa še res veselo novico zate: čez mesec dni bodo začeli urejati v našem bloku dvigalo. Tako se boš lepo udobno vozila gor in dol v četrto nadstropje, varnejša boš in ne boš več padala po stopnicah

Kakor hitro bo dovoljeno, pridem na obisk in klepet. Še veliko ti imam povedati, predvsem pa bom tvoja opora v dneh, ko ne boš zmogla sama. Saj veš, da sem vedno tu in lahko računaš na mojo pomoč. Razmišljaj pozitivno, pa bo kmalu vse dobro in po starem.

Topel objem.

JAZ

EU SKOZI OČALA Z DIOPTRIJO

1.) Evropa prihajamo, pot muke polna je bila
in cilj »total« nas je izžehl.

Splačalo se kljub vsemu je, so narodi tvoji sprejeli nas,
dediščino svojo v oporoko dali nam.

Radi z vsemi se primerjamo, le boljših zakonov ne maramo,
rajši se korupcijo ukvarjamo.

2.) Oče združene Evrope Francoz je bil, že vem,
»že ten« pa ne pomeni, že te jem.

»Perdon ne mua« ti pravi, če ti kdo na prste stopi, se namerno zmoti.
Eiflov stolp v Parizu gledam, ga nikoli ne spregledam.

Renault za naše žepe pravi ni; pariška moda, ah, zdaj še ti.

3.) Brata Grimm sta pohitela, da stotero pravljic bi otela (rešila).

Ford in Opel, a še prej Mercedes – Benz je tam skoval.

Vojno z njo smo pozabili, ko Nikol smo prisluhnili:

»Vsaj malo sreče, veselja malo

in da ljudje bi več ne jokali,

miru vsaj malo, vsaj eno željo,

da upanja zdaj še ne izgubim.«

4.) Sosedji naši z Mozartom, Francem – Jožefom in Treziko,
ki v šolo nas poslala je, se važijo.

Pa Sveto noč v svet poslali so nekoč.

5.) Italijani fiata imajo, a še fičku vedno slavo dajo.

Radi jejo makarone, zraven pa še vse kar leta paše.

Pica, ta pa tekne tudi nam in še vsem ostalim vstran.

Večno mesto je med njimi, sledi nobene ne skrivajo Pompeji.

6.) Atene in Olimp spoznali smo zelo, ko športniki borili so se za zlato.

Bogovi pa še vedno kot nekoč želijo Grkom srečno pot in žogi v gol.

7.) Andersen jih dvignil je visoko, ko grdi raček je postal prelep labodek.

Se narod danski vozi rad s kolesi, da plina manj bilo bi za kolesi.

8.) Finci v zimskih športih so doma. Božiček dom svoj tam ima. Z zdravjem in lepoto
se finska savna družī.

- 9.) Irski »pubi« za nas so pravi, pa Dublin na Evrosong nas vabi.
- 10.) Angleži na otoku kraljico v 21. stoletju imajo,
a funtov svojih iz rok ne dajo.
Kraljica ljudskih src, Diana, bila od tam je sama; pa Charles in Camila, ki sta se kmalu
vzela, ko BIG-BEN sta prehitela.
- 11.) Spomladi tulipani krasijo Nizozemsko sami.
Če kaj ušpičil si, te išče Karla že in v Hagg letita že.
Ker davek včasih na zaveso so imeli, so rajši danes še brez njih ostali.
- 12.) Se Švedska z volvom bohota in socialo vrhunsko uredi.
- 13.) Vikingi še vedno aktualni, v zimskih športih pa ta glavni.
- 14.) Nogometaši dobri Španci so. S seadom se vozijo, ko ženske flamenco plešejo.
- 15.) Portugalci vino dobro imajo. Med ljudmi naj bolj Ronaldo nam je znani.
- 16.) V Romuniji vampir na filmskih platnih je, ljudem največ krvi izpil Čorčesco je.
Nekateri tatovi avtov so in ukan na avtomatih, kjer denar se hrani.
- 17.) V Bolgariji protetika deluje, čeprav tja turistično potuješ.
- 18.) Gospodje , pravijo so ti sosedge naši, saj mešetarjenje jim dobro gre od rok.
Incidente redno nam delijo, kljub zamrznitvi na osnovi prava.
S Hrvati vedno bo napeto, ker meja ni po meri pravi.
A zadnjice še vedno radi sončimo si na obali doli.
- 19.) V Bruslju zdaj se skoraj vse godi, a ne brez naše pomoči.
Koristi malo od poslancev imamo, ker ti le zase poskrbeti znajo.
- 20.) Takšna je EU, če pogledaš jo z veliko dioptrijo.

NAŠA RAVNICA

V naši ravnici ni morske gladine.
V sončnem zahodu je le odsev
obdelanih polj spomladi,
kimanje žitnega klasja poleti,
v nebo štrlečih koruznih stebel v jeseni.

Ravnica je kraj, kjer lebdi duša
in nudi spokojnost, mirnost
in obris sklonjene ženice
nad ponjavo obdelane zemlje.

A danes ni več ponjave lepo obdelane zemlje,
le ogromne njive v objemu še večjih traktorjev,
ki so spremenili z ruto pokrite ženice
v prave kmečke gospe.

To je Prekmurje - naša pokrajina.

NAGYAPÁMNAK
Csuka Józsefnek

Itt, most meg kell állnod,
ezeken a magaslatokon,
amelyet egyedül másztál meg,
szétnézel a göntérházi
búzamezőkön, réteken,
a Gyoha-erdő tölgyfáinak
a koronáin, ahova még
elér a tekinteted, majd
átlépsz a Bokonica-patakon,
s visszanézel erre a tájra,
szeretteidre, ránk, s átlépsz
az örökkévalóságba.

TÚL KÖZEL

Ha túl közel mennél a tűzhöz,
még nem fogsz elégni, sem
megtisztulni, hiszen nem jött el
még az átváltozás ideje.

Ha túl közel mennél a naphoz,
megégetheted a koronádat,
s eléghetsz, de még nem jött el az
ideje a koronázásodnak.

Ne menj túl közel a tűhöz,
ne menj túl közel a naphoz,
ne menj sehova, semmilyen
irányba, maradj a tűzvonaltól távol.

BREZ BESED

Otrpli prsti mirujejo,
ne zmorejo več pisanja, slikanja.
Ni besed, ker se izgubljajo v prostoru
in čas jih tiho golta.

Nekdo bo napisal poezijo,
naslikal tihožitje.
Nekdo bo hodil za metulji,
po cvetoči livadi,
zaljubljen z roko v roki.

In sonce bo zašlo
in poletje bo minilo.
V mojem srcu bo ostala zima,
hlad in večna praznina.
Za vedno ...

Tamara Špitaler Škorič

BILO JE PRIJETNO DRUŽENJE (ob 50. literarnem večeru)
 RAD/A USTVARJAM (razmišljanje)
 KRIVICA ME JE PRIZADELA (doživljajska pripoved)
 KO TI VSE NAROBE GRE (humoreska)

∞

KELLEMES KÖZÖS IDŐTÖLTÉS VOLT,
 SZERETEK ALKOTNI,
 IGAZSÁGTALANSÁG ÉRT,
 AMIKOR MINDEN ROSSZUL MEGY

50. literarni večer ∞ 50. irodalmi est
 (oktober 2019 – 2019 októberében)

Lidija Alt

PESEM V MENI

Predem niti dneva,
utapljam se v čarobnosti večera.

Polna navdiha potujem skoz kraje,
veter me nosi v neskončne daljave.
Spoznavam usodo živali, ljudi,
gledam v njih žalosti polne oči.
Tavam v krogu iskanja,
iščem odgovore na mnoga vprašanja.

Noč me zaziblje,
dan prebudi,
pesem v meni zazveni.

BESEDA

Beseda:
šaljiva, zbadljiva,
goreča, ljubeča...
se rada predstavi,
a zmeraj v drugačni opravi.

V pesem rada zavije,
svoj čar v povest izlije,
rada spomine obuja,
še rajši sedanjost sezuva.

Veliko besed je v nas,
le vzeti si je treba čas
in zapisati vse,
kar nam duša pove.

U SUSRET 50. DRUŽENJU ČLANOVA LITERARNIH SUSRETA U LENDAVI

Lendava je mesto delovanja umetnika i amaterskih pisaca iz Mađarske, Hrvatske, Srbije i Slovenije, čije pisateljske sposobnosti vodi Danijela Hozjan u okviru literarnih susreta na koje smo izuzetno ponosni.

Otvorenost za međunarodnu saradnju jedna je od odlika naše multikulturalne sredine, a literarni susreti, koje godinama u Lendavi organizuje Danijela Hozjan, direktorica Saveza kulturnih društava su manifestacija koju podržava sav svakoliki živalj ove široke Panonske nižine.

Pozitivno je i to što su rezultati tih aktivnosti vidljivi za sve građane na opšte zadovoljstvo prekomorskog čoveka. Danijela je jedna od naših najaktivnijih kulturnih poslanika, koja svojim sposobnostima izvlači, iz nas, koji godinama dugim koracima pratimo njene aktivnosti, sve najbolje što čovek ima u sebi.

Možemo mi, koji je godinama pratimo, biti zadovoljni što smo Danijeli i na ovaj način odali počast prisustvujući godinama već po 50 put njenim kulturnim seansama, koje će godinama pozitivno uticati na kvalitet života Pomorskog čoveka, uključujući ih, preko nas, u društveno kulturne procese.

Njen je cilj, da ujedini umetnike, kulturne poslenike, organizacije i ustanove oko projekata koji će pozitivno uticati na kvalitet života.

Naš cilj je jedinstvo, saradnja i međusobna pomoć.

To je i prva misao osnivača Crvenog krsta, Anri Dinana, koji je na bojnopolju rekao "TUTTI FRATELI" ("SVI SMO BRAĆA"). i, naravno, u tom smeru želimo, da zajednički, sve ideje i realizujemo u praksi. Neverovatan je osećaj videti taj entuzijazam, volju i snagu koju imaju ljubitelji lepe pisane reči, da se jednom mesečno dobiju na tim zajedničkim susretima.

Sve svoje aktivnosti naše literarne zajednice izvodimo za dobrobit državljana Slovenije. Raširimo beskonačno literarno platno i pružimo ruku prijateljstva svim narodima koji živimo u ovim krajevima. Pomozimo da ljubitelji lepe reči: slovenačke, mađarske, hrvatske, romske i srpske: preko naše male zajednice saznaju što više o žiteljima ovih krajeva. Danijela je pokrenula aktivnosti nezaobilazne za svakoga ko želi da razume ulogu pisane reči. Značajne su, ne samo, zbog načina na koji tretiraju konkretne događaje nego i zbog načina kojim razotkrivaju gotovo nepromenljive mehanizme delovanja pozitivnih ljudi, koji se nalaze među nama.

Danijelina trijumfalna i drska tvrdnja da će želja za saradnjom naših članova doneti pozitivne rezultate u okolini u kojoj živimo, već godinama, realizuje vrhunska kretanja. To je čak i u genima mlađih naših kolega koji godinama prate razvoj njene inicijative. To je dokaz, da je nešto privlačno među našom mladom zajednicom.

Uzimajući u obzir daleko veći raspon naših analiza i dostupnih vrela, te rezultate našeg vlastitog istraživačkog i literarnog rada uspeli smo da odgonetnemo jednu veliku pitalicu a ta je da nas je Danijela uspela međusobno povezati na dobro svih nas, koji živimo u ovim krajevima.

Nemamo nikakvog razloga da ne bi sarađivali u dobro pet naroda koji živimo u ovim krajevima. Čak imamo mnogo više zajedničkih tačaka za saradnju. Imamo više pozitivnih strana nego negativnih što daje mogućnost daljnje nadgradnje pozitivnih odnosa među našim narodima.

Saradnja na literarnom polju pet naših nacija se zasniva na neprestanoj igri poznatih elemenata, poređanih u nekoj novoj kombinaciji u težnji da se razjasni sadašnjost i ukaže na srećniju budućnost.

Nezaobilazna saradnja članova naše mešane grupe, koja je stišnjena između Mađarske, Hrvatske i Slovenije je visoko individualizovana, predana imaginaciji kao jedinom oblikovanom sredstvu nastajanja i vrednovanja. Naše pisane reči se instinktivno opiru, sa neograničenim prisvajanjem prostora kome pripadamo i na kome ćemo godinama živeti.

Taj uspeh da smo zahvaljujući Savezu kulturnih društava Slovenije počeli zajednički da približavamo ljubitelje lepe reči iz ovih krajeva, koji pišu svojim maternjim jezikom s hegelovskim pravom vrši snošljivije međusobne odnose među njima u fenomenologiji izvornog iskustva.

Sa našim druženjem, po svom značenju, želimo da menjamo i preobražavamo život što je i vrhunski cilj naše zajedničkih težnji, koje zrače kao integralni i apsolutni fenomen.

Naša želja nije, da bi se bavili nuklearnim holokaustom i ekološkim katastrofama. Rešavajmo naše; za nekoga sitne probleme. Za nas su veliki. Tu je možda, i neko nerazumevanje koje je Ahilova peta svake politike i svakog onog koji našem napaćenom svetu ne želi dobro. To nas ne sme odvesti u svet divljeg nasilja i intrigantnih raspleta. Klonimo se svakog publiciteta koji naginje ka dionizijskim ekstazama tragajući za dopunskim značenjima naših pozitivnih htenja, koja su vidljiva i koja sreću našim generacijama donose. To znači da želimo da nastupi novo

doba, obogaćeno novim aktivnostima i saradnjom na poštenim odnosima, jer samo na taj način možemo da rešavamo naša ključna pitanja.

Nama ne treba da sami smišljamo odgovore. Pustimo mlade da se odluče o svojoj budućnosti koja im, na žalost, nije previše naklonjena. Smestimo ih u neki novi svet, neobičnog, atraktivnog, pomalo biblijskog života u kome će raditi ono što je za njih najbolje. Neka njihov život bude duhovit, živopisan, pikantan i čak neka bude i erotičan sa puno specifične energije, bogate erudicije sa iskonskom i patrijarhalnom tradicijom naših naroda jer ipak ovaj svet je previše destabilizovan i haotičan.

Možda je ovo moje gledanje samo puko prirodno zaključivanje jednog prosvetiteljskog, pozivističkog i avantgardnog shvatanja. Samo to je realnost i pokazuje jedan put pozitivnog gledanja na suživot sa svim ljudima koji žive u ovim krajevima.

Metodološki pristup našem zajedničkom životu iliti druženju je strogo praktičan a pun optimizma, algoritamski, sa mnogo definicija, ilustracija, napomena i saveta što dokazuje da su ljudske strasti, želje i htenja kako starih tako i mladih na ovoj našoj zemaljskoj kugli previše blizu da ne bi bile kompatibilne. Mladi iz ovih razmišljanja moraju izaći kao pobednici jer to je najveći izazov ljudi, koji pozitivno gledaju na opstanak čoveka i hiljadugodišnje postojanje civilizacije u kraljevini totalnog razumevanja bez koga se ne može. Zajednički život različitih naroda i kultura je gotovo sve vreme na sceni istorijskog platna, koje je beskonačno i kao takav prolazi kroz sva dionizijska raspoloženja tragajući za dopunskim značenjima naših pozitivnih htenja, koja su vidljiva i koja sreću našim generacijama donose.

Razmatranje relevantnih životnih htenja i retoričkih gledišta o suživotu naroda mora nam otvoriti sudbinska vrata svih žitelja ovog našeg izgubljenog planeta u moru galaksija, koji svi zavise samo od jednog izazova a taj je da drugačije se na ovoj zajedničkoj planeti ne može bivati.

Bence Lajos
millannak-magyar.

MILÁN VINCETIČ LEGUTOLSÓ CIKLUSÁRA
(vagy az a rohadtt bicikli)

Végre kiszabadultál
a kispolgári gezemicéből,
mely sohasem bocsátotta meg
dadogásodat, ahogy azt sem,
hogy országos hírűként, goricskói
poétának vallottad magad
(ilyent meg ki látott?)

Szabadulásod csak most
kezd körvonalazódni, igazi
arcát mutatva, ahogy örökre
üresen maradt, gonoszkodó
gondolatainkkal teli
jászolaidhoz közeledek.

Törekvésünk, J. Prevert »kerékpáros
mesztelenkéjével« azonos,
arcunkat elfedve,
előreoktatott rongyokba
bújtatva, trestünk
metaforáit,
nehogy felfedje
valaki, fétve őrzött,
takargatott, meztelenség mögé
bújtatott identitásunk
szemet szúrjon

Mi kényszerít erre?
Kibeszéletlen marad,
nem tudjuk már
meg sohasem...

Avarfényes vonulásod, színes
lombtakaró díszíti, gyászoló tömeg,
mind őszülő halántékú.
A temetőn levélszőnyeg,

a gyászének mellett szél-
és meghitt levélsusogás,
megannyi lábbal
taposható elmúlás-jel,
képlékeny béke,
békés képlékenységek
millió, be nem fejezett, ködbe
kívánczós történeted
elhaló sóhaja

*Lendva, 2018 októberében,
az évfordulóra*

Tatjana Bogdan

KAJ BI, KO BI ...

Kaj bi, ko bi le lahko ...

Kaj bi, ko bi le lahko imeli vse, kar bi radi imeli ...

Kaj bi, ko bi le bilo vse tako, kot bi mi želeli ...

Kaj bi, ko bi le lahko imeli daljinec za upravljanje vsega, kar bi hoteli ...

Kaj bi, ko bi le bilo tako ...

Kaj pa, če ne bi bilo tako?

Kaj pa, če ne bi bilo tako zanimivo--?

Kaj pa, če bi bil dolgčas?

Kaj pa, če bi pri uresničevanju želja ostali na realnih tleh?

Kaj pa, če se sprijaznimo z dejstvom, da bo vse, kar nam je namenjeno, prišlo ob pravem času in na pravem mestu, s pravimi osebami?

Kaj pa, če določeni ljudje, ki so le del našega življenja, odidejo?

Kaj pa, če so bili z nami zato, da bi se mi ob njih naučili določenih življenjskih lekcij?

Kaj pa, če bi verjeli, da je včeraj zgodovina, ki se ne da spremeniti?

Kaj pa, če bi verjeli, da je jutri uganka in ne vemo, ali jo bomo zagotovo dočakali?

Kaj pa, če bi verjeli, da je današnji dan darilo in da moramo biti tukaj in zdaj ter ga izkoristiti?

BILO JE PRIJETNO DRUŽENJE (ob 50. literarnem večeru)

Nашega prvega literarnega večera na ZKD LENDAVA se spominjam, kot bi se zgodil včeraj. Vsa neučakana in malo tudi prestrašena sem čakala na ta večer, kajti zame je pomenil nekaj novega. Oktobra 2012 sem se redno zaposlila na ZKD Lendava in za mesec november sem že začela uresničevati moje načrte na literarnem področju. Najprej sem izbrala ljudi, ki so se že ukvarjali z literaturo in jih obvestila o mojem namenu. Tako sem pisno obvestila naslednje osebe: Olgo Paušič, Judit Zagorec Csuka, Lidijo Alt, Biserko Sijarič, Valerijo Vrenko, Aleksandra Havašija, Franca Korena, Velimirja Turka, Avgusta Ošlaja in Alojza Ščapa, ki je na žalost letos preminil. Za ves njegov trud se mu iz srca zahvaljujem. Odgovori, ki sem jih dobivala, so bili zelo spodbudni, pozitivni, tako da sem z veseljem pričakovala večer, ko se bo zgodilo prvo srečanje. Predlogi vabljenih ustvarjalcev so me navdušili in tako se je začelo.

Na prvem literarnem večeru, ki je bil v četrtek, 22. novembra 2012, ob 18.00 uri v prostorih ZKD Lendava, je vsak ustvarjalec prebral nekaj svojih pesmi ali odlomkov iz proznih del ter se na kratko predstavil. Po predstavitvi pa je sledil pogovor oziroma razprava o načrtih. Da bi bili literarni večeri bolj povezani in imeli rdečo nit, smo se dogovorili, da bomo za naslednji literarni večer predlagali teme, ki bodo literarnim ustvarjalcem pomagale pri ustvarjanju. Da bi bila srečanja bolj pestra, smo na naslednji literarni večer povabili poleg pesnikov in pisateljev tudi likovnike in druge ustvarjalce na kulturnem področju. Prav tako smo želeli, da bo naše druženje prežeto s prispevki v različnih jezikih, to je v slovenskem, madžarskem, hrvaškem, romskem in srbskem jeziku ter jeziku esperanto – torej v jezikih, ki jih slišimo od Lendave do Goriškega in do Podturna na Hrvaškem. Tudi to se je zgodilo in tako smo na naslednjih literarnih večerih imeli pestro družino ustvarjalcev, od priznanih pesnikov in pisateljev do ljubiteljskih, tudi likovnike in tiste, ki bi se radi na tem področju tudi nekaj naučili.

Tekla so leta in v sedmih letih smo se srečevali, ustvarjali, raziskovali, razstavljali, se pogovarjali, snovali nove načrte in do sedaj izdali že 6 zbornikov, poimenovanih Pobiralci rose. Tudi takrat, ko smo izbirali ime za naš zbornik, je bilo zelo zanimivo. Vsem ustvarjalcem, ki so prihajali na literarne večere, smo poslali obvestilo, da nam pošljejo predloge, kako naj bi se imenoval naš prvi zbornik. Prišlo je kar nekaj zanimivih predlogov, a vseeno je zmagal predlog Franc Korena – Pobiralci rose. V tem imenu smo se vsi našli, saj so se naši prispevki res rojevali kot jutranja rosa.

Ker je bila ves čas naša želja, da nadaljujemo z začetim delom z namenom združevanja, povezovanja, ustvarjanja novih literarnih del, ki naj bodo prežeta z življenjem, idejami in delom tukajšnjih ustvarjalcev, hkrati pa bi kot mavrični utrinki

odsevali značaj našega kraja, tukajšnjih življenj, ljudi in njihovih usod, smo uspeli uresničiti kar 50 literarnih večerov, in s tem zadnjim zaenkrat zaključujemo to zgodbo.

V minulih sedmih letih smo veliko prestali, se naučili, se tudi kdaj sporekli, si oprostili, saj sta nas je družili skupna želja in vera, da počnemo nekaj dobrega in neponovljivega.

Skratka, na naših druženjih smo se imeli res lepo, mogoče včasih celo prelepo.

RADA USTVARJAM (razmišljanje)

Včasih razmišljam, kako bi bilo, če bi vse moje misli izlila na papir. Vem, da je to nemogoče, vendar pa sem jih nekaj le zapisala v obliki pesmi ali proze. Že v moji rani mladosti sem nekako čutila in želela, da opišem dogodke, želje, razmišljanja, slutnje, tudi strahove in različne občutke ter jih predam naprej ali pa jih ohranim zase.

V meni je neizčrpen vir zelo raznolikih misli, vendar jih včasih ne upam potegniti na plan. Mogoče se preveč veselim ali se bojim, da mi ne bo uspelo, ali pa skratka pišem iz radovednosti, ne vedoč, kako se bo izteklo.

Vedno sem občudovala ljudi, ki so ustvarjali na različnih področjih, bodisi na literarnem, likovnem, glasbenem, gledališkem ali kakšnem drugem. Moja duša in telo sta bila vedno prežeta z upanjem, da tudi jaz lahko kaj podarim drugim, pa naj bo to iskren pogovor, dobre želje, igriv pogled, vesel nasmeh, srce, iz katerega bosta žarela le ljubezen in lepota do ljudi in okolja. Rada sem pela, risala, ustvarjala in se veselila novega dne. V življenju mi ni vedno sijalo sonce, vendar sem se tolažila, da po dežju vendar sonce vedno posije. Tako je tudi bilo. Bili so vzponi in padci, vendar nisem klonila, ampak sem šla naprej, se prerekala sama s sabo, si dopovedovala, kaj je zame prav in kaj ne. Brala sem mnogo zanimive literature, z namenom, da bi postala boljša, da bi se rešila negativnih misli, da bi iz mene izžarevalo le dobro in da bi na koncu lahko rekla: »Res sem živela polno življenje.« Tudi vsem, ki to prebirate, želim, da bi se našli ob ustvarjanju, kar vam iz srca želim.

Marjana Kmet

KO LJUBIM

Ko ljubim
ljubim s srcem,
z glavo, roko
in telesom

Ko ljubim
ljubim v duši
z radostjo, strastjo
in besom

Ko ljubim
ljubim zase,
zate, zanj
in za ves svet

Ko ljubim
ljubim včeraj,
danes, jutri
spet in spet

Ko ljubim
ljubim za umret

Olga Majcen

PRIZADELO ME JE ...

Ko mi zastane korak
in ne morem zadihati,
ko se mi obrne smer življenja
in solze same tečejo po licu,
takrat se zavem svoje majhnosti!

KAKO NAJ TO ZMOREM?

Dvigne se moj notranji jaz
in z vso svojo veličino
se spoprimem s težavo.
Čeprav ji ni videti konca,
me upanje in vztrajnost
vodita po pravi poti.

HČERKA PREMAGA BOLEZEN!

TRGATEV

Ko se zima poslovi,
v goricah so že rezači.
Delo pomladno se začne,
rezanje, kopanje in škropljenje.

Poletje vroče mineva,
v goricah grozdje dozoreva.
Klopotec vabi, da pred škorci
ga moramo obrati.

Gospodar sladkor grozdja izmeri,
pripravi vse v kleti.
Gospodinja na trgatev se pripravi,
da brači ne bodo lačni.

Trgajo veseli brači,
pomagajo močni nosači,
pütar vriska,
preša stiska.
Sladek mošt v sod se steka,
dobro letino naznanja.

Z dobrotami so obložene mize
vrle gospodinje.
Brači dobre volje so,
saj špricarji delujejo.
Na koncu harmonika zaigra,
poje, pleše družba vsa.

Vino v sodih zdaj bo vrelo,
na Martinovo bo zrelo.
Vsi ponovno bomo zbrani,
vinu mlademu predani.

SMO LE LJUDJE

Vsi smo le ljudje,
drug drugemu povzročamo dobro ali gorje.
Semena različna v nas kalijo,
v naša dejanja dozorijo.

Smo le ljudje,
v sebi nosimo sveta želje.
Na tuj račun živimo,
revne krademo,
da sami bogatimo.

Smo le ljudje,
ki obljub se svojih ne drže.
Eno lice sebi kažemo,
z drugim pa svetu lažemo.

Smo le ljudje,
razum imamo in srce.
Vsi zmagamo,
ko zmage si želimo,
a vojne nikoli ne dobimo.

Nismo angeli – smo le ljudje,
slaba dejanja dušo nam teže.
Navade v krempljih nas držijo
in dobro v zla dejanja spremenijo.

Nismo angeli – smo le ljudje.

PRIŠEL JE SVET MARTIN

Prišel je svet Martin,
da iz mošta bo naredil vin.

Ko svoj krst med prijatelji
v kleti je opravil,
je še klobuk in obleko tam pozabil.
Tako zelo se je napil,
da je pozabil,
kje doma je bil.

Ves nemočen od krsta mošta,
je ob neki kleti obsedel.
Kje po goricah domov naj bi šel,
pa nikakor ni dojel.

Ženo njegovo je močno skrbelo,
da ga v vinjenem stanju ne bi
kaj hudega doletelo.
Hitro ga po goricah je šla iskat,
ko ravno se v jarek spravljal je spat.

Začuden Martin se je predramil
in se prijazno ji nasmehnil.
Žene svoje skoraj ni spoznal,
ji jecljaje je dejal:

»O, zlata ti ženička moja,
komaj sem te prepoznal.
na krstu sem preveč na zob ga dal
in sam domov res ne bi znal ».

»Oj, ti šleva pijana!«
se žena razjezi,
klobuk mu na glavo posadi,
opravo vzame
in ga proti domu napodi.

Po goricah hodita,
mu žena pridiga:
»Najrajši bi te prekrstila,

kot da vsako leto
iščem svojega Martina.
Pa kaj, ko rada te imam,
nazaj domov te zdaj peljam«.

JESENSKA

Ko listje jesenske barve dobi,
vinogradi vabijo, vinske kleti.
Je delo končano,
mošt pa že vre,
počitek sledi, po jeseni diši.
Klopotci odpeli vse pesmi so,
svet se odel je v lepljivo meglo.
A november prinaša vesele dni,
ko Martin v klet prihiti,
da mošt v vino krstí,
kletarja osreči in dobre ljudi.
Vse leto se trudil je gospodar,
da trtam prijatelj bi bil in vladar,
da grozdje odlično zorelo bi,
da se tudi Martin veseli.
Jeseni vse delo poplačano je,
če sodi so polni, vriska srce.
Nazdravimo vedro - s čašo v rokah:
»Naj vino nam v veselje bo,
pijmo ga zmerno in s pametjo.
Srce naj ogreje, nam vlije veselje,
V kleti pa naj še Martinu se smeje!«

TRGATEV

Septembra pridi v Lendavske gorice,
boš videl raj ali vsaj vice,
spoznal prekmursko srce,
ki ga trgatev široko odpre!

Še preden jutro se noči izvije,
še preden megla griče odkrije,
že brači v gorice hite,
veselo na delo – trgatev je!
Vsem se pomagat' mudi,
vinski praznik vabi ljudi.
Gospodinja zajtrk streže,
žganje nudi, saj je zunaj sveže,

pogača z orehi slastno diši,
veselo je, se še jutro smeji!
Trte šibijo se pod bremenom
in tam pod slemenom
na brajdi črnina diši ...
Kar pljunimo v dlani!
Vedra, brente v roke,
nam gospodar veselo pove.
In kmalu že mošt pricurlja,
sladek kot mana nebeška
in ve se, da bo pijača iz njega
kapljica prava – za vsakogar zdrava!

V GORICAH

Vesela družčina žejo gasi
v goricah v hladni kleti,
v kozarcih se vince zlati.
Božanska pijača dobro hladi,
povzdigne te, požene kri.
V goricah pozabiš tegobe, skrbi,
zadihaš med prijatelji
in zdi se, da boljšega od tega ni.
Zaveš se, da le to kaj velja,
kar dušo miri in utrip srca.

Še je lepo tu pri nas ...
Zelenje, zrak, tišina,
navdihne te neba modrina,
pesem ptic, cvetja milina.
Odmisli pehanje, uživaj ta čas,
ko sproščen lahko zalebdiš
se razprostreš in res živiš.

BILO JE PRIJETNO DRUŽENJE

Še zdaj se živo spomnim našega prvega srečanja na Dvojki pred sedmimi leti. Zbralo se nas je za polno dvorano, ljubiteljskih literatov namreč, ki ustvarjamo v slovenščini ali v madžarščini. Hrvaški, romski in srbski avtorji so se nam priključili kasneje. Nisem verjela, da se bo zadeva obnesla, ker je bilo takoj jasno, da smo zelo pisana družčina, ustvarjalci z zelo različnimi pričakovanji. Zamisel je bila takšna, da bi se sestajali enkrat mesečno, brali svoje »umotvore«, izmenjevali mnenja in se družili. Res sem bila zelo skeptična, kajti iz minulih izkušenj in udeležbe na številnih seminarjih in literarnih delavnicah sem odnesla dobre vtise, zanimive izkušnje. Vedno je bilo tako, da je bil vodja delavnice/seminarja kak izkušen literarni pedagog, ki je strokovno presojal delo vsakega udeleženca, dobronamerno svetoval, torej sem se na takšnih izobraževanjih veliko naučila in napredovala pri pisanju. Ni kazalo, da bo v tem novo nastalem literarnem krožku tako.

No, začetki naših srečanj na ZKD so bili spodbudni. Vsakokrat nas je bilo okoli dvajset, prišli so celo poslušalci, ki jih književnost zanima, niso pa pisci. Omislili smo si tudi bralke tekstov, kajti nekateri avtorji niso želeli brati svojih besedil. Tako smo elegantno rešili vprašanje kolikor toliko solidne interpretacije. A že v začetku mi je prijateljica, tudi ustvarjalka, dejala: »Tak način dela mi ni všeč. Morali bi se pogovarjati o prebranem, analizirati besedila, svetovati posamezniku. To, da samo beremo izdelke, je kot bi mešali meglo.« Delno sem soglašala, a vendar menila: »Morda se sčasoma način dela spremeni. Počakajva. Druženje je vendar zelo prijetno.«

No, dejstvo je, da moraš imeti za literarni pogovor kar nekaj predznanja, poznati književne zvrsti in njihove značilnosti, se poglobiti v jezik, sporočilnost besedila, poznati moraš pravopisna pravila in še kaj. Moje mnenje je bilo, da bi omenjeno lahko vsaj delno dosegli, če bi organizirali literarne delavnice, kjer bi preko teorije ustvarjali v praksi. Poskusili smo, a je bila udeležba slaba. Morali bi vztrajati, pa nismo, žal.

Dejstvo je, da ima vsak posameznik svojo predstavo o literaturi. Nekdo meni, da je vse, kar napiše, literatura. Da lahko dobro pesem, prozno delo ali dramsko besedilo nastane tako mimogrede, kot bi pojedel sendvič. In da je vse vredno objave, ne glede na napake, zgrešeno zgradbo besedila, pomanjkljivosti v metrični shemi pesmi ... V glavnem, v kvaliteti nismo napredovali, bolj v količini. Pojavljali so se novi avtorji, pretežno lirski pesniki, nekaj pa nas jih je kmalu zapustilo. A smo imeli velike cilje! Zbrana besedila smo želeli izdati v zborniku. Kar vsa, ne da bi opravili izbor. Da ne bi bilo zamere, predvsem zaradi tega. In res, izdali smo kar 6 zbornikov,

ki smo jih naslovili Pobiralci rose. Zelo simpatičen in zelo primeren naslov, saj smo ustvarjalci res podobni lovcem na kaplje jutranje rose. Če je ne ujameš pravočasno, se razblini v toploti sončnih žarkov. Tako je tudi s pesmijo, ki se ti utrne, in če je ne zapišeš, si jo izgubil! Predstavitve naših zbornikov so bile prave praznične prireditve, posebno tiste, ki smo jih pripravili v sinagogi. Sodelovali smo tudi na vsakoletnih prireditvah v Noči knjige.

Naša mesečna druženja so bila res prijetna. Dodobra smo se spoznali med sabo, delili življenjske izkušnje, predstavljene v prebranih besedilih, se veliko smejali ob humoreskah in anekdotah, sprejeli medse tudi številne likovnike, glasbene skupine in igralce, ki so popestrili naše literarne večere. Ga. Danijela in njene sodelavke na ZKD so se vsakokrat potrudile še s polno mizo dobrot za piko na i. Bilo je, kot da bi vsak mesec enkrat popraznovali nas, literate, in dejstvo, da migamo, hočemo doseživ tem našem majhnem kraju nekaj več – in da smo dobri prijatelji.

Zahvaljujoč vztrajnosti predsednice ZKD smo po sedmih letih prišli do 50. literarnega večera, kar je resnično pohvale vreden dosežek. Lani smo se domislili, da bi skušali posameznim literatom s sredstvi ZKD in JSKD omogočiti izdajo pesniških zbirk. Uspelo je, tako so ugledale luč sveta zbirke Biserke Sijarič, Janje Magdič in Lidije Alt. Bralci so jih zelo toplo sprejeli, kar veliko pove. Pove tudi to, da Lendavčani cenijo in spoštujejo domače ustvarjalce, pa naj so to tisti, ki so se že uveljavili, ali povsem »sveži«. Tu bi morali nadaljevati, saj je med nami še kar nekaj avtorjev, ki imajo v predalih šope besedil, med katerimi so tudi biseri rose. Ni lahko izdati knjigo – to so spoznale tudi omenjene avtorice. Pravijo, da v naši deželi za vsakim grmom tiči kak pesnik ali pisatelj, in kaj bi bilo, če bi prav vsak hotel objaviti svojo knjigo ali celo več knjig!? A z združenimi močmi in dobro voljo se vendarle da.

Zaključek našega dolgoletnega sodelovanja bo najbrž zadnji zbornik Pobiralcev rose, ki je že v pripravi in naj bi izšel meseca decembra. Vsaka stvar postane sčasoma rutina, kar je pač nujno zlo v življenju. Torej nima smisla obžalovati dejstva, da nas najbrž kmalu ne bo več na lendavski kulturni sceni. Bo pa kdo drug v kakšni drugi organizacijski obliki. Morda mladi, ki jih nikakor nismo mogli pritegniti k sodelovanju. Nekdo bo že, saj je literatura od nekdanj nepogrešljiva sestavina lendavske kulture. Brez nje pač ne gre.

Anita Szunyog

VALAMI FÁJ!

Egy nap elvisznek kórházba és
várok, várok, várok és elalszok.

Reggel újból elalszok, mert elaltattak,
majd egy jó idő múlva felébredek.

Jaj, élek, itt vagyok!
Itt vagyok, igaz, de érzem,
hogynagyon, nagyon fáj.

Alsok,fáj, alsok, fáj,
majd egy idő múlva felkelek,
lassan teszek meg kis lépéseket.

Sokat pihenek, minden mozdulatot érzek.
Forgolódom jobbra, balra, de jó, fáj.
Nem sírok, nem nevetek, hogy
ne érezzem, hogy fáj.

De segítséggel lassacskán minden nap jobb,
annyira már nem fáj.
Jaj, de jó, remek!
Sírni nem fogok, de nevetni biztos.

Érzem, hogy valami nincs,
de örülök, hogy többet nem fáj.

Végre itt az öröm, mert jól vagyok
és csinálom mindent.

Nagyon nagy, szép és drága köszönet
jár az enyémeleknek.
Szeretlek benneteket!

AZ ÉN TRIANONOM

Csuka József nagyapámnak

ISTENEM, ISTENEM, VAJON MI LESZ VELEM?

SEBESTYÉN MÁRTA, DEEP FOREST, MARTA'S SONG)

Lesznek, akik megerősítenek, felemelnek. Lesznek, akik elgáncsolnak, majd átgázolnak rajtad! Csak Isten akarata szerint éljél! De tartsd meg a szeretet parancsát!

Mária sokáig nézett maga elé. Ült a lendvai Bella Venezia nevű olasz étterem teraszán. Nyári este volt. Átlátszó és látszatra üres napja volt. Lehet, hogy a százéves nagyapja halála, a gyász miatt érezte ezt az ürességet, de a lelkiismerete mégis megszólította.

– Hogy is jutottam idáig? Miért? Miért van ez az üresség bennem? – szólt hozzá a belső hang.

Egy héttel ezelőtt halt meg nagyapja, aki 1919-ben született. Születése után, egy évvel a trianoni békediktátumot követően, elcsatolták a szülőfaluját – Göntérházát – a történelmi Magyarországtól. Emlékezett még a határookra, hiszen gyermekkorában szülei meséltek neki a közös magyar múltról. Máriát semmi sem nyugtatta meg.

A trianoni békeszerződés, kényszereszerződés, béke, parancs, az első világháborút lezáró Párizs környéki békeszerződések rendszerének részeként, a háborúban vesztes Magyarország, mint az Osztrák–Magyar Monarchia egyik utódállama, valamint a háborúban győztes antant szövetség, a mai Nagy-Britannia, Franciaország, Olaszország, Japán, Belgium, Kína, Kuba, Görögország, Nicaragua, Panama, Lengyelország, Portugália, Románia, a Szerb–Horvát–Szlovén Állam és a Cseh–Szlovákország között jött létre. Ez többek között az Osztrák–Magyar Monarchia felbomlása miatt határozta meg Magyarország új határait. A szerződést a felek, budapesti idő szerint 1920. június 4-én, 16:32-kor írták alá a versailles-i Nagy-Trianon kastély 52 méter hosszú és 7 méter széles folyosóján, a La galérie des Cotelles-ben. Mária tisztában volt a történelmi adatokkal, de azt is tudta, hogy az igazság egyfajta hozzáállás a haladás és a fejlődés felé. Mindig is voltakátor, hazaszerető emberek ezen a vidéken, ahol Mária élt, a szlovén–magyar határsávban, hiszen 1920. augusztus 1-én az őrségi Kerca határárei a két falu felkelt népével összefogva kiűzték a szomszédos Szomoróc községet megszálló szerb–horvát–szlovén csapatokat.

Hosszastárgyalás után, 1922. február 9-én Szomoróc visszakерült Magyarországhoz. A kétfalu 1943-ban egyesült, a Kercaszomor néven vált ismerté. A Zala Megyei Bödeháza és Zsitkóc között található Szentistvánlakot sem említi a trianoni békeszerződés – valószínűleg tévedésből. Mivel közelebb fekszik a Magyarországnak ítélt Bödeházához, a határmegállapító bizottság döntése alapján, Magyarországon

maradt. Mária ismertedédanyját is, aki még a határ túloldalán, Bödeházán élt. Ilyen és hasonló emlékekre irányult most a figyelme. Eszébe jutott az is, hogy 1990-ben, egyetemista korában járt Párizsban, ahol barátnőivel együtt meglektette a Nagy-Trianon kastély tükörszobáját, amely igazán lenyűgözte, hiszen minden, ami ebben a palotában létezett – a sok tükör és a sok kép – a fényűzés látszatát keltette. Itt történt meg az aláírás, amely az ő életére is kihatott. A tükörszoba ma már csak turisztikai látványosság. A szerződés magyar aláírója: Benárd Ágost küldöttségvezető és Drasche-Lázár Alfréd rendkívüli követ és államtitkár. Mások nem merték vállalni? Mit ígértek nekik ezért? Jó nyugdíjat? Mire gondolhattak akkor, amikor aláírták? Mindez 1920. január 16-án, Apponyi Albert védőbeszéde után történt. A védőbeszédet sajnos nem vették figyelembe. Apponyi mégis megtette, amit megtehetett. Beszéde ma is megállja a helyét! Mária tisztelte ezt a cselekedetet, mert tudta, hogy milyen érzés küzdeni valamiért, ami már gyökerében van gáncsolva, félre van téve, le van nézve.

Mária 2019. augusztus 25-én ült a Bella Venezia étterem teraszán, kezébe vette Bőjte Csaba testvér füves könyvét A lélek lélegzetvételét. Azt olvassgatta. A könyv a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál idei sikerkönyve volt. A boldogság forrásáról, az isten kereséséről, az élő hitről, az imáról és az egyházzól szólt. Talán ő az a ferencesrendi szerzetes, aki Isten kiválasztotta, hogy ő adjon választ a hitről, amely szükséges a Trianon által szétszabdalt Magyarország megerősítéséhez? Talán ő a kiválasztott: életével, hitével, tetteivel és szeretetével Isten és az emberek iránt. Mária néhány évvel ezelőtt találkozott vele a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon, ott dedikálta könyveit. Rengeteg olvasó várt sorbanállva a dedikálásra. Felidézte az alakját, hiszen amikor véget ért a szereplése és elmenőben volt, Mária csendesen megszólította őt egy presszó teraszán, ahol magányosan itta az üdítőitalát:

– Jó napot! – köszöntötte őt Mária.

– Dicsértessék a Jézus Krisztus – válaszolta viszonzásul ferences atya. Egy percre megállt és tekintetével is viszonzotta a köszöntését. Valamiféle tisztelettel válaszolt, ahogy az az ismerősök között szokás, pedig nem is volt az ismerőse. Majd a szerény szerzetesi ruhájában végig sétált a Vörösmarty téren, majd eltűnt a tömegben. Ő volt a Dévai Szent Ferenc Alapítvány alapítója, a szerény szerzetes, Csaba atya.

Az általa létrehozott gyermekmentő szervezet célja az Erdélyben, sanyarú körülmények között, sokszor az éhhalál szélén tengődő gyermekek felkarolása. Intézményeiben jelenleg kétezer-ötszáz nyomorgógyermekről gondoskodik. Árvaházat vezet Déván, celibátusban él. Képletesen mondvá kétezer-ötszáz gyermek „édesapja”. Küzd és küszköd az árva gyerekekért, több ezer kilométert tesz meg a Kárpát-medencében, de más kontinenseken is, ahol magyarok élnek, hogy adományokat gyűjtsön számukra, hogy emberi körülmények közt nőhessenek fel és válthassák valóra álmaikat. Lendván is járt több alkalommal. Van-e ennél szebb küldetés?

– Ez csak egy emlék, egy gondolat – gondolta magában Mária, majd tovább olvasta a

ferences rendi szerzetes könyvét, amelyet egy nagyobb Zala Megyei roma település iskolaigazgatójától –Mihálytól – kapott, amikor évzáró ünnepélyükön vett részt. Mihály tudta, hogy milyen könyvet ajándékozzon Máriának. Amelyik könyvekre szüksége volt, azok mindig eljutnak hozzá. Egyre jobban sötétedett és nem látott már olvasgatni az étterem teraszán. Úgy döntött,hogy tovább lép.

Aki hazáját nagyon szerette,de kit a hazája nem szeretett...(Bródy János, dalszöveg)

Mária belépett a lendvai Szent Katalin-templom ajtaján. A Plébános úr szlovén nyelven misézett, de ez Máriát nem zavarta, hiszen értette a nyelvet. Közben leült és magába mélyedt. Találkozni akart Istennel. Letérdelt, majd megszólította a teremő Atyát, akihez bűnbánő, hálaadó és kérő imával közeledett. Suttogta a mondani valóját:

– Atyám, nincsenek nagy tetteim, rendkívüli érdemeim sem. Kegyelemmel kérlek, hogy add meg a Kárpát-medence magyarságának azt, ami megjár neki! Add meg neki a Trianon vesztségére a gyógyírt! Add meg neki az összetartozást, mert megérdemli! Vesztes helyzetből újra fel kell állnia azért, hogy élhessen! Uram, hozzád is sok út vezet, de most te mutasd meg nekünk az igazi utat egymáshoz! Munkáctól Lendváig, a távolabbi helyekig, mindaddig, ahol magyarok élnek! Uram, Trianon volt a magyar lelkek sérültségének okozója! Trianon megoldása a lelkek gyógyulásától fog függni! Hallgasd meg imámat!

Mária megtette kérését. Kiállhatna a Kárpát-medencei magyarság központjában, ha nem az Isten? Hívó lelkével komolyan gondolta a fohászt. Trianon után eltelt száz év. Úgy tűnt neki, hogy a sikeres és a sikertelen politikusoknak sem sikerült megoldaniuk a szétesett magyarság valódi együvértartozását. A puzzle szétesett, nem tudták visszarakni az eredeti formájába. Lehet, hogy akarták, de talán nem merték igazán felvállalni. Ki tudja ezt megítélni? A sokféle lehetséges akarat töredékében lassan mégis csak összeáll. A közös kép még nem tökéletes. Száz év elteltével a világ is megváltozott. A megváltozott körülmények között kell ezt összerakni, újra megélni, mert közös a gyökerünk, közös a múltunk.

– „Sok gond és baj van a világon, sokféleképpen fejezik ki az igazságot, az igazi embert. Sokféleképpen küzdünk az igazságtalanság ellen. Néha bosszúért kiáltunk, trónokat akarnak ledönteni” – idézte Bőjte Csaba atya könyvéből az olvasottakat. A trianoni békediktátum nekünk, magyaroknak, nem volt békediktátum, hanem igazságtalan döntés, amikor szétszedték a történelmi Magyarországot. Azóta egy évszázad telt el. A fejekben megvolt mindig is az áttétel, a puzzle részek visszarakása, de ebből nem maradt meg más, mint a közös történelmi emlékezet, amely porlad, töredezik, megmarad a történelmi könyvek ténszerűségében, a határon túli magyarság pedig lassan asszimilálódik – töprengett Mária, amikor beült a kocsjába, hogy a mise

után hazatérjen. Tudta, hogy mindez csak egy kis morzsája a nagyvilágnak, de egy lélegzetvétel erejéig még érdemes elgondolkodnia rajta.

– Ha a magyarok igazán elgondolkodnának az összefogásról, akkor talán nagy türelemmel és megértéssel megoldható és újra gondolható lehete Trianon kérdése. A hit és az Istenhez való méltó fohászkodás volna a kiindulópont, út egymáshoz, gyökereinkhez. De nemcsak a fejekkel kellene erről elgondolkodni, hanem a szívekkel is! A vesztes helyzetből nehéz lábraállni! Száz év sem volt rá elég! A kommunizmus az emberekből eléggé kimosta a nemzeti tudatot, a mai posztmodern, kapitalista világban pedig mindez nem elsődleges érték, mert csak a tőke, a haszon a fontos, kevésbé az ember, aki megteremti a javakat – gondolta át az egészet még egyszer Mária.

– Ha mégsem érném meg a teljes összeállást, a puzzle teljes összerakását, ma legalább kértem az Istent, hogy adja meg, rakja össze – elmélkedett Mária még tovább, mormolta néma monológját, amely visszhangzott a fejében, majd a gázpedálra lépett. Egy belső megérzésére hallgatva úgy érezte, mintha a kérését meghallgatta volna az Isten. El kellett engednie azt, ami már nincs, nem is volt igazán az életében, beengedni pedig azt, ami itt van.

Slavica Zver

PODOBE MOJEGA ŽIVLJENJA

Slikam.

Na platno življenja
dodajam barve zrelosti.

Slikam

življenjsko deblo
in oblikujem krošnje barv.

Koščke trenutkov
sestavljam
v mozaik spominov.

Na paleti barv mešam poti
vsakdanjosti in se borim
za svoj obstoj.

Slikam podobe mojega življenja ...

Ludvik Žižek

UMIRAMO Z NJO

Potok, gozd, pojoča ptica na veji,
drseča kaplja rose na listu.
Narava.

Vemo za vsak njen dih, bol,
smo del nje, smo njeni, njena je naša kri.
Narava.

Čutimo, da pred nami preseče joče,
a solze pero mene, tebe, vse nas.
Narava.

A je tišina,
kot pri postelji umirajočega,
pred našimi očmi umira.
Narava

Nas objokuje,
kot umirajoča mati nerojenega otroka,
ki umira z njo.
Narava.

KAZALO ∞ TARTALOMJEGYZÉK

Danijela Hozjan, BILO MI JE V VESELJE	4
Hozjan Danijela, ÖRÖMÖMRE SZOLGÁLT	5
Olga Paušič, ZAKAJ USTVARJAMO?	6
Paušič Olga, MIÉRT ALKOTUNK?	8
Podatki o avtorjih ∞ A szerzőkről	10
Recitatorji ∞ elődők	23
Illustratorka & oblikovalka ∞ Illusztrátor & grafikai tervező	26
46. literarni večer ∞ 46. irodalmi est	27
JUTRO, VEČER, PRILOŽNOSTI ∞ REGGEL, ESTE, LEHETŐSÉGEK	
Lidija Alt, JUTRO	28
Lidija Alt, OČI VEČERA	28
Rade Bakračević, PRILIKA ZA NEKA VREMENA	29
Danijela Hozjan, JUTRO	30
Danijela Hozjan VEČER	30
Danijela Hozjan, PRILOŽNOSTI	31
Franc Koren, SANJE BREZ PRIHODNOSTI	32
Franc Koren, NOBEDEN	32
Janja Magdič, VEČERNA ZARJA	33
Janja Magdič, PRILOŽNOSTI	33
Olga Paušič, UJEMI PRILOŽNOST	34
Aleksander Ružič, GROT	37
Aleksander Ružič, SEDELA JE TAM	37
Aleksander Ružič, PESEM ŽENSKÉ	37
Aleksander Ružič, PODOBA RAJA	37
Aleksander Ružič, CVET	38
Zágorec-Csuka Judit, MIÉRT?, HA CSAK, CSEND, AZ IGAZSÁG	39
Slavica Zver, JUTRO, BOSA HODILA SVA	40
47. literarni večer ∞ 47. irodalmi est	41
PREKMURJE V SRCU, MOJE PREKMURJE, GRDA LAŽ IN SKEČ ∞ MURAVIDÉK A SZÍVBEN, AZ ÉN MURAVIDÉKEM, CSÚNYA HAZUGSÁG ÉS RÖVID BOHÓZAT	
Lidija Alt, ZEMLJA DOMAČA	42
Lidija Alt, PREKMURSKA RAVNICA	42
Lidija Alt, NA KRILIH PTICE	42
Rade Bakračević, PREKMURJU DUGUJEMO ZAHVALNOST	43
Tatjana Bogdan, MOJE PREKMURJE	45
Danijela Hozjan, MOJE PREKMURJE	46
Franc Koren, TISTO JUTRO	47

Franc Koren, DOMOV (v spomin Tubolj Jožetu)	47
Franc Koren, RAD BI BIL GOOGLE	48
Janja Mogdič, PREKMURJE	49
Janja Magdič, PREKMUREC	49
Olga Majcen, LEPO JE V PREKMURJE ZAITI	50
Olga Paušič, KLUB KUPONČEK	51
Pavla Vida, TROJČKI	56
Pavla Vida, ČUFTE V PARADIŽNIKOVI OMAKI	58
Pavla Vida, PETELINČEK	60
Zágorec-Csuka Judit, HA ELÉGEK	62
Slavica Zver, MOJE OTROŠTVO OB REKI MÜJRI	63
Slavica Zver, DOZORELO JE ŽITO	64
 48. literarni večer ∞ 48. irodalmi est	65
ZVESTOBA, MOJE PREKMURJE IN PREKMURJE SKOZI ČAS ∞ HÚSÉG, AZ ÉN MURAVIDÉKEM, MURAVIDÉK AZ IDŐK FOLYAMÁN	
 Lidija Alt, ZVESTA SEBI	66
Lidija Alt, ZVESTA	66
Jožef Benko, SEM, KAR SEM	67
Jožef Benko, PREKMURJE, MOJ DOM	68
Janja Magdič, ISKRENJE SRCA	69
Janja Magdič, MOJE SONCE SI	69
Janja Magdič, RADA IMAM	70
Olga Majcen, ZVESTOBA DOMAČEMU KRAJU	71
Olga Paušič, PRAVI SI, ČE SI POKONČEN IN ZVEST SEBI!	72
Milena Salaj, UPOKOJENSKA	76
Pavla Vida, MAMA, POBOŽAJ ME V TEMI	79
Zágorec-Csuka Judit, SZÜLŐFÖLDEM	82
Zágorec-Csuka Judit, RODNA DEŽELA	82
Ludvik Žižek, KRA KRA	83
 49. literarni večer ∞ 49. irodalmi est	85
PROZA: DRAGA IDA ! (dnevniški zapis ali pismo) ∞ PRÓZA: Kedves Ida! (naplóbejegyzés vagy levél)	
NAJLEPŠI SPOMIN (kratka pripoved) ∞ A LEGSZEBB EMLÉK (rövid elbeszélés)	
POEZIJA: Hrepenenje (lirska pesem) ∞ KÖLTEMÉNY: Vágyódás (lírai költemény)	
ISKRENJE SRCA (lirska pesem) ∞ SZIPORKÁZÓ SZÍV (lírai költemény)	
DRAMATIKA: VRANA VRANI NE IZKLJUJE OČI (skleč/enodejanska z aktualno vsebino) ∞ DRÁMA: HOLLÓ A HOLLÓNAK NEM VÁJJA KI A SZEMÉT. (aktuális témát feldolgozó szkeccs/egyfelvonásos darab)	

Lidija Alt, ČAKAM TE	86
Rade Bakračević, PESEM PRIJATELJU IZ DALEKA	87
Ivanka Klopčič Casar, BRIGADA	88
Janja Magdič, PREKMURJE	95
Olga Majcen, PREKMURJE NAŠE	96
Olga Majcen, TI SI MOJA POEZIJA	96
Olga Majcen, POMLAD 2019	96
Franc Koren, MARCO POLO	94
Olga Paušič, DRAGA IDA!	97
Ivanka Tompa, EU SKOZI OČALA Z DIOPTRIJU	99
Zágorrec-Csuka Judit, NAGYAPÁMNNAK Csuka Józsefnek	101
Zágorrec-Csuka Judit, TÚL KÖZEL	102
Slavica Zver, BREZ BESED	103

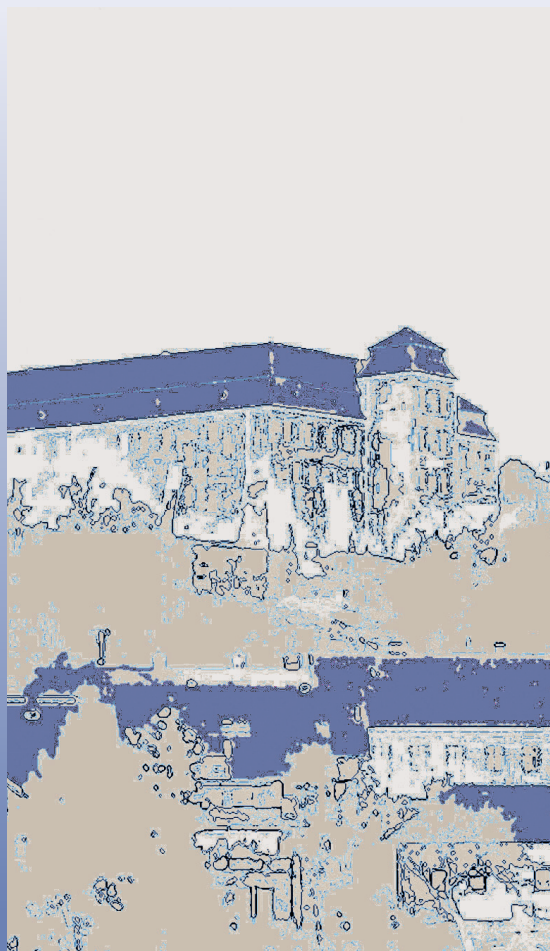
50. literarni večer ∞ 50. irodalmi est	104
BILO JE PRIJETNO DRUŽENJE, RADA USTVARJAM, KRIVICA ME JE PRIZADELA, KO TI VSE NAROBÉ GRE ∞ KELLEMES KÖZÖS IDŐTÖLTÉS VOLT, SZERETEK ALKOTNI, IGAZSÁGTALANSÁG ÉRT, AMIKOR MINDEN ROSSZUL MEGY	

Lidija Alt, PESEM V MENI	105
Lidija Alt, BESEDA	105
Rade Bakračević, U SUSTRET 50. DRUŽENJU ČLANOVA LITERARNIH SUSRETA U LENDVI	106
Bence Lajos millannak-magyar, MILÁN VINCETIČ LEGUTOLSÓ CIKLUSÁRA (vagy az a rohadt bicikli)	109
Tatjana Bogdan, KAJ BI, KO BI	110
Danijela Hozjan, BILO JE PRIJETNO DRUŽENJE	111
Danijela Hozjan, RADA USTVARJAM	112
Marjana Kmet, KO LJUBIM!	113
Olga Majcen, PRIZADELO ME JE	114
Janja Magdič, TRGATEV	115
Janja Magdič, SMO LE LJUDJE	115
Janja Magdič, PRIŠEL JE SVET MARTIN	116
Olga Paušič, JESENSKA	117
Olga Paušič, TRGATEV	117
Olga Paušič, V GORICAH	117
Olga Paušič, BILO JE PRIJETNO DRUŽENJE	118
Anita Szunyog, VALAMI FÁJ!	120
Zágorrec-Csuka Judit, AZ ÉN TRIANONOM	121
Slavica Zver, PODOBE MOJEGA ŽIVLJENJA	125
Ludvik Žižek, UMIRAMO Z NJO.....	126

PREKMURJE NAŠE

Prekmurje naše,
zeleno ti paše:
prelepe ravnice,
grmovje, mejice;
cvetoča akacija vabi,
čebele prinašajo sladi,
štorklja baha se z neba,
čaplja se z žabo igra,
kmetič pa zemljo obrača,
bogato rodi nam – se splača –
v peči že kruhek diši,
zato naj le žito zori –
naj Prekmurje naše živi!

Olga Majcen

*Pobralci rože
Hematologije*